Aydınlık

Kuruluş yılı: 1921
Kurucusu: ŞEFİK HÜSNÜ

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

CUMARTESİ 28 HAZİRAN 1980 10 LIRA

ABD TÜRKİYE'Yİ NASIL GÖRÜYOR

● AP, CHP, MSP VE SOL GRUPLAR KONUSUNDA ABD NE DİYOR? ● ABD, TÜRKİYE'DE PARLAMENTER REJİM VE ASKERİ DARBE İHTİMALİ. ● ABD AÇISINDAN TÜRKİYE'NİN ASKERİ VE EKONOMİK TABLOSU ● AMERİKA, TÜRKİYE'DEKİ SİYASAL İSTİKRARSIZLIK KONUSUNDA NE DÜŞÜNÜYOR? ● TÜRKİYE'NİN SOVYETLERLE İLİŞKİSİNİ NASIL DEĞERLENDİRİYORLAR?

PAZARTESİ GÜNÜ BAŞLIYORUZ

150 metre tünel kazdılar

Sol görüşlü tutukluların kazdığı tünelden çok sayıda tutuklu ve mahkum kaçtı

● Kaçışı kolaylaştırmak için, aynı anda Adana'nın her tarafında havaya ateş açıldı. Taranan bir karakolda bir polis ve bir bekçi yaralandı.

● Kaçıştan sonra cezaevinde yangın çıkarıldı. Sayıma geç başlandığı için kaç kişinin kaçtığı uzun süre anlaşılamadı.

Adana Cezaevindeki firarda 4 kişi öldü

ADANA (ÖZEL)

ADANA Kapalı Cezaevinde sol görüşlü tutuklu ve mahkumlar 150 metre uzunluğunda bir tünel kazarak kaçtılar. Edinilen bilgilere göre gece saat 23.30 sıralarında Adana'nın çeşitli mahallelerinde birden silah sesleri duyulmaya başlandı. Havaya sıkılan silahların güvenlik kuvvetlerinin dikkatlerini o bölgeye çekmek amacı güttüğü öğrenildi. Bu arada sol görüşlü tutuklu ve mahkumların bulunduğu bölümden başlayarak 150 metre uzayan bir tünelden mahkumların kaçtıkları görüldü. Kaçanlardan polis memuru Ahmet Savaş, Mehmet Özmete, Erdem Turhan öldürüldü. Bu arada cereyana kapılan İsmail Şahin de öldü. Olay sırasında, ikisi er, on sekiz kişi yaralandı.

Aynı saatlerde Köprübaşı Karakolu önünde 27 AR 785 pla-

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

ABD, Vietnam'a baskı yapması için Sovyetler Birliği'ne nota verdi

● ASEAN ülkeleri Vietnam'ın Tayland'a saldırısını ve Kamboçya'nın işgalini kınadılar.

● Muskie ASEAN ülkeleri toplantısına katılmak üzere Kuala Lumpur'a gitti.

DIŞ HABERLER SERVİSİ

TAYLAND-Kamboçya sınırında gerginlik sürerken, ABD Sovyetler Birliği'ne bir nota verdi. ABD'nin notasında, Sovyetler Birliği'nin, Vietnam üzerindeki etkisini kullanarak Tayland sınırındaki gerginliğin azaltılmasını sağlaması istendi.

Öte yandan ASEAN ülkeleri Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur'da yaptıkları iki gün süren toplantının sonunda Vietnam'ın Tayland'a saldırısını ve Kamboçya'nın işgalini kınadılar.

Bu arada ASEAN ülkelerinin toplantısına katılmak üzere Kuala Lumpur'a giden ABD Dışişleri Bakanı Muskie, havaalanında yaptığı konuşmada Vietnam'ın Tayland sınırında gerginlik yaratmasının barış için büyük tehlike yarattığını söyledi. Gazetecilerin sorularına cevap vermekten kaçınan Muskie, Kuala Lumpur'a bilgi almak üzere geldiğini öne sürdü. Tayland ve Kamboçya halklarının olaylardan acı çektiğini belirtti.

VİETNAM İKİ YABANCI GAZETECİYİ ESİR ALDI

Görgü tanıklarının bildirdiğine, göre, Vietnam askerleri Nonvg Çah'daki boşaltılmış bir mülteci kampını gezerken, Kızıl Haç görevlileri ile en az iki yabancı gazeteciyi esir aldılar.

(Devamı sa. 6 sü. 3'de)

Taylandlılar tarafından yakalanan 3 Vietnam askeri

Demirel, Yunanistan Dışişleri Bakanı Mitsotakis ile birlikte

Bugün de Erkmen'le görüşecek

Mitsotakis Demirel'le sürpriz bir görüşme yaptı

● Demirel: "Her iki taraf da sorunları barışçı yoldan çözmeye niyetli"

● "Kudretli, güçlü bir Türkiye, Yunanistan da dahil herkesin yararınadır."

Yazısı 6. sayfada

NATO toplantısı büyük bir gelişme sağlamadı

DIŞ HABERLER SERVİSİ

VENEDİK Zirvesinin hemen ardından Ankara'da toplanan NATO Bakanlar Konseyi bir bakıma bu zirvenin bir devamı niteliğini taşıdı.

NATO Bakanlar Konseyi İlkbahar Toplantısında, beklendiği gibi çok önemli kararlar alınmadı. Ne var ki bu toplantıda dünya kamuoyunda kaygı yaratan meseleler bir kere daha ele alın-

(Devamı sa. 6 sü. 4'de)

Karakaş'ın adaylığını koymaktan vazgeçmesi bekleniyor

ANKARA (ÖZEL)

CHP Grubu tarafından Cumhurbaşkanlığına aday gösterilmesi kararlaştırılan Millet Meclisi Başkanı Cahit Karakaş'ın aradığı desteği bulamadığı için adaylığını koymaktan vazgeçmesi bekleniyor.

Dün sırayla MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş, CGP Genel Başkanı Turhan Feyzioğlu, Milli Birlik ve Kontenjan Gruplarının yöneticileriyle görüşen Cahit Karakaş tatmin edici bir sonuç sağlayamadı.

Önceki gün AP Genel Başkanı Süleyman Demirel ve MSP Genel Başka-

(Devamı sa. 6 sü. 4'de)

CHP Muş Milletvekili

Burhan Garip Şavlı yazıyor

Bir kanlı el Nevşehir'i örtmüştü

3. sayfada

DİSK Genel Kurulu sürüyor

Türkler, Baştürk'ün ihraçları hata olarak kabul etmesini istedi

İŞÇİ SERVİSİ

DİSK 7. Genel Kurulu çalışmalarının üçüncü gününde Genel Kurula katılan CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ partisine yöneltilen eleştirileri cevapladı.

Genel Kurulun üçüncü günü çalışmalara CHP'li parlamenterlerden Mustafa Üstündağ, Metin Somuncu, Gündüz Ökçün, Sabri Tığlı, Semih Eryıldız ve Fikret Gündoğan katıldılar.

CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ iki gündür Genel Kurulda partisine yönelik eleştirileri cevapladı ve Demirel hükümetine şiddetle çattı.

Üstündağ demokratik kuruluşların CHP önderliğinde bu hükümete karşı mücadele vermesini istedi.

Üstündağ hem CHP'liyim deyip, hem başka türlü görünenlere karşı mücadele etmek gerektiğini belirtti. DİSK Genel Kurul Raporunda CHP ile ilgili olarak yer alan eleştirileri cevaplayan Üstündağ faşizmin yükseldiği ve

(Devamı sa. 6 sü. 4'de)

MHP İlçe Başkanının öldürülmesine misilleme yaptılar

Faşistler iki genci boğarak öldürdü

İSTANBUL (ÖZEL)

ZEYTİNBURNU Yeşiltepe Beş Telsizler semtinde Seyit Nizam top sahasındaki bir küçük kömürlük önünde biri lise mezunu diğeri işçi 21 yaşlarında iki gencin cesetleri bulundu.

Turgut Kaya ve Kadir Sulek adındaki gençlerin ağızlarına çorapları sokularak boğuldukları belirlendi. İstanbul Emniyet Müdürlüğü yetkililerinden alınan bilgiye göre cesedin yanında "Gaziosmanpaşa'nın intikamı sorulacaktır, Zeytinburnu komünistlere mezar olacaktır" yazılı ve "ŞİT" imzalı bir bildiri bulundu.

BAKIRKÖY'DE BİR KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

İstanbul, Bakırköy'de PTT'den emekli bir kişi otomobiline binerken uğradığı silahlı bir saldırı sonucu öldürüldü.

Emniyet Müdürlüğü yetkilile-

(Devamı S. 6 Sü. 5'te)

Meclis seçiminde oy kullanan Iraklılar.

Irak Millet Meclisi 22 yıl sonra yeniden açılıyor

● Meclis çalışmaları Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in konuşması ile açılıyor.

● Devrim Komuta Konseyinin Meclisi feshetme yetkisi var.

● Irak'ta "Cehaletle Mücadele Kampanyası" başladı.

Sabit Yürürdurmaz Bağdat'tan bildiriyor

IRAK Millet Meclisinin 30 Haziran Pazartesi günü resmen açılacağı öğrenildi. 20 Haziran günü yapılan ve 6 milyon seçmenin 20 yıldır ilk kez sandık başına giderek seçtiği 250 milletvekili, pazartesi günü Millet Meclisine (Meclis-i Vatan'a) giderek, yemin ettikten sonra görevlerine başlayacaklar.

(Devamı sa. 6 sü. 3'de)

Soygun suçunu kabul ettirmek için işkence yapıldığı Adli Tıp raporuyla da saptanıyor

Diyarbakır'da işkence edilen bir polis aklını kaçırdı

DİYARBAKIR (ÖZEL)

DİYARBAKIR'da 31 Mayıs günü gözaltına alınan Pol-Der'li polis ve bekçilere işkence yapıldığı Adli Tıp raporu ile belirlendi. İşkence gören polislerden Cavit Belhan, akli dengesini yitirdi.

31 Mayıs günü gözaltına alınan polislerin, kamuoyunda Apocular olarak tanınan cinayet örgütüne maddi yardım sağlamak amacıyla, bir mağazayı soymak suçundan tutuklandıkları öğrenildi. Edinilen bilgiye göre, söz-

(Devamı S. 6 Sü. 7'de)

BAŞYAZI

Türkiye Niçin Hedef?

Doğu Perinçek

"BARIŞ Derneği" Başkanı Mahmut Dikerdem, dün gazetelerde yayınlanan açıklamasında, "Bir nükleer saldırı altında Türkiye nüfusunun beşte birinin kısa zamanda telef olacağını" söylüyor.

Dikerdem, Türkiye'nin Sovyetler Birliği'nin hedefi olduğunu açıkça kabul etmektedir. Zaten bu gerçeği Moskovalı yöneticiler de gizlemiyorlar. "Nükleer mezarlığa çeviririz" tehditlerine iyice alıştık.

Tartışma konusu, Türkiye'nin niçin Moskova'nın hedefi olduğudur. Dikerdemlere göre, Türkiye kendisini savunmak kararında olduğu ve bu amaçla Batıyla ittifak ettiği için hedeftir. Öyleyse Türkiye, kendini savunmaktan vazgeçmeli, Moskova'nın tehdidine karşı bir tek toplu iğne dahi bulundurmamalı ve ittifaklarından kopmalıdır. Önerilen çare, direnmemektir. Hedef olmaktan kurtulmak için teslim olmak!

Acaba Türkiye, kendini savunmaktan vazge-

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

CHP milletvekilleri işkence iddialarının incelenmesi için Meclis araştırması istedi

ANKARA (ÖZEL)

PARLAMENTODA bir önerge veren CHP milletvekilleri işkence iddialarının araştırılmasını istediler. CHP Ordu Milletvekili Temel Ateş ve 42 arkadaşı Millet Meclisi Başkanlığına verdikleri önergelerinde "Çağdışı bir yönetimin insanla-

(Devamı sa. 6 sü. 8'de)

Tarsus'ta karakol basan MHP'liler 7 komandoyu kaçırdı

TARSUS (ÖZEL)

KOMANDOLAR, Tarsus Cetvel Karakolunu basıp 7 ÜYD'liyi kaçırdılar.

Çarşamba gecesi saat 02.00 sıralarında slogan atarak Cetvel Karakoluna doğru yürüyüş yapan yaklaşık 200 kişilik MHP'li grup, Cetvel Karakolunu bastı ve gözaltında bulunan 7 ÜYD'li komandoyu rahatlıkla kaçırdı. MHP'liler, karakolda bulunan 4 polisin hiç bir karşılık vermeyişi üzerine nezarethane anahtarını rahatça aldılar ve arkadaşlarını da birlikte götürdüler. Aynı grup daha sonra slogan söyleyerek dağıldı. "Kahrolsun komünistler", "Ülküdaşlarımızın intikamını alacağız" şeklinde atılan sloganlardan sonra polis, bölgesinde asayiş karakolu kurmuş olan jandarma komando birliğini haberdar etti. Cetvel mıntıkasını saran jandarma komando birliği arama yapmaya başladı. Arama sırasında karanlıktan yararlanan sivil giyimli bir kişinin elindeki uzun namlulu otomatik silahı kanal üzerinden suya düşürdüğü yurttaşlarca ileri sürüldü.

KAYMAKAMIN SÖZLERİ TEPKİLERE NEDEN OLDU

Bu arada Tarsus Kaymakamı Nizamettin Güven'in kendisine can güvenliklerinin sağlanması için başvuran bazı

(Devamı sa. 6 sü. 8'de)

Demirel: "Türkiye'nin yalnız olmadığı bir kere daha görüldü"

ANKARA (ÖZEL)

BAŞBAKAN Süleyman Demirel Cumhurbaşkanı Vekili İhsan Sabri Çağlayangil ile yaptığı olağan görüşmeden çıkarken verdiği demeçte, "20 yılda ikinci kez ülkemizde yapılan NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı, fevkalade yararlı oldu. Türkiye'nin yalnız olmadığı bir kere daha görüldü" dedi. Ortadoğu'da, kritik günler yaşandığı bir sırada bu toplantının yapılmasının önemine işaret eden Demirel, "Savunma sistemi konusunda yararlı görüşmeler yaptıklarını" belirtti.

Gazetecilerin sorularını da cevaplayan Demirel, Federal Almanya'nın Türkiye yurttaşlarına vize zorunluluğu koymasının "kaygı verici" olduğunu söyledi.

CHP'nin Cumhurbaşkanlığı bunalımına bir de hükümet bunalımı eklemeye çalıştığını savunan Demirel, "Eğer Cumhurbaşkanını halkın seçmesi için yaptığımız teklif kabul edilseydi, şimdi Türkiye'nin bir Cumhurbaşkanı vardı" dedi.

MHP bir gazetecinin Türkeş-Karakaş görüşmesini izlemesini engelledi

ANKARA (ÖZEL)

MİLLET Meclisi Başkanı Cahit Karakaş'ın sabah MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş'le görüşmesini izlemek isteyen Akajans muhabiri Ali Haydar Nergis'in çalışmasına Türkeş'in koruma polisi "Sen Aydınlık'tansın" diyerek engel oldu.

Nergis'in Akajans muhabiri olduğunu, ayrıca Aydınlık muhabirinin çalışmasının da engellenemeyeceğini söylemesine rağmen MHP'liler tutumlarını değiştirmediler. Bunun üzerine bütün gazeteciler durumu protesto ederek Türkeş'in Karakaş'la görüş-

(Devamı S. 6 Sü. 5'te)

içten geldiği gibi

NİMET ARZIK

Sayın Faruk Sükan'a

Kader izin verirse, yeniden İçişleri Bakanı olacağınızı biliyorum. Bu konuda, düşüncelerim, duygularım, yok. Hiç olmazsa, siz tanıdıksınız. Size başvurmak, size çatmak olanağını bulabileceğim için, bu ortamda, memnun bile olabilirim, kendimi azıcık sıksam.

Sayın Faruk Sükan, 22 Haziran tarihli Cumhuriyet'i okudunuz mu?...

Yazının başlığı:

"Yok yere gözaltına alınan genç, işkenceden öldü"...

Yok yere tutuklananlar için, nice duyarlılık gösterdiğinizi bildiğimden ve kader izin verirse geleceğin İçişleri Bakanı olacağınız için, size yazıyorum.

Bana verilmiş bir sözünüz var, anımsatırım:

"Bundan böyle, herhangi bir tutuklama, işkence iddiasıyla, akrabammış gibi meşgul olacağım"...

Vaatlerin pek hükmü yok ama, inanmak işime geliyor.

Sayın Faruk Sükan, o yazıyı okumuşsanız, altındaki "acı kayıp" ilanını da okumuşsunuzdur...

Yaşamının baharında gencecik bir çocuk. Ve altında şu son cümle: Osman Mehmed Önsoy'u, işkence sonucu yitirdik. Acımız sonsuzdur. Babası...

Selam sana yiğit baba!... Bu cesur geçinen toplumda, analar babalar, nasıl da pısmışlardı. Selam sana yiğit baba, çünkü, bu kadarına bile yiğitlik diyoruz. Korkunç gam yükünü, paylaşıyorum, günahsız Osman Mehmed'ler canavarların pençesinde kıvranmasın diye, benim de katkım olsun isterim, bana ne düşüyorsa söyle.

Sayın Sükan. Polis müdürü şöyle demişmiş ki, babaya:

"Oğlun anadan üryan, göremezsin"...

Acı mizah bile değil bu. Bundan kaba şaka olamaz...

Ne o, "üryanlık partisi mi" veriliyormuş, o anda?...

Yalnız, Cumhuriyet'in, ki çok değerli yazarları vardır, çok aydınlatıcı haberleri olmuştur son zamanlarda, biraz olsun "Aydınlıklaşmasını" isterdim... Şöyle ki... Komiser falanca diye, nal kadar ismini versin. Biliyor besbelli o adı!

–Efendim, tahkikatın selameti için...

–En büyük selamet, cesarettir ve cesaretteki açıklıktır.

Yoksa, masal anlatır gibi, bir kanlı öykünün, acıklı tarafını anlatmak işten değil!... Cumhuriyet'in habercileri, neden köşe yazarları kadar cesur değil?...

SAYIN SÜKAN, BEN DERİM Kİ:

Vaadiniz üzre, meselenin üstüne gitmelisiniz.

Anımsıyor musunuz, gene durup dururken, birçok yakınınız, gözaltına alınmıştı, iki saat, üç değil... Yeri göğü, Sıkıyönetimi birbirine katmıştınız. Ben, gene sevinmiştim, çünkü onun onuruna, beraber tutuklanan beş-altı kişi de bırakılmıştı, bir megaton sopa yemeden.

Gelmiş, esintinin savurduğu bir bildiri, tenine yapışmıştı durup dururken... Bu işkenceden ölen, Osman Mehmed Önsoy'un, tenine, durup dururken böyle bir bildiricik bile yapışmamıştı...

Üste pazar, her politikada ün salmış aile, kendi bireyleri için o kadar hassas ki, gazetede yakınınızın tutuklanma haberi çıkınca, bir feryat senfonisi kopmuştu, zenginhaneden:

"Şu gazeteler... nasıl yazıyorlar. Çok kırıldık. Çok gücendik... Yakınımız, uslu, akıllı, bildiri falan, böyle şeylerle hiç meşgul olmaz, varsa yoksa, dersleri."

Ben telefonda öz özümü güç tutmuştum:

–Ot mu bu be, dememek için...

İlle, "bir yanın veya başka bir yanın militanı olsun" demek istemiyorum... Ama, çevresinde olup bitenlere insan ilgi duyar, duygu duymazsa bile. Kendisine sıkıştırılan bir bildiriyi, okur insan, bilmem neresi tutuşmuş gibi elinden atmaz!...

Ve de politikada ün salmış ailelerin çocukları değildir sadece kutlu kıymetli. Öbürlerini de analar doğurmuş. Siz hiç Tuzluçayırlı Kıymet Anayı tanıdınız mı? Nereden tanıyacaksınız? Belki duymuşsunuzdur...

Kale gibidir Kıymet Ana... Öyle, teorik erdem kavgaları yoktur. Öyle, kocasının uslu uslu izinden gitmeye zorunlu değildir. Öyle, hiç bir geçmişi silmeye, sildirmeye gereksinim de duymaz. Yaşamın kaynağıdır Kıymet Ana!

İnsanlar ne ufak ayrıcalıklara takılıp kalıyorlar. Demokratik Parti kurulmuşmuş, Demokratik Parti kapanmışmış...

"Münfesih" diyorlar... Zaten doğuşunda münfesihti. Çünkü herhangi bir partinin hatasına sevaplarınca katıldıktan sonra, birdenbire, "fazilet savaşı" için, yeni bir sancak açmak en azından komiktir!

–N'o? Şimdi, faziletin başına mı bir felaket geldi?...

–Hayır efendim, biz gene fazilet nam-ı şanına kımıldamıyoruz... Birlik, dirlik gerektiği için... Bağrımıza taş basıyoruz!

–He ya... Valla, billa, bu resmi fesih kadar, yaptığınız doğal davranış olamaz bence!

Sayın Sükan, o partide olmuşsunuz, bu partide olmuşsunuz, ne yazar ve ne çizer, benim için hava...

Yeter ki, şu işkence üzre gitme vaadini tutun... Biraz da, işkencecilerin nasıl "nefes aldıklarını" kontrol edin, şehvetli bir soluktur herhalde, işkenceci soluğu!

İnsan garip bir şehvet duymadan işkence yapamaz. İndinizde, Osman Mehmedlerin, babalarının da biraz değeri olsun, Osman Mehmedlerin de! İki saatte kurtarmıştınız yakınınızı, üç değil. Madem ki gözaltına alındığı yer bu kadar güvenceliydi, bıraksaydınız bir gece sabaha değin.

Çok küçük şeyler uğruna, çok büyük şeyler feda edilmesin!

düşünce dünyası

OLUR MU, BÖYLE OLUR MU?

Zeynep Tablacı
(Hacettepe Üniversitesi öğrencisi)

GEÇTİĞİMİZ günlerde Ankara çok sayıda çatışmaya sahne oldu. Yurtlar tarandı, imtihanlara öğrenciler alınmadı, gençler dövüldü, okullarda öğrenim durdu ve sonuç: 2 ölü ve 15 civarında yaralı. Bu sefer gençlerin canına kıyan ne faşistlerdi ne de devlet terörü. Kurtuluş ve Dev-Yol grupları çatışıyordu. İzmir'de 5 masum öğrencinin katledildiği, faşist saldırıların azgınlaştığı bu şartlarda neydi paylaşılmayan? Kurtuluş ve Dev-Yol grupları bu sorulara çeşitli cevaplar verebilirler. Ama sonuç açıktır ki, bir kan davası güdülmektedir. Bundan yararlanan da faşist katiller ve gençlik düşmanlarıdır. Bu durum yeni değildir. İlk defa 1965'lerde revizyonizm gençliğin başına zorbalık belasını sarmış ve bundan da şimdiye kadar halk düşmanları yararlanmıştır.

Geçmişe bakarsak şunu görürüz: Gençlik mücadelesinin yükseldiği dönemlerde gençler arasında zorbalığın, kan davasının yeri yoktur. Ancak ne zaman ki, halk düşmanları gençliğe saldırıya geçmişlerdir, o zaman başvurdukları ilk silah bölme ve kışkırtma yöntemleri olmuştur. Faşistler gayet iyi bilmektedirler ki, birleşmiş bir gençlik yıldırılamaz. Ama ne yazık ki, bu gerçek kendine devrimci diyen bazılarınca örtbas edilmektedir.

Geçmiş, derslerle doludur

İşte 1960'larda Bayar-Menderes faşist diktatörlüğüne karşı verilen mücadele; orada en ufak bir bölünme, tek bir kan davası olayı yoktur. Eğer o gençler farklı fikirler taşıdıkları için birbirlerine girselerdi, okullarda kendi aralarında çatışsalardı, Bayar-Menderes diktatörlüğü devrilebilir miydi? Halkın desteğini alabilir miydi? Kesinlikle hayır. Bugün çatışmaları halk nasıl desteklemiyorsa, o zaman da desteklemeyecekti. Bugün faşistler nasıl kârlı çıkıyorsa, o zaman da diktatörler kârlı çıkacaktı.

Gençlikte zorbalık, revizyonist ideolojinin Türkiye'de güç toplaması ile başladı. İlk defa 1965 yılında TİP'e bağlı olarak hareket eden FKF yöneticileri oy toplamak uğruna diğer ilerici örgütlere karşı düşmanlık gütmeye başladılar. Bu tekkeci tutum onları anti-emperyalist mücadelenin önüne dikilmeye ve gençlikten tecrit olmaya götürdü. 1968'de 2. FKF Kongresinde onların baskı politikalarına karşı devrimciler "tartışmada hoşgörü, eylemde birlik" ilkesini savundular. Ve FKF yönetimine geldiler. Bu dönemde gençlik içinde zorbalığı en [illegible]la savunan "Güçbirliğine karşıyız, hedefimiz sosyalist devrimdir" gibi solcu görünen yaldızlı laflar edenler 6. Filo geldiğinde gençliğin önüne dikilmeye çalışıyorlardı. 6. Filoyu protesto için yollara dökülen gençleri durdurmak isteyenler aynı zamanda güçbirliğini de engellemek istiyorlardı. Çünkü anti-emperyalist mücadeleyi durdurmanın, bölünmeyi ve zorbalığı hakim kılmaktan başka yolu yoktu.

Daha sonra 1970 yılında FKF yeni adı ile TDGF'nin yeni yöneticileri de tıpkı eski TİP yöneticileri gibi rekabetçi, dar-klikçi bir tavırla kendi dışındaki örgütlere düşmanlık politikası izlediler. Tabii yine bu politika gençliğin mücadelesinin önüne geçmekle paralellik gösteriyordu. Tekkecilik, pozculuk, palavracılık kısa sürede hakim sınıfların baskıları karşısında pasifizme dönüştü. Onlara karşı çıkan, aktif mücadeleden yana olan devrimcilerin toplantılarını bastılar, İşçi Köylü'nün satılmasını yasaklamaya çalıştılar. Böylece hakim sınıfların yapmak istediklerini yapmış oluyorlardı.

Ardından TDGF'nin 5. Kurultayı geldi. Revizyonizmin saçtığı tohumlar, kitle mücadelesinin gerileyişi ile birlikte toprağını bulmuştu. Solculuk adına, kürsüde konuşan devrimcilere tekme atmaktan, tükürük püskürtmeye kadar yüz kızartıcı ne varsa yapıldı. Bunu yapanlar aynı zamanda hakim sınıflar karşısında en teslimiyetçi fikirleri savunanlardı. Tekkecilik, zorbalık, teslimiyet elele gidiyordu. Tekkecilik o noktaya ulaştı ki, "NATO'ya Hayır" pulları yapıştıran sosyal-demokrat gençler dövüldü. Neden olarak da sosyal-demokratların böyle bir mücadele veremeyecekleri, anti-emperyalistliğin kendi kendine devrimci diyen bir avuç insanın tekelinde olduğu ileri sürülüyordu. Devrimciler ise, kendilerine ve başkalarına yönelen saldırılara karşı mücadeleci bir tutumla "ikna ve hoşgörü" ilkesini savundular. Bütün bu zorbalığın, maceracılığın halkta yarattığı yılgınlığın, bölünmenin altından faşist dar[illegible] çıktı. Devrimciler arasında saldırganlığı en fazla savunan Nahit Töre gibileri faşist mahkemelerde Abdülhamit'i savunarak dalkavukluk ettiler. Yine bölücülüğü ile tanınan diğer bazılarının da 12 Mart döneminde ajan olduğu ortaya çıktı. Bunlar sadece birkaç örnektir. Bütün o baskı dönemi boyunca birlik ve iknadan yana olanlar mahkemelerde faşizmi yargılamış, tersi tutum alanlar da teslimiyetçiliğin peşinde gitmiştir.

Kaynak revizyonizmdir.

1974'lerde halkın mücadelesi yeniden yükseldi. Faşistler büyük darbeler yediler ve bu dönem içerisinde hakim olan yine birlik ve ikna yöntemleri oldu.

76'lardan sonra faşist saldırıların artmasına paralel olarak Dev-Genç-Kurtuluş, Dev-Genç—Halkın Kurtuluşu kavgaları başladı. Bu kargaşada İstanbul Şişli Siyasal Bilgiler Yüksek Okulundan bir genç öldürüldü. Devrimciler bu kavgalar karşısında şunları söylüyorlardı:

"Öncelikle yapılması gereken şudur:

"Saldırı kimden gelirse gelsin, sorumlu kim olursa olsun kavgalara derhal son vermek. Halkın saflarında düşmanlık kışkırtılmasını, küfür ve zorbalığı mahkum etmek. Halkın saflarındaki bütün görüş ayrılıklarını ikna yoluyla, fikir mücadelesi yoluyla çözeceğimizi bütün halka ilan etmek. Düşmanca yöntemlere başvuracak olanlara karşı ortak tutum tespit etmek. (H.S. 19 Nisan, sayı 105, yıl 1977)

Fakat bir süre sonra bu görüşleri savunan devrimcilere de saldırdılar. 1978'e gelindiğinde gençliğin mücadelesi durgunlaşmış ve maceracılık at oynatmaya başlatmıştı. DLB'li gençler fikirlerinden dolayı okullara alınmamaya çalışıldılar. Dövüldüler, mücadeleleri engellenmek istendi. Fakat işin ilginç yanı şudur ki, bugün devrimciler okullarına gitmektedirler. Fakat onları sokmamaya çalışan maceracılar faşist işgaller karşısında, işgale uğrayan okullardan pılısını pırtısını toplamış, kaçmışlardır. Mücadele edenler yine birlikten yana olanlardır.

1) Türkiye'de eskiden beri, gençlik içindeki kavgalar faşistlerin ekmeğine yağ sürmüştür. Özellikle faşist saldırganlığın tırmandığı bu dönemde yapılanlar anti-faşist güçlerin bölünmesine ve yıpranmasına, öğrenci gençliğin devrimcilerden uzaklaşmasına, huzursuzluğun artması ile birlikte öğrencilerin daha fazla pasifize olmasına, komandoların üniversitelere yöneltmek istedikleri devlet terörüne haklı zeminler yaratılmasına yol açmaktadır.

2) Gençlik içinde zorbalığın mucidi Kurtuluş ve Dev-Yol değildir. Halk içindeki güçlere saldırı, revizyonist ideolojiye ait bir olgudur ve bütün emperyalist yardakçısı güçler gibi gençliğin başına bölünme belasını bunlar sarmıştır. Önce faşist diye nitelenen kandırılmış gençlere saldırılmış, daha sonra bunu sırası ile devrimciler ve tarafsız öğrenciler izlemiştir. Bugün ise olaylar, yakın görüşleri savunan insanların birbirlerini yemelerine gelmiş dayanmıştır. Bu, revizyonist ideolojiden etkilenmenin kaçınılmaz sonucudur.

Halk için halka karşı olunabilir mi?

Halk için, halka kurşun sıkılamaz. Bu kan davasını başlatanlar akıllarını başlarına alıp düşünmelidirler. Devrim isteyen gençlere kurşun sıkmanın devrimcilikle ilişkisi yoktur. Halktan yana olmakla ilişkisi yoktur. Bugünün ihtiyacı faşist saldırılara karşı birlikte mücadele etmektir. Unutmayalım ki, bunu 1960'larda gerçekleştiren gençlerin türküsüne bugün de bütün öğrenciler yürekten katılıyorlar:

"Olur mu böyle olur mu?
Kardeş kardeşi vurur mu?
Kahrolası faşistler
Bu dünya size kalır mı?"

HALKIN SESİ

GAZETEMİZİN SAHİBİ 45 MİLYON HALKTIR

Yargıtay 9. Dairesi Anayasayı mı yoksa DGM'yi mi savunuyor?

Bilindiği gibi Anayasa Mahkemesi DGM'leri (Devlet Güvenlik Mahkemelerini) iptal etmişti. Ne var ki, DGM'ler kanunen ve fiilen ortada olmamasına rağmen birçok devrimci DGM'lere karşı çıktığı için cezaya çarptırılmaktadır. Bunlardan biri de benim. 1975-1976 yıllarında kamuoyunda DGM'ler konusunda yaygın tartışmalar olmuştu. Hukukçular, profesörler, aydınlar, gençlik örgütleri, sendikalar, partiler, kısaca toplumun demokratik hayatında önemli yeri olan kişiler ve kuruluşlar DGM'lere karşı çıkmış ve eylemler yapmıştı.

Biz de o dönemde doğru bir tutum almıştık. Genel Sekreteri olduğum İYDGD (İstanbul Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği) yasal afişler yapıştırmış ve bildiriler dağıtmıştı. Savcılık izinli afişlerde yer alan "Faşist MC iktidarı yıkılsın-Halkın düşmanı DGM'ler kapansın" ibaresi hakkında dava açmıştı. MC'nin faşistliği tescilli olduğundan, sadece DGM'lere halk düşmanı dememizden dolayı İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi bizleri 1 yıl ağır hapis, 4 ay genel gözetim altında bulundurma cezasına çarptırdı. Yargıtay 9. Ceza Dairesine temyize giden dosya 4 yıl sonra onaylandı. Şu anda cezaevindeyim.

Yargıtay 9. Ceza Dairesine göre, DGM'ler Anayasa müessesesi içindeymiş ve DGM'lere karşı çıkmak adliyenin manevi şahsına hakaret sayılırmış.

Anayasa Mahkemesi DGM'leri iptal etmişken, DGM'lerin Anayasaya aykırı olduğunu ilan etmişken, Yargıtay 9. Ceza Dairesi nasıl oluyor da bu tutumu alabiliyor?

Yargıtay 9. Ceza Dairesi bu tutumu alabiliyor. Çünkü ona yön veren yasalar değil, içinde bulunduğumuz siyasi ortamdır.

Siyasi ortam, iç barışın, milli birliğin düşmanlarına hizmet edecek yönde körükleniyor. Anayasa düşmanlığı noktasında, hükümet bir elini Yassıada kaçkınlarına, diğer elini de MHP'ye uzatarak milletin can alıcı meselesinde, özgürlük meselesinde cadı kazanı kaynatıyor. Onlara göre yasama, yürütme, yargı tek bir elde toplanmalı, halk susturulmalı, devlet terörü toplumun üzerine egemen olmalıdır. Kendilerini de hedefleyen ve gelip kapıya dayanan Rusya tehlikesini göremeyecek kadar siyasi miyop olan bu hakim sınıf çevreleri yıllardır para kasalarını özgürlük ve bağımsızlıktan üstün tuttular. Ve buna devam ediyorlar. Toplumu tutsak etmek lazım ki, halka ters uygulamalar başarı kazanabilsin.

Utanç verici olan, gericiliğe karşı mücadeleden doğan Yargıtay 9. Ceza Dairesi gibi mahkemelerin bugün gericiliğin kabarmasına yol açabilecek kararlar verebilmesidir.

Biz, Anayasa kuruluşlarının, Anayasa düşmanlığı karşısında dimdik ayakta durmasını istiyor ve bunun için de mücadele yürütüyoruz.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi ise, kendi varlıkları için de bir tehdit olan DGM gibi Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği mahkemeleri kendi yanlarında meşru mahkemeler olarak görüyor. Burada iki tutum sözkonusudur. Bir yanda yargının bağımsızlığını savunan ve gerektiğinde "kara-cübbeliler" iftirasını göğüsleyen, Ankara caddelerinde özgürlük için yürüyen onurlu yargıçların tutumu, diğer yanda cüppelerini faşizmin karanlığına sunan ve Anayasa düşmanlığıyla birleşen tutum.

Türkiye'yi sağır ve dilsizler ülkesine çevirmek isteyenler boşuna bir gayret içerisindedirler. Bu günkü şartların yarattığı sis ve dumanı özgürlük ve bağımsızlık güçleri altedecektir. Ve yargı alanında DGM'ler yeniden ortaya sürülse bile ömrü uzun olmayacaktır. Yasama, yürütme ve yargının tek bir elde toplandığı 'Polis Devleti' hayalleri, Türkiye'nin bugün çizdiği zikzaklardan umutlanmaktadır. Gelişme her zaman düz bir çizgi yönünde olmaz. Ama her zaman da zikzak çizmez.

Kanımız ve inancımız odur ki, Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay gibi yargı organlarının yanında DGM'leri meşru gören ve savunanların kendileri "Adliyenin manevi şahsiyetine" hakaret etmektedirler.

ERKAN ÖNSEL
ARSİN CEZAEVİ

Komandolar Balıkesir'de huzursuzluğu artırıyorlar

Okullar tatile girmeden önce N.E.E'de okul kapısında gruplaşarak, sol görüşlü öğrencilere küfürler savurarak, "İki gün sonra bu okula gelmeyeceksiniz" diyerek tehditler savuruyorlardı. Bu gruplaşmalara dışarıdan gelen kişiler önderlik ediyorlardı.

Ders aralarında, okul bahçesinde bu tür sataşmalar olduğundan, sol görüşlü öğrenciler bir yere çıkamıyorlardı. Polisler de öğrencilerin çıkmalarını engelliyorlardı. Okul öğrencileri birkaç kez mahalli basına açıklama yaparak okul idaresi ve güvenlik kuvvetlerinin yanlı tutumlarını bırakmalarını talep etmişlerdi.

Balıkesir çarşısına hakim durumda bulunan MHP'liler birçok esnaftan, haldeki sebzeciden, büyük mağazalardan haraç toplamaktadırlar. Geçtiğimiz hafta içerisinde tanınmış bir işadamından telefonla 10 bin lira para istendiği söylenmektedir. Yine haraç vermek istemeyen bir mağaza sahibinin işyerinin tüm camları komandolarca kırıldı.

Komandolar, cezaevindeki arkadaşları için haldeki sebzecilerden tehditle sebze ve meyva topluyorlar.

20 Haziran günü de okuldan çıkan iki öğretmene taş ve sopalarla saldırdılar.

İlgililerin bir an önce tedbir almalarını bekliyoruz.

Bir Okuyucu

15-16 Haziran'ı kutladık

15-16 Haziran işçi direnişini kutlamak için bir toplantı düzenledik. Toplantı 15-16 Haziranda şehit düşen işçiler için yapılan saygı duruşuyla başladı.

Saygı duruşundan sonra günün önemini belirten konuşmalar yapıldı. Konuşmalardan sonra koro marşlar söyledi, bazı arkadaşlar da şiirler okudular.

Toplantıya bulunduğumuz eyaletin Milli Eğitim Müdürü, İş ve İşçi Bulma Kurumu Başkanı katıldı.

Toplantıyı 55'e yakın kişi izledi.

B. Almanya'dan bir okuyucu

Tarımı hâlâ ilkel araçlarla yapıyoruz

Bizler Karabük ilçesinin şehir merkezine en uzak olan orman köylüleriyiz.

Köylerimizin geçimi orman ve tarıma dayalı. Az topraklı çiftçiler olduğumuz için tarım kredilerinden ve devlet yardımlarından yeteri kadar yararlanamıyoruz. Maddi imkansızlıklar yüzünden modern tarım araç ve gereçlerini alamıyoruz. Bu nedenle tarımı hâlâ ilkel araç ve gereçlerle yapıyoruz. Bu şartlar altında dönümünden daha fazla ürün alabilmek için tüm maddi imkanlarımızı kullanarak arazilerimizi gübrelemeye çalışıyoruz.

Şimdi ise, ilçemizde bulunan Zirai Donatım Kurumunun şubesi, Safranbolu ilçesine kaldırıldı. Karabük'te Zirai Donatım Kurumunun yetkili gübre satıcısı olan Ziraat Odası gübre deposu da şehir merkezine 5 km. uzaklığa kaldırıldı.

Gübreyi Safranbolu'dan Karabük'e getirmek için 1000 lira nakliye parası, oradan da köylerimize 2500-3000 lira daha nakliye ücreti veriyoruz.

Bizlere verilen gübre ihtiyaç belgesi ekim zamanlarına göre verilmeye başlandı. Bizler senede 10-25 torba arasında gübre kullanmaktayız. Arazilerimizin çoğunu hububat, az miktarda da sebze ve meyvelik olarak kullanmaktayız. Gübreleme zamanları değişik devrelere rastladığı için, hububat için ayrı, sebze ve meyveler için ayrı zamanlarda ihtiyaç belgesi alıyoruz. Dolayısıyla ayrı ayrı arabalar tutmak zorunda kalıyoruz. Bu da gübre maliyetinin bize 4-5 katı kadar pahalıya malolmasına yol açıyor.

Köylerimizin yolları düzgün olmadığı için kış aylarında kapanıyor. Bu nedenle de hububatımızı çoğu zaman gübresiz ekmek zorunda kalıyoruz. Gübreleme yapmadığımız zaman ancak ektiğimiz tohumu kaldırabiliyoruz. Bunun sonucu olarak ekmeklik buğdayı satın alıyoruz, bu da çok zorumuza gidiyor. Yukarıdaki sebeplerden dolayı gübre kullanamaz hale geldik. Buna çözüm yolu bulunmasını istiyoruz.

Karabük'ün,
Tandır, Ortaca, Karaşar, Mehterler
Salmanlar, Sipahiler, Demirciler, Karaağaç
Yeşiltepe köylerinden bir grup yurttaş

«Bizim yolların adı taşdüşüren yollar»

"Bizim yollarımız sizin yollara benzemez. Bizim yolların adı taş düşüren yollar. Neden mi taş düşüren? Böbreklerinde taş olanlar bu yollarda bir gidiş gelişte taşları düşürüyorlar. Bazen fenalaşırlar, bazen de iyileşiyorlar. Yine de gidip geliyoruz. Mecburuz, bakan yok arayan yok. Birkaç defa vali geldi, peşinden dozerler geldi, bir-iki bıçak sağa sola salladıktan sonra is bitti. Yağmur yağdığında yollar eski yol."

Bingöl'ün Sancak nahiyesine girerken yolcu arkadaşlardan birisi bunları söylüyordu. Yolcu arkadaş bunları söylerken Kuşkondu tepesinde çamura gömülü bir yük kamyonu zorlaya zorlaya çıkarmaya çalışanları gördük. Biz de geçemediğimiz için inip, taş odun parçası toplayıp yolu biraz düzelterek boş minibüsü itekaka zor bela çıkardık. Sonunda nahiyeye vardık.

Nahiyeye ilk gidişimi hatırlıyorum da, o sıcak ilgi nerede? Şimdi insanlar güvensiz, karamsar. Halkı bu duruma getiren nedenlerin başında hayat pahalılığı geliyor. Bir de kendilerine devrimci diyen Apocu çetelerin halkın bu duruma gelmesinde büyük rolleri var.

Birkaç örnekle bunu izah etmeye çalışayım. 1979 yılında evlerde aramalar oluyor. Aramaların olduğu günün akşamı Apocular yasak dergileri, bildirileri evlerin pencerelerine, kapıların altlarına atıyorlar. Bu da halkın bile bile baskı görmesine sebep oluyor.

Bir gün de ortaokulun önündeki Atatürk büstü kırılmıştı. Büstü kimin kırdığı belli değildi. Ancak bunun bir tertip olduğu apaçık ortada. Tabii bunun bedelini yine halk ödedi. Okul bekçisinin dayak yemesi, yabancı yolcu ve misafirlerin 7-8 saat sürü gibi ilkokul sınıflarında tutulması, birçok insanın hayvan ahırlarında sabahlaması gibi. İşte bütün bunlar insanların aralarındaki sıcak ilgiyi ortadan kaldırmıştı.

Sözü bir köylünün şu sözleriyle bağlayayım. "İki sene önce nahiyemiz birlik ve beraberlik içerisindeydi. Çevrede Sancak'ın önemli bir yeri vardı. Ama şimdi herkes bizimle alay ediyor. Çıkan olaylarla bizim hiç bir ilgimiz yokken cezasını biz çekiyoruz."

Sancak'tan A.K.

OKUYUCU KARİKATÜRLERİ

Aydınlık
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR BİRLEŞİN

BAYAŞ Basın Yayın A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmen ORAL ÇALIŞLAR

Yazı İşleri Müdürü: MEHMET ATABERK
Haber ve Makalelerden Sorumlu Müdür: S.AYDOGAN BÜYÜKÖZDEN
Müessese Müdürü: O.GÜRHAN ERTÜR

Adres: Nuruosmaniye Cad. 3/3 Cağaloğlu/İstanbul. Tel: 26 52 44 26 42 93 İdare Tel: 26 61 78
Dizgi: Aydınlık Ofset Tesisleri. Baskı: İst. Güntur. Dağıtımı: GAMEDA

BÜROLAR
ANKARA: Meşrutiyet Cad. 32/8 Kızılay. Tel: 25 38 69 İZMİR: Özgüler İşhanı 452. Sok. 25/3 Konak: Tel: 13 10 90 - 25 25 54
TRABZON: Cumhuriyet Mah. Kasım Sok. 27/10 Tel: 3900
DİYARBAKIR: Beyazıt İşhanı Kat: 3 No: 30 Dörtyol Tel: 38 57 ADANA: Kızılay Cad. 104 Sok. No: 23 Tel: 103 42

İLAN TARİFESİ-ABONE
Başlık yanı 4000 TL. 8 hariç diğer sayfalar st/cm 900 TL. 8. sayfa st/cm 1000TL. Renkli st/cm. 1700 TL. Doğum, evlenme, ölüm st/5 cm 2000 TL. Küçük ilanlar kelimesi 30 TL.
ABONE: Yurtiçi 3 aylık 900 TL. 6 aylık 1800 TL. 1 yıllık 3600 TL. Yurtdışı 3 aylık 1125 TL. 6 aylık 2250 TL. 1 yıllık 4500 TL. Dış ülkeler için posta ücreti alınır.

2 bin 250 öğrencinin alınacağı okullara girebilmek için toplam 33 bin öğrenci sınava girdi. (Fotoğraf: Korhan ATAY)

Anadolu liseleri giriş sınavının ikinci basamağına 14 bin 500 öğrenci katıldı

Ne jandarmanın, ne de polisin dağıtamadığı veliler okul bahçesinde sınav sonunu heyecanla beklediler.

İSTANBUL (ÖZEL)

ANADOLU liselerine giriş sınavlarının 2. basamağı, dün 1. basamağı kazanan 14 bin 461 öğrencinin katılması ile yapıldı.

Adana, Antalya, Ankara, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Konya, Samsun, ve Trabzon illerinde yapılan sınavlar sonucu kazanacak 2250 öğrenci, çeşitli illerdeki Anadolu liselerine girebilecek.

Yetkililer, geçtiğimiz yıllarda 10-60 bin arasında olan başvurunun bu yıl 33 bine düştüğünü, buna karşın, 14 olan lise sayısının yeni açılan liselerle 16'ya, geçtiğimiz yıl 1300 olan öğrenci kapasitesinin bu yıl 2250'ye çıkarıldığını açıkladılar.

Sınav sonuçlarının temmuz ayının 15'ine kadar açıklanacağı belirtildi.

Washington Post

"Türkiye Kıbrıs konusunda insiyatifi ele almalı"

DIŞ HABERLER SERVİSİ

WASHİNGTON Post gazetesinin yayınladığı "Sıra Türkiye'de" başlıklı yorumda Batının bugün Türkiye'ye karşılık beklemeden yardım ettiği , bununla birlikte Türkiye'nin Kıbrıs konusunda gönüllü bir şekilde insiyatifi ele alması zamanının geldiği belirtiliyor.

Yorumda şöyle deniliyor:

"Avrupa'nın hasta adamı Türkiye şimdi NATO ortaklarının büyük ve olağanüstü bir kurtarma programından yararlanıyor. Binlerce dolar tutarında yardım ve kredi verilmeye ve borçların ertelenmesine hazırlanılıyor. Birbirleriyle dalaşma halinde olan müttefiklerin, bu ölçüde ve böylesine karmaşık bir paket hazırlayabilmeleri önemli bir gelişmedir. Türkiye'nin Avrupalı dostlarının, özellikle Batı Almanların acil sorunlarla mücadele edebilmesi için Türkiye'ye yardım yapmanın önemini anlamış olmaları memnunluk vericidir."

Yorumda daha sonra Süleyman Demirel'in büyük görevlerle karşı karşıya olduğu belirtiliyor. Türkiye'ye kredi veren ülkelerin talep ettiği reformlar ve sıkı önlemlerin zaten büyük sıkıntılar içinde bulunan halkı daha da hırçınlaştıracağı kaydediliyor. Batının Türkiye'ye iktisadi ve siyasi sıhhat kazandırma ve Türkiye'yi demokratik bir ülke ve NATO müttefiki olarak tutma çabasının başarı kazanmasının oldukça zor olacağı belirtiliyor.

Yorumda daha sonra şöyle deniliyor:

"Türkiye'ye yardım eli uzatmak müttefiklerin kendi çıkarınadır. Bunun için karşılık bekleyecek durumda değildirler, ayrıca böyle bir niyetleri de yoktur. Bununla birlikte Türklerin, gereksiz yüke girmeden ve kayba uğramadan hem kendi çıkarlarına hem de müttefiklere hizmet edebilecekleri özel bir konu vardır: Kıbrıs...

"Geçmişte ABD şu ya da bu şekilde Türkiye'ye yapacağı yardımı Kıbrıs konusunda verilecek tavizlere bağlamaya çalıştı. Bu tür her çaba şiddetli milliyetçi direnişe yolaçtı ve başarısızlığa uğradı. Artık böyle bir çaba düşünülemez ve düşünülmemelidir. Ama zaman Türkiye'nin Kıbrıs'ta gönüllü olarak insiyatif kullanması için olgunlaşmamış mıdır?"

Herald Tribune'ün özel Türkiye eki:

Batı basını Türkiye'de demokrasinin geleceğini tartışıyor

- A.Greene imzalı yorumda, askeri hükümetin gelebileceği, ancak Türkiye'ye özgü demokrasinin sürmesinin daha büyük bir ihtimal olduğu belirtiliyor.
- Yazar, bugünkü sıkıyönetimin 1971'dekinden farklı olduğunu yazıyor.

HABER MERKEZİ

AMERİKAN "International Herald Tribune" gazetesi, 25 Haziran tarihli sayısında 10 sayfalık bir Türkiye eki yayınladı: Türkiye'nin gecekondulardan ekonomik hayata, gazetelerin durumundan kültürel hayata kadar çeşitli sorunlarının ele alındığı ekte, Meban, Koç, Eczacıbaşı vb. birçok Türk şirketinin yabancı sermayedarlara yönelik ilanları da yer alıyor.

Bu arada, ekte Anthony Greene imzasıyla yayınlanan "Şiddet ve Ekonomik Çöküş Zor Durumdaki Demokrasiyi Sınıyor" başlıklı yorumda, Türkiye'deki siyasi gelişmeler ele alınıyor. Greene'in yorumu şöyle başlıyor:

"Birkaç yıl önce birisi, Türkiye'nin 'Harap edici tuhaf bir hastalıktan acı çektiğini ve dostlarının bile ona yardımda güçsüz kaldığını' yazmıştı. O zamandan beri bu yargıyı değiştirecek bir şey olmadı."

Greene, liderlerin birbiriyle konuşamadığı Türkiye'de, ekonomik durumun kötüleştiğini, enflasyonun yüzde 100-120, işsizliğin yüzde 20 oranında olduğunu hatırlatarak, Türkiye'nin, demokrasiyi koruyan güçlü yanları bulunduğunu da belirtiyor.

1980'lerin Türkiyesini su mühendisi Demirel'in yarattığını ileri süren yazar, şimdiki azınlık hükümetinin Türkiye'de eşi görülmediğini ifade ediyor.

(Devamı S.6 Sü. 1'de)

Bir Kanlı El Nevşehir'i Örtmüştü

Burhan Garip Şavlı
CHP Muş Milletvekili

NEVŞEHİR Hastanesinde Hayri Mumcuoğlu'nu gördüm. Bir sandalyeye oturtmuş yüzünü pamukla temizliyorlardı. Gömleği, ceketi, pantolonu kanlar içinde idi. Suskun ve yakınmasız bir şeyler düşünüyordu anlaşılan.

Muharrem Sökeli'yle Temel Ateş yanımdaydılar. Kollarımı omuzlarına alıp beni taşıyorlardı. Bir savaş sonrasının donukluğunu gözlerinde görüyordum. Röntgen odasına götürülürken, kalabalık koridorda Yücel Akıncı'yla karşılaştık. Yüzü kireç gibiydi...

260 yıl öncelerinde, küçük bir köydür "Muskara". Ünlü Sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın köyüdür. Lale Devrinin Osmanlı altınlarıyla bayındırlaştırılıp büyüyen Muskara, "Nevşehir" olmuş ve sürüp gelmiştir şimdilere...

Sadrazam Damat Paşa ise çelebidir, bir ozan kişidir.

Ve "Nevşehir" yeni şehir demektir.

Hitit İmparatorluğundan, Türkiye Cumhuriyetine uzanan tarih şeridiyle Nevşehir, Orta Anadolu bozkırında, türlü uygarlıkların desenlediği bir mozaik kentimizdir günümüzde...

İlk kez görüyordum Nevşehir'i...

Acılı da olsak, soracaktım Nevşehir Kalesini, Kale Camisini, Kay Camisini İbrahim Paşa Külliyesini. Soramadım.

Bir demli çay, bir bardak olsun içecektik. İçemedik...

Merhaba diyemedik.

Nevşehirlilere.

Ölü bir kentti Nevşehir. Terkedilmiş bir kentin sokaklarından geçiyorduk otobüslerle. Bir yan sokakta toplanmış 50-60 kişilik bir kalabalık, taşlarla saldırdılar, daha girişte. Camlar kırıldı. On beş, yirmi yaşları arasında, Sadrazam Demirel'in deyimiyle, fakir fukara çocuklarıydı bunlar. Kinle yumruk sallıyorlardı.

Ağız dolusu bağırıyorlardı. Biz komünisttik, haindik, dinsizdik onlar için. Komünistlere, hainlere, dinsizlere ölüm, diyorlardı. Buna inanıyorlardı demek...

Dükkanlarından seyrediyorlardı Nevşehirliler. Yer yer dükkanlarının önüne çıkabilmişler de vardı. Hepsi de suskun, hareketsizdiler. Taştan heykellere benziyorlardı.

Evlerde, pencerelerin ardında ağlayan kadınlar gördüm. Ağlamaktan ve görünmekten korkuyorlardı, belli...

İki tabutun çevresinde, küçük bir topluluk bizi bekliyordu. Yüksel Baba'yı Muskara'da toprağa verecek, Zeki Tekiner'in cenazesini başkente getirecektik.

İçimizdeki acılarla usul usul indik otobüslerden.

"Başınız sağolsun..." "Sizler sağ olun..."

Ağır, katran gibi, karanlık bir duyguydu yüreklere oturan. Bir de kuşku...

Biri "Selçuk ağbi..." diye sarılıyor Erverdi'nin boynuna, gözyaşları birbirine karışıyordu. Ozanın dediği gibi "Ölmek hiç de güzel değil"di. Ve hele öldürülmek...

Ecevit konuşuyordu:

"Ayırım gözetmeksizin, tüm Nevşehirlilere başsağlığı dilerim" diyordu.

"Silaha el sürmeyeceğiz" diyordu.

"Faşizmi yeneceğiz" diyordu.

Islak gözler, haziran güneşinde yanıyordu...

Bir karanlık el Nevşehir'i örtmüştü. Nevşehir soluk almıyordu. Nevşehir yoktu, dost Nevşehirliler yoktu.

Sonra tabutlar omuzlandı, elli metre gidildi gidilmedi, sağımızdaki sokaktan aynı kalabalık, önce küfürlerle, tehditlerle, ardından taşlarla, sopalarla saldırdı. Önleyen, engelleyen tek bir devlet gücü yoktu.

Ve sonra otomatik silahlarla topluluk tarandı. Ve birden ne oldu, nasıl oldu ateşler içinde kaldık. Ana caddenin yüz metrelik kesiminde, artık panikti, kargaşaydı, savaştı yaşanılan...

Vurulduk...

Muş çok uzaklardaydı. Bulanık, Malazgirt geçti gözlerimin önünden, sisli bir şerit gibi. Varto'yu dağ dağ, acılı deprem barakalarıyla, sanki yeniden yaşadım...

Omuzlardaki tabutlar, dalgalarla boğuşan kayıklara benziyordu, alabora oldu olacak. Ertuğrul Günay bir görevliye bağırıyordu. "Bizi öldüreceksiniz, bir şey yapmıyorsunuz, sorumlusunuz..." diyordu.

Derken, asker taramaya başladı yuvaları. Bu kıyamet, bu kargaşa bu savaş sanırım 15 dakikadan fazla sürdü.

Ortalık duruldu. Ucuz atlatılmıştı.

Polis vardı, jandarma vardı, koltuğunda vali vardı, ama devlet yoktu ortalarda. Bir kirli oyun, olanca acımasızlığı ile sergilenmişti böylece.

Bir bardak su içemeden, bir merhaba diyemeden, ilk kez gittiğimiz Nevşehir'den Ankara'ya, hastaneye yetişmek için ayrılıyoruz.

Şoför Aptullah aç ve uykusuz. Yine de gaza basıyor.

Kilometre tablosuna bakıyorum: 130...140

Vali paşam çok yaşa...

MHP'liler Urfa Cezaevinde isyan çıkardı. Müdür pencereden atlayarak kaçtı

URFA (ÖZEL)

Urfa Bölge Cezaevinde 9. koğuşta üslenen MHP'li komandolar cezaevindeki sol görüşlü ve tarafsız tutuklular üzerine saldırı düzenlediler. Tabanca ile rastgele hükümlüleri taradılar. Olay sırasında iki hükümlü yaralandı. Mahkumlar üzerine ateş açan MHP'liler daha sonra idareyi işgal ederek cezaevi idaresini rehin aldılar. Cezaevi Müdürü ise kendini idare penceresinden atarak kurtardı. Olayların gelişmesi üzerine, sıkıyönetim, cezaevindeki MHP'lilerin yarattığı olaylara el koydu. MHP'li komandoların üslendiği 9. koğuşta fazla miktarda bıçak, şiş ve bir adet tabanca bulundu. Bunlarla birlikte ayrıca 8 plaka esrar, 100 gram toz esrarın MHP'liler üzerinde yapılan aramada yakalandığı öğrenildi.

MHP'LİLER KARAKOL ÖNÜNDE HALKA ATEŞ AÇTI

Urfa Çarşı Karakolu önünde de MHP'liler halka ateş açtı. Açılan ateş sonucu iki kişi yaralandı. Çarşı Karakolunun 50 metre uzağında üç MHP'li komando silahlı bir kişiyi taramak isterken iki kişiyi vurdular. Saldırganların kollarını sallaya sallaya kaçtıkları bildirildi.

MHP yanlısı YSE Müdürü can güvenlikleri olmadığı halde işçileri Siverek ve Silvan'a gönderiyor

URFA (ÖZEL)

URFA YSE Bölge Müdürlüğünde çalışan YSE-İş Sendikası üyesi işçiler MHP'li Bölge Müdürü Halil Erkmen tarafından, keyfi olarak, anarşinin yoğun olduğu Siverek ilçesine bağlı bucaklara gönderiliyorlar.

YSE-İş Sendikası Urfa Şube Başkanı ve Sekreteri Urfa Valiliğine, Sıkıyönetim Komutanlığına, Urfa Cumhuriyet Savcılığına YSE Bölge Müdürlüklerine yaptıkları başvuruda, üyelerinin Siverek ilçesinde can güvenliklerinin olmadığını, işverenin düşüncesine ters düşen işçileri ilçelere göndermek istediğini belirttiler. Ayrıca YSE-İş Sendikası Genel Merkezine, Yol-İş Federasyonuna, Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığına birer yazı göndererek başvuruda bulundular. Bu kuruluşlara gönderilen yazılarda, "Urfa ili YSE Müdürlüğünün 11 Haziran 1980 tarihli yazılarıyla terör ve anarjinin çok yoğun olduğu Silvan ve Siverek ilçeleriyle bu ilçelere bağlı bucaklara YSE-İş üyeleri kasıtlı olarak gönderilmektedir. Gönderilen kişilerin belli görüşe sahip kişiler oluşu ve tırmanan anarşi ortamında hedef olarak seçilmiş olmaları, hayatlarının her an ciddi tehlike altında olması karşısında bu yerlerde görev yapmaları olanaksızdır. Bu nedenle bu üyelerimizin bu yerlere gönderilmesinin engellenmesini saygıyla arz ve talep ederiz" deniliyor.

Esenboğa İdare Amirliğine AP Çubuk Belediye Başkan adayı atandı

ANKARA (ÖZEL)

ESENBOĞA Havalimanı İdare Amirliğine vekaleten AP'nin Çubuk Belediye Başkan adayı atandı. Görevden alınan eski İdare Amiri Kazım Öztürk, işçiler tarafından sevilen tarafsız bir yönetici olarak tanınıyordu.

Öte yandan Devlet Hava Meydanları Genel Müdürünün , Hasan Tan döneminde ODTÜ'ye alınan ancak daha sonra atılan MHP'li militanlardan 30 kişiyi Esenboğa'ya aldığı bildirildi. MHP'li militanların Esenboğa'ya alınmasının işyerinde huzursuzluklara yol acacağı belirtildi. Esenboğa Havalimanına alınanların arasında ODTÜ'de faşist saldırıların başını çekenlerden Rıfat Çiftçi de bulunuyor.

Mersin YSE Müdürü görevden alındı

MERSİN (ÖZEL)

MERSİN YSE Müdürü Bilal Kale Vali Fahri Öztürk tarafından görevinden alındı.

Partizan uygulamaları, işçi ve memurlar üzerindeki kıyım ve sürgünleri ile tanınan Bilal Kale'nin AP içinde MHP'li bir kişi olduğu bildiriliyor. Bilal Kale'nin YSE'nin imkan ve araçlarını kendi şahsi işleri için kullandığı ve görevden alınmasına bunların neden olduğu öğrenildi.

Topkapı Şişe-Cam grevi ertelendi

ANKARA (ÖZEL)

İSTANBUL, Topkapı'daki Şişe Cam Fabrikasında Hür Cam-İş Sendikasının almış olduğu grev kararının uygulanması, Bakanlar Kurulunun dünkü Resmi Gazetede çıkan kararı ile ertelendi.

Erteleme kararı, ülke sağlığı gerekçesiyle ve otuz gün süre için alındı.

500 bin bakkal açlığa itildi

Esnaf ve Sanatkarlar Kefalet Kooperatifleri İstanbul Birliği 7. Olağan Genel Kuruluna katılan delegeler. (Fotoğraf: AYDINLIK)

Esnaf ve Sanatkarlar Kefalet Kooperatifleri İstanbul Birliği:

"Para politikasının bütün yükünü esnaf ve sanatkarlar çekiyor"

İSTANBUL (ÖZEL)

ESNAF ve Sanatkarlar Kefalet Kooperatifleri İstanbul Birliği Genel Kurulunda konuşan Birlik Başkanı Hikmet Tırmandıoğlu, izlenen para politikasının bütün yükünü esnaf ve sanatkarların çektiğini belirterek. "Piyasadan para çekmekle enflasyonun önlenebileceği kanaatinde değiliz" dedi.

Tırmandıoğlu, İstanbul Birliği'nin dün Cağaloğlu'nda Gazeteciler Cemiyeti Salonunda yapılan 7. Olağan Genel Kurulunda yaptığı konuşmada, 450 milyar liraya ulaşan kredi hacmi içinde Esnaf ve Sanatkarlar Kefalet Kooperatifleri kefaletiyle 1980 yılı için verilecek 12 milyar liranın çok yetersiz olduğunu belirtti ve şöyle dedi:

"Ortalama 18-20 bin lira kredi alabilen sanatkarların memleket ekonomisine katkısı düşünülemez. Esnaf ve sanatkarlara ilişkin para arzı iyi ayarlanmazsa, para politikasının bütün yükünü es-

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

"Fransa tarafsız değil bağımsızdır" diyen

Giscard d'Estaing ülkesinin nükleer savunmasını güçlendireceğini açıkladı

- Paris yönetimi Afganistan'da geçici çözüme karşı çıkıyor.
- Fransa önümüzdeki dönemde savunmasına daha çok önem verecek.
- Batı dünyası, Fransa'nın Nötron bambası yapmasını olumlu karşılarken, Sovyet yanlıları rahatsız
- Bugün toplanacak olan olağanüstü kurulda eylem biçimi de tartışılacak.

PARİS

FRANSA'nın 1982 yılından itibaren seri halinde nötron bombası üretebileceği açıklandı. Fransa Devlet Başkanı Valery Giscard d'Estaing, önceki gün yaptığı basın toplantısında Paris yönetiminin uluslararası gelişmelerle ilgili çeşitli görüşlerini açıkladı.

Fransız bilim adamlarının nötron bombası konusundaki inceleme ve çalışmalarını bitirdiğini açıklayan Giscard d'Estaing, denemelerin de yapıldığını sözlerine ekledi.

Basın toplantısının önemli bir bölümünü savunma sorunlarına ayıran Devlet Başkanı, Fransa'nın caydırıcı nükleer güçlerini kuvvetlendirmeye devam ettiğini belirtti. d'Estaing Fransız ordusuna yeni hareketli füzelerin katılacağını da sözlerine ekledi. Bazı muhalefet partilerinin taleplerine rağmen askerlik hizmeti süresinin kısaltılmasının sözkonusu olmadığını bildiren Giscard d'Estaing, "Fransa'nın dış politikası bağımsızdır, tarafsız değildir" dedi. "Bir ittifakın üyesi" olduklarını hatırlatan Fransız Devlet Başkanı, "Amacımız dünyadaki bazı doğal olmayan olguları onarmaktır. Doğal olmayan da Batı Avrupa'nın dünya siyasetindeki konumunun silinmesidir" şeklinde konuştu.

AFGANİSTAN, ORTADOĞU

Sovyetler Birliği'nin Afganistan'dan bir bölüm askeri gücünü geri çekmesini "iyi niyetli bir adım" olarak niteleyen Giscard d'Estaing, gelişmeleri beklemek gerektiğini söyledi. Afganistan'da geçici çözüme karşı olduğunu belirten Fransız Devlet Başkanı, Afganistan'da bir grup

(Devamı S. 6 Sü. 1'de)

Günaydın Milliyet Dünya Politika Hürriyet Son Havadis Tercüman Hergün Cumhuriyet — BASINDAN SEÇMELER

Tercüman ve banka faiz hadleri

27 Haziran tarihli Tercüman gazetesi manşetinde "4 bankanın serbest rekabet isteği" haberini veriyor. Haberde bankaların mevduat ve kredi faizleri konusunda bir anlaşmaya varmalarına Garanti Bankası, Hisarbank, İstanbul Bankası ve Türkiye İmar Bankasının karşı çıktıkları belirtilerek "Gerek bankalar, gerekse Merkez Bankası ile hükümet arasında bazı görüş ayrılıkları" bulunduğu söyleniyor. Haber şöyle devam ediyor: *"Hükümetin kararı, ruhu itibariyle faizlerin serbest olarak piyasada oluşması ve gerekli dengeleri bulması istikametindeyken ve nitekim kararnamenin bir maddesi ile Bankalar Birliğinin faizleri tespit yoluna gidemeyeceği açıkça belirtilmişken, bankalar kendi aralarında toplantılar yaptılar. Bunlardan bir bölümü centilmen anlaşması ile faizleri tespit yoluna gitmeye çalıştı."*

Tercüman'ın haberinde bankalar arası faiz anlaşmasına katılmayan 4 bankanın da imza koyması için Merkez Bankasının çaba harcadığı bildirilerek, Merkez Bankasının iddialarının geçersiz olduğu söyleniyor.

Gazetenin "İktisat" sayfasında Emre Gönansay'ın yorumunda da, bankaların faiz hadleri konusunda kendi aralarında anlaşmaları şiddetle eleştiriliyor.

Nazlı Ilıcak'ın "lider ve güvercinleri"

Eski Demokratlara *"Korkak, kaçak gureşçi, kalleş"* diyenlerin bulunduğunu, bu lafları *"Liderin çevresinin yaydığını"* söyleyen Ilıcak, eski Demokratların *"Yassıada'da süngü altında bile çökmediklerini"*, asıl onlara böyle diyenlerin *"Lider ve güvercinleri, hatta lider ve sürüsü"* olduklarını yazıyor.

Ilıcak şöyle diyor: *"Bir grup milletvekilinin beklediği sadece önseçimi kazanmak, listede iyi bir sıra işgal etmek. Bu yüzden de hemen*

(Devamı S. 6 Sü. 6'da)

bu köseden...

12 Mart reçetesi ve istikrar

M.Bedri Gültekin

13 Haziran tarihli Tercüman gazetesinde, Nazlı Ilıcak Cumhurbaşkanlığı konusunda şunları yazıyordu:

"Türün kuvvetli bir şahsiyettir. Cumhurbaşkanlığında bu şahsiyeti daha kuvvetli bir şekilde belirecektir. Sonra kimbilir... terör konusunda İstanbul'daki başarısını yurt çapında gösterir de, bazılarının aczi ve beceriksizliği ortaya çıkar. Bir Çağlayangil, Bir Hayrettin Erkmen Cumhurbaşkanlığı makamına layık devlet adamlarıdır. Ama şiddetli terör rüzgarları esen Türkiyemizde, başka vasıfta insanlara ihtiyaç vardır."

1971'den bu yana Türkiye'de ve dünyada büyük değişiklikler oldu. Bugün 12 Mart döneminin şartları geride kalmıştır. Türün'ün 12 Mart dönemindeki uygulamalarıyla bugün istikrarı sağlayabileceğini düşünen Nazlı Ilıcak, değişen şartlardan habersiz gözüküyor.

12 Mart'ta durum neydi? 1960'lardan itibaren yükselen ve ekonomik demokratik haklar elde etmeye yönelik kitle mücadelesi 1970'in ortalarından itibaren bir duralama içine girdi. Hakim sınıflar bu durumdan yararlanarak Amerika'nın desteğiyle 12 Mart darbesini tezgahladılar. Yani 12 Mart'ta bir tarafta halk diğer tarafta ise Amerika ve Amerikancılar vardı. Güç dengesi açıkça Amerika ve Amerikancılar lehineydi. Halk örgütsüz ve dağınıktı. Maceracılık devrimci güçleri heder ediyordu. İşte bu şartlarda Faik Türün'ün deyişiyle "su kaynatıldı" ve geçici de olsa halk bastırıldı.

Başını MHP'nin çektiği bazı kesimler bugün istikrarsızlığa çare olarak, işte bu 12 Mart reçetesini gösteriyorlar. Bu reçete özet olarak bugün istikrarsızlığın kaynağı olarak halkı gösteriyor. Ve çare olarak da açıkça "tenkil" yolunu öneriyor.

MHP'nin kopardığı gürültüden başı dönen bazıları bugün durumun değiştiğini göremiyorlar. Geçerli bir çözüm her şeyden evvel bu değişikliği gözönüne almakla olur. 12 Mart'ta istikrarsızlığın bir tarafında Amerika ve Amerikancılar, diğer tarafında halk varken, bugün istikrarsızlığın bir tarafında Rusya, diğer tarafında ise Türkiye halkı yer almaktadır.

12 Mart'tan önce halkın haklı talepler etrafındaki mücadelesi hakim sınıfların sömürü düzenini hedef alıyordu. İstikrar bundan dolayı bozulmuştu. Bugün ise mevcut düzeni sarsan Rusya'nın yıkıcı faaliyetleridir. İstikrar bundan dolayı bozulmaktadır.

Yani söylemek istediğimiz bugünkü istikrarsızlığın kaynağının değişik olduğudur. 12 Mart döneminde Rusya'nın Türkiye'deki yıkıcı faaliyetlerinin sözü bile edilmezdi. Beşinci kol TKP'nin gücü yok denecek kadar azdı. O gün yıkıcılık faaliyetinin esas sahibi Amerika idi. Kürt meselesi kozu o gün bölge çapında Amerika'nın elinde idi. Ve Talabani'nin adını kimse bilmiyordu. Kürt kozu bugün Rusya'nın elindedir ve Talabani'yi tanımayan kalmamıştır. İşte bugün istikrarı sağlamak iddiası ile yola çıkanlar her şeyden önce bu durumu gözönüne almalıdırlar.

Türün 12 Mart'ta olduğu gibi, bugün de "suyu kaynatarak" yani halkı ezerek istikrar sağlayabilir mi? Halkın ezilmesiyle Rusya'nın yıkıcılık faaliyeti durdurulabilir mi? Bu soruya ancak, halkın Rusya tehdidi karşısındaki en büyük güç olduğunu görmeyen, tam tersine halkı özellikle Kürt ve Alevi kitleleri Rusya'nın yıkıcılık faaliyetinin aleti olarak gören sakat zihniyet "evet" diyebilir.

12 Mart reçeteleri, bugün ancak istikrarsızlığın daha da derinleşmesine yol açabilir. Derinleşmesine yol açacaktır, çünkü, birincisi, genel olarak halka yönelik baskılar Rusya'nın yıkıcılık faaliyeti için daha elverişli bir ortam yaratmaktan başka bir şeye yaramayacaktır. İkincisi, Rusya'ya direnecek güç, bugün baskılara hedef olan halktır. Yani MHP'nin ve Türünlerin önerdikleri halka baskı yolu Rusya'ya karşı olan gücü tahrip etmeye yöneliktir. Her iki açıdan da sonuç olarak Rusya'nın işine yarayan bir "istikrar" programı sözkonusudur.

Öyle bir istikrar programı düşünün ki, istikrarsızlığın en büyük kaynağını daha da kuvvetlendirmekte, istikrarsızlık zeminini daha da büyütmektedir. Bugünkü istikrarsızlığın nedenini açıklıkla ortaya koymadan reçeteler önermenin varacağı yer budur. Nazlı Ilıcak'ın önerileri de buraya varmaktadır.

Nazlı Ilıcak, Türün'ü Çağlayangil ve Erkmen'e tercih etmektedir. Çağlayangil ve Erkmen nispeten ılımlı kimseler olarak bilinmektedirler. Bu durumda Nazlı Ilıcak'ın tercihi şu anlama gelmektedir:

"Türkiye'nin özgürlük yerine baskıya, değişik kesimler arasında dostluk ve işbirliği yerine bazı kesimlerin tamamen ezilmesine ihtiyacı vardır."

Türkiye'nin bugünkü gerçeklerine uymayan siyasetler işte bu siyasetlerdir. Ilıcak, Türkiye üzerindeki dış tehdidin mahiyetini kavramamıştır. Dış tehdidi ciddiye alanlar en geniş birliği savunurlar. Direnecek insanın tutumu bu olur. Ilıcak ise en geniş birlik hesabı yerine, MHP ile birlik hesabı içindedir.

MHP bugünlerde bazı çevrelere at gözlükleri takıyor. Öyle görünüyor ki, bazıları bu at gözlüklerini gönüllü olarak takmaktadırlar. Bu at gözlüklerinin görüş ufku dışında Türkiye'nin bir de gerçek manzarası vardır. Yani istikrarsızlığın gerçek nedeni olarak Rusya'nın faaliyetleri ve bunun temelinde yatan Rusya, Türkiye halkı kutuplaşması.

Evet! Türkiye'nin istikrara ihtiyacı vardır. Ama bu istikrar 12 Mart reçeteleri ile sağlanamaz. Bu tür reçeteler daha büyük istikrarsızlıkların yolunu açar.

İŞKENCELER KARŞISINDA SAVCILARIN YARGIÇLARIN VE DOKTORLARIN SORUMLULUĞU

Av. Hüseyin Gökçearslan — 1

Bazı savcı ve yargıçlar, işkencecileri koruyucu tutumlarını değiştirmek zorundadırlar

Hazırlık tahkikatının gizliliği kaldırılmalıdır

ÜLKEMİZ iskence ve cinayetlerin kol gezdiği, hükük dışı uygulamaların olağan hale geldiği bir toplum durumuna getirilmiştir.

Halbuki 1961 Anayasası, çağdaş Anayasalar arasında yer almakta, demokrasi anlayışını benimsemektedir. Temel hak ve özgürlüklere saygılı bir devlet yönetiminin hüküksal sınırı bu Anayasada çizilmiştir

Başlangıç bölümünde şu ana ilke yer almaktadır:

"...İnsan hak ve hürriyetlerini, milli dayanışmayı, sosyal adaleti ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütün hukuki ve sosyal temelleriyle kurmak."

Görülüyor ki, Anayasa demokratik hukuk devletinin bütün icaplarıyla kurulmasını emredici biçimde kurallara bağlamıştır.

1961 yılından bu yana kısa fasılaları ayrı tutarsak, hep Anayasanın getirdiği temel hak ve özgürlükleri içlerine sindiremeyenler, sosyal hukuk devleti yerine, bir azınlığın cennetini gerçekleştirmeyi amaçlayanlar yönetime gelmiştir. Onun içindir ki temel hak ve özgürlüklerin büyük çoğunluğu hayata geçirilmemiştir.

Ülkede yaşayan milyonlarca insan içinden bir azınlığın, sınırsız refahını, sınırsız kârlılık durumunu kurmak ancak bundan zarar gören geniş halk yığınlarına baskı uygulamakla gerçekleştirilebilir.

İşkence ve cinayetlerin nedeni budur. Bunun içindir ki, işkence ve cinayet odaklarının doğmasına göz yummuşlar, MHP'nin halka saldırılarına göz yummuşlar, çoğu zaman devlet imkanlarıyla bu saldırıları desteklemişler, devlet içinde yuvalanan bir avuç halk düşmanının, halka baskı, zulüm, işkence ve cinayet uygulamalarına seyirci kalmışlardır.

Anayasamız, kuvvetler ayırımı esasını benimsemiştir. Yargı yürütmeden bağımsızdır. Yasama, yargı ve yürütmeden bağımsızdır.

Yargının yürütme karşısında bağımsızlığını sağlamak için güvenceler de getirilmiştir. Yüksek Hakimler Kurulu hakimlerle ilgili tayin, terfi, nakil vs. gibi özlük işlerini düzenlemektedir.

Yüksek Savcılar Kurulu da savcılarla ilgili benzer durumları düzenlemektedir. Yani iktidarın hoşuna gitmeyen savcı ya da hakimin göçünü alıp gitmesi, mağdur edilmesi önlenmiştir.

Peki işkence ve cinayetler karşısında yargı adamlarının sorumluluğu yok mudur?

Yargı adamları 45 milyon halkın parçasıdır, azınlığın mutluluğu için çaba gösterme gibi bir işlevleri de yoktur. İktidarların baskısına boyun eğmemesi için yeterli güvenceye de kavuşturulmuştur. Onlar neden işkence ve cinayetler karşısında ilgisizdir?

Bugüne kadar işkence ve cinayetler konusunda sadece işkence uygulayıcıları suçlandı. İşkence ve cinayetlerin gelişmesinde, yargıç ve savcılarımızın, suçluları koruyan tutumunun sebep olduğu konusu üzerinde hemen hiç durulmadı. Ben diyorum ki, işkence uygulayıcıları kadar, bunlara göz yuman savcılar da hakimler de suçludur, onlar kadar, hatta daha fazla sorumludurlar.

İşkenceyi önlemek için hazırlık tahkikatının gizliliğinin kaldırılması, hazırlık tahkikatının başlamasıyla birlikte avukatların görev almaları hukuk çevrelerinde savunulmaktadır. Buna aynen katılıyorum. Ancak savcı ve yargıçların işkencecileri koruyan tutumu değişmezse, işkence ve cinayetler önlenemez. Bu sağlanmazsa durum fazla değişmeyecektir. Gizli yapılan işkenceye avukat da tanık olacaktır, hepsi o kadar.

İŞKENCEDE ÖLENLER

Bugüne kadar işkenceyle birçok insan öldürüldü.

TCK'nın 450/3. maddesi, işkenceyle adam öldürme fiili için idam cezasını öngörmüştür. Kaç tane işkenceci yargılanıp idama mahkum oldu? Bir tane göstermek bile mümkün değildir.

Türkiye'de 12 Mart döneminde, MC'ler döneminde ve bugün her gözaltına alınan insan işkenceden geçirilmektedir.

Kontrgerillanın geliştirdiği işkence yöntemleri, neredeyse karakollara kadar ulaştı. İşkence türleri: Falaka kum torbasıyla dövme, cinsel organlara, makata, parmaklara, ağıza elektrik verme, koltuk altlarına kızgın yumurta koyma gibi.

Son zamanlarda iz kalmaması için, önce jimnastik yaptırılmakta, kan akışı normale getirilmekte ve ondan sonra işkence uygulanmaktadır

İŞKENCELER KARŞISINDA SAVCILAR:

İşkence olaylarının savcılıklara ihbarı halinde, bir kısım savcılar iyi niyetle hareket ederek, gözaltına alınanın doktora sevkini sağlamakta, böylece hem işkencecinin tespiti mümkün olmakta, hem de bu yolla işkence durmaktadır. Durmadığı durumlar da yoktur değil ama, genel durum bu.

Kimi savcılar, işkence ihbarında bulunanların, taleplerini ciddiye almamakta, hatta kovmakta, kimi zamanda, bu tür ihbarları gereği gibi değerlendirmemektedir.

BİRKAÇ ÖRNEK

1—ORHAN ALKAŞ isimli bir genç, Ankara'da gözaltına alınmış ve işkenceye tabi tutulmuştu. Yakınları bana başvurdular. Cezaevine gönderildiği günün ertesi günü yani 30.8.1977 günü nöbetçi Ankara Savcısına durumu anlatarak, doktora sevkini istedim. Vekaletim olmadığını ileri sürerek dilekçemi kabul etmedi. Çocuğun annesini getirdim dilekçeyle, onu da kabul etmedi. O ara Ankara Savcısı Mehmet Elverenli de yanımızdaydı, o da tartışmaya katıldı, "ne yapalım kardeşim, suç işlemesinler, suç işleyenlere gül mü atacağız" dedi, talebimiz yine reddedildi. Bunun üzerine savcının sözlerini de içeren bir dilekçeyi yıldırım telgrafla savcılığa gönderdim. Aynı gün doktora gönderildi ve işkence gördüğü tespit edildi. İşkence karşısında suç ikrarında bulunmuştu. Rapor kendisini kurtardı. Altındağ sorgu hakimliği meni muhakeme kararı verdi.

2—NESİM AYDIN isimli bir genç, gözaltında iken annesinin başvurusu üzerine, Yenimahalle C. Savcılığına bir arkadaşla işkence ihbarını havi dilekçeyi gönderdim. Nöbetçi savcı, "o avukata söyleyin, savcılıkla falcılığı karıştırıyor" biçiminde yakışıksız bir sözle dilekçemi kabul etmedi.

3—SELAMİ KARA isimli bir gencin avukatı, soruşturmayı yürüten İzmir C. Savcı Yardımcısı Y.Hulusi Uçcu'ya götürüp teslim etmiş, savcı polise göndermiş ve işkenceyle suç ikrarında bulunmuş, şu an tutuklu.

Savcı yardımcısına teslimin sebebi, işkenceden kurtulmak için. Ama bu sefer savcı bizzat polise teslim etmiştir.

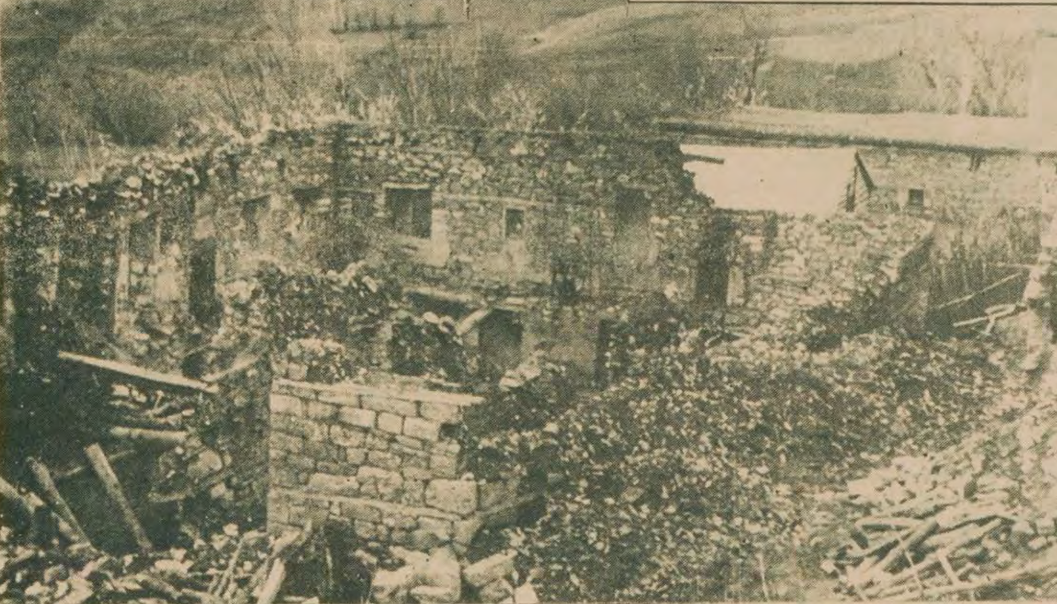
(DEVAM EDECEK)

YURT HABERLERİ YURT HABERLERİ

Fotoğraflarda, terk edilmiş ve yıkılmış evler ile 13 yıl önce bir deprem felaketinden sonra yapılmış tahta barakadan ilk okul ve önünde sallanan bayrak görülüyor.

Pülümür'de göç devam ediyor

TUNCELİ (ÖZEL)

● **Geçtiğimiz yıl 30 hane olan Beyce köyünde şimdi 7 hane kaldı...!**

Pülümür ilçesinde son yıllarda başlayan göç devam ediyor. En son Kırmızıköprü nahiyesine bağlı Beyce köyü boşaldı. Geçtiğimiz yıl 30 hane olan Beyce köyü göçler sonucu şu anda 7 haneye düştü. Hiç bir sosyal hizmetin gitmediği köyde eğitim 1967 yılında yapılan tahta bir barakada yapılıyor. Köylüler bu güne kadar çok uğraştıklarını ancak, şimdiye kadar köylerinde devletin hiç bir hizmetini göremediklerini belirttiler. Köyde doğru dürüst bir geçimin sağlanamadığını belirten köylüler bu yıl yağan şiddetli yağmur ve seller sonucu varolan arazilerinin bir kısmında heyelan olduğunu, birçok evin deprem vs'den dolayı çatladığını ve yaşanamaz hale geldiğini belirterek "Biz bu konularda da müracaat ettik ama, aylardır ne uğrayan, ne soran oldu" dediler

Köyden göç eden 23 haneden bir çoklarının Erzincan ve İstanbul'a yerleştikleri ve buralarda da son derece zor şartlarda yaşadıkları öğrenildi.

Su kanalının büyük bir bölümü tamamlandı. Kalan kısımda çalışmalar sürüyor.

Yıllardır kuyu suyu ile yaşayan

Korubaşı köyü suya kavuşuyor

AHMET SORGUÇ (GAZİPAŞA)

Yıllardır kuyu suyu ile yaşayan Gazipaşa'ya bağlı Korubaşı köyü suya kavuşuyor.

Korubaşı köylüleri su sorunlarının yıllardır AP ve CHP tarafından siyasi istismar konusu yapıldığını belirttiler. On seneden fazla süredir su getirmek için mücadele ettiklerini söyleyen köylüler su gelmesiyle köylerinin durumunun biraz daha düzeleceğini ifade ettiler.

GÜNDEM dışı

Demirel'e karşı yeni muhalefet

Demirel'e karşı muhalefet yükseliyor... Yeni bir muhalefet grubu ortaya çıkıverdi, birden... Kim mi? Birden "Türüncü" kesiliveren Tercümancılar...

Tercuman daha önce güzel güzel Demirelcilik yapıyordu. Hani Son Havadis gibi Tekel zamları uzerine, sigara ve içkinin zararlarını anlatan manşetler atmıyordu, ama, doğrusu pek de geri kalmıyordu... Ama ne olduysa oldu, Türün meselesi Demirel'le, Demirelcilerin arasını açıverdi. Önce bütün yazarlar bir "Türün de Türün" diye bağırmaya başlayıverdiler... Türün'ün Cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturması suya düşünce, bu sefer de öfkeyle yerlerinden fırladılar. Vay efendim, şu Demirel neymiş meğer? Ne "küçük adamlığı" kaldı, "ne politikacılığı", "Ne aczi", "ne beceriksizliği"...

Sonunda, hükümet tartışmaları, gensoru görüşmeleri Cumhurbaşkanlığı seçimini unutturuverdi. Ama eski Demirelci yeni Türüncüler Demirel'i unutmadı. Geçenlerde Tercüman'da Nazlı Ilıcak Erbakan-Demirel görüşmesi üzerine şunları söylüyordu:

"Efendim gensoruda Ecevit'in burnunu sürtelim, sonra Allah Kerim diye düşünmek, 2. MC'nin kuruşulu sırasında ortaya konulan mantığın aynısıdır: 'Ecevit'in burnunu sürtelim. Basbakanlığı gene elinden kaçırsın' '... Sonra... Sonrası malum."

Ilıcak'ın AP'yi "malum sona" sürükleyen "mantıksızı" kim acaba? Neyse bunun cevabı bize değil Demirel'e düşoyor her halde...

Biz bu arada gözümüze çarpan bir hususu belirtmekle yetinelim: Yeni türeyen bu Türüncüler MSP'den rahatsızlıklarını her fırsatta dile getirirken, hükümetin diğer destekçisi MHP'den çok memnunlar... Hem de öylesine bir memnunluk ki, neredeyse Demirel, karşısında Türün'le-Türkeş karışımı yeni bir muhalefet buluyor... Fikirleri mi? Canım Türüncü dedik ya, yetmez mi...

GEDIK

MHP'li Nevzat Kösoğlu'na sormuşlar:

— Sizce bu ortamda güvenlik içinde seçim yapılabilir mi?

Cevap:

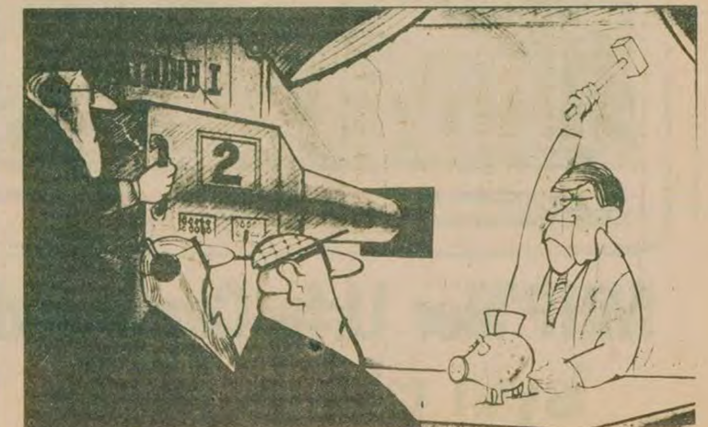
— Kesinlikle yapılabilir...

Eh, MHP güvence verince geride bir mesele kalmıyor demektir.

Bir dakika...

Bir mesele kalıyor galiba; İnciraltı yurtlarında MHP'lilerin "güvenliğini" gördükten sonra...

Kösoğlu "seçim"i "savaş" diye anlamış olmasın...

—Başbakana hak vermek lazım, ekonomik krizden kurtulmak için her yolu deniyor.

Ainesi iştir kişinin lafa bakılmaz

Ankara'dan bir okurumuzun yazdıklarını aşağıda aynen sizlere aktarıyoruz:

"Evinin camları onbeş günde üçüncü defa kırılmıştı. Bir beşbin lira daha harcadı, camları taktırdı. Fakat evinin niye taşlandığını, camlarının niye kırıldığını anlayamamıştı.

"Bu olay üzerine komşuları dolaştı, yapılanları onlar da görüyorlardı. Tüm komşular bunları yapanların "Allah belasını versin" diyorlardı. Düşündü, taşındı, bu işi çözmeleri için mahallesindeki Türkiye İşçi Köylü Partisi binasına geldi ve olan bitenleri başladı anlatmaya;

"Evimiz niye taşlanır, bilmiyorum. Bir kusur ettiysem gelsinler, bana söylesinler. Eğer çocuğumun bir kabahati varsa anlatsınlar, gerekeni yapayım. Sık sık bağış toplamaya gelirler, şimdiye kadar aksatmadan verdim. Dergi satmaya gelirler, her gelen dergiyi aldım. Eve gelen misafirin arabasındaki teyp çalındı, bir şey yapamadım. Kümesteki tavuğumuz çalındı, bir şey yapamadım. Dergi ve bağış toplamaya gelenlere birkaç yıldan beri büyüttüğüm köpeğim havlıyor, herhalde buna kızıp evi taşlıyorlar diye düşündüm. Velhasıl işin içinden çıkamadım. 18 yıldır bu mahallede oturuyorum, şimdi huzur kalmadı, yarın ne olacak bilemiyorum, çocuklar korku içinde."

"Yaşlı işçi ve karısı partide bunları anlatırken aynı mahallede bir başka olay yaşanıyordu Üç kişi hızla yukarı çıktı, diğerleri kahvenin çevresini sardı. İçeriye daldılar. Aniden silahları çektiler. Kahvede oturan diğer gruptan olanları taradılar. İki kişi karnından ve bacağından yaralanmıştı. Hızla dışarı çıktılar.. Dışarıdakilerle birlikte dereye doğru inmeye başladılar. Yanlarına yaklaşıp "Niye böyle yapıyorsunuz, tartışarak işinizi halletmeye çalışın" demek istesenız, "Sen işimize burnunu sokma, bu iki grup arasındaki bir meseledir" diye cevaplandıracaklardı. Yüzlerindeki ifadeden, onlardan, gözlerini kan bürümüş bakışlardan başka bir şey beklenemezdi.

"Yaşlı işçi ve karısı olanları anlatırken bir başka mahallede olanlar: Her iki grup da silahlarını çekti... Kıyasıya kavgaya başladılar. Birbirlerinin üzerine ellerinde ne varsa atıyorlardı. Tabanca kabzasıyla kafalar kırılırken, aşağı tataftaki MHP'liler telaşlandılar... Silahları çekip mevzi aldılar. Bekledikleri gibi olmadı, işin aslını öğrenince gülmeye başladılar.

"Bunları yapanlar Ankara'da on günden beri çatışan Dev-yol ve Kurtuluş grupları. En ibret verici olanları yazdım buraya. Başka yerlerde olanların haddi hesabı yok."

Mektubunda bunları yazmış okurumuz. Ve soruyor "Bu kafayla MHP'ye karşı mücadele edilebilir mi" diye...

Oyle ya, ağızlarındaki sözler "Faşizme karşı omuz omuza". "Kahrolsun Faşizm"... Ama "Ayinesi iştir kişinin bakılmaz" diye de bir söz vardır.

Gözden kaçmayanlar

MHP bir ara "sine-i millete dönmek" diye bir şey attı ortaya. Büyük gürültüler kopardılar. "Aha döndük".... Aha dönüyoruz".. Bu milletin nice kahırlar çekmiş güzelim bağrı MHP'lilerin dilinde bir tehdit aracı olup çıktı. Bizim millet, sabırlıdır, olgundur ve onun bağrı da yüzyıllar boyu bu topraklara siper olmuştur... MHP'liler böylesine bir bağrı millete karşı bir tehdit unsuru olarak gördüklerine göre, onların kafasındaki millet herhalde başka bir millet... Hani şu Maraş'ta yüzlerce komşusunu boğazlamaktan çekinmeyecek cinste bir millet...

Sonra bu kararlarından çark ediverdiler. Ama meğer çarketmemişler. Biz yanlış söylemişiz. Doğrusunu MHP'li Nevzat Kösoğlu'ndan dinleyelim:

"Sine-i millete dönme kararından rücu diye bir şey söz konusu değil. Sadece grubun bu konudaki kararını Genel İdare Kurulu kabul etmemiştir."

Eeee, şimdi biz bir soru soralım, Kösoğlu'na... Grubunuz millete dönmeyi kabul etmemiş, peki millet sizi kabul eder mi? Millete bakıp da "geliyoruz ha" derken, milletin size bakın ne düşündüğü hiç aklınıza geldi mi?

Açıkça

DOĞAN YURDAKUL

Ar damarı çatlayınca

Gün Sazak'ın öldürülmesinin ardından 30 Mayısta Adana'da bir olay olmuştu. CHP Merkez İlçe Başkanının muayenehanesine baskın yapan silahlı kişiler binada bulunan altı kişiyi yaralamış, kaçarken de bir jandarmayı öldürüp, birini yaralamışlardı.

Olaydan sonra MHP'nin Hergün gazetesi üç gün arka arkaya şu haberleri yazdı:

1 Haziran– CHP ve MHP İlçe Başkanlarının yazıhanelerinin bulunduğu binaya kimlikleri tespit edilemeyen kişiler tarafından yapılan silahlı saldırıda bir jandarma öldü, biri jandarma altı kişi de yaralandı. MHP Adana Merkez İlçe binası arandı.

2 Haziran– Adana'da jandarma erini MHP'li yöneticiye saldıran komünistler şehit etti. Olayı görenlerin verdikleri bilgilere göre, jandarma erlerine yaylım ateşi açanların içinde Adana'da tanınan Uğur adında bir komünistin bulunduğu, ancak görgü şahitlerinin verdikleri bilgilerin güvenlik kuvvetleri tarafından yeterli şekilde değerlendirilmediği bildirildi. Silahlı grubun silahlı baskını MHP Adana Merkez İlçe Başkanına karşı düzenledikleri ifade edildi.

3 Haziran– MHP Adana İl Başkanı Faruk Akkülâh yaptığı basın toplantısında CHP İlçe Başkanının işyerinin komünistler tarafından basıldığını, buna karşılık kasıtlı ihbarlar sonucu kanunsuz olarak parti binalarının arandığını söyledi. İl Başkanı özetle şunları söyledi:

"Olay sırasında CHP İlçe Başkanının işyerinden sürekli olarak ateş edilmiştir. İnzibat eri buradan çıkan kurşunlarla şehit edilmiştir. İnzibat erinin şehit edildiği trafik noktasının yanında Uğur adlı bir Apocu kanun kaçağı silahı ile birlikte yakalanmıştır. Aynı zamanda olay yerine 80 metre mesafedeki DİSK'e ait bir grev çadırından sürekli silah sesi gelmiştir."

Bir olay hakkında üç gün ardarda yapılan ve biri ötekini tutmayan bu yayından ortaya çıkan manzara şu:

Kimliği bilinmeyen ama komünist oldukları muhakkak olan bazı kişiler, CHP ve MHP İlçe Başkanını öldürmek amacıyla CHP İlçe Başkanının muayenehanesini basıyorlar. Bu arada merdivenlerde bulunup yaralanmış olan vatandaşlar CHP İl Başkanının muayenehanesine sığınıyor. Daha sonra muayenehane taranıyor, dört kişi burada yaralanıyor. Yaralı vatandaşların sığındığı ve tarama altında bulunan muayenehaneden sürekli ateş ediliyor. Olay yerine 80 metre mesafedeki grev çadırından da silah sesleri geliyor. O arada olay yerinde bulunan jandarma eri ölüyor. Fakat her nedense Hergün'ün bu müthiş keşifleri güvenlik kuvvetleri tarafından değerlendirilmiyor.

Üç gün boyunca bu deli saçmalarının yazılmasının sebebi ne?

Sebebi şu: Güvenlik kuvvetlerine "yardımcı" olan MHP'lilerin jandarma öldürdüklerini saklayabilmek.

Şimdi bir de haberin devamına bakın.

19 Haziran günü Adana Sıkıyönetim Komutanlığı bir açıklama yaparak, CHP Merkez İlçe Başkanının muayenehanesini basarak bir jandarmayı öldürüp altı kişiyi yaralayanların belirlendiğini bildiriyor.

Adana Cezaevi kaçaklarından aşırı sağcı Mustafa Gülnar ve arkadaşları...

Tabii Hergün'de tıs yok.

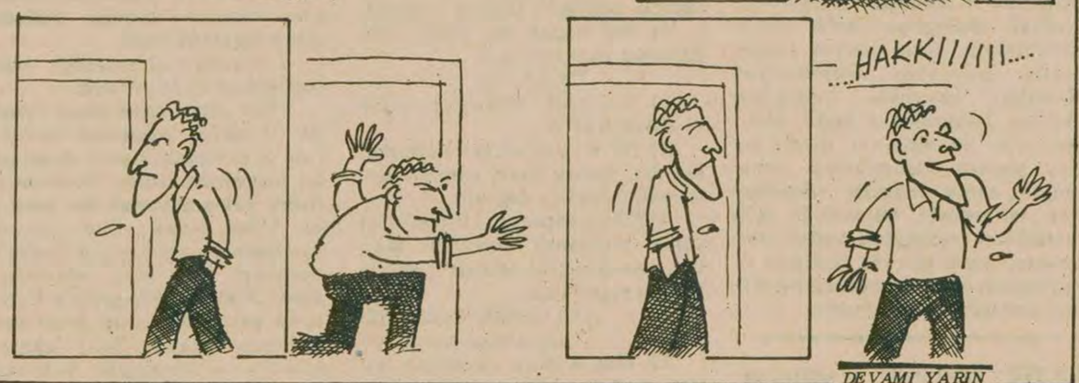
Gün Sazak'ın öldürülmesinden teessüre kapılıp, bir doğa kanunu olarak jandarma erini vurmuşlar.

Günlerce anlatılan masal, bir açıklamayla yerle bir oluyor.

Apocu Uğur mu? Canım ne farkeder? Hergün Türkeşçi diyemediği için Apocu adını kullanıyor.

DEVAMI YARIN

DÜNYAYA BAKIŞ

Libya-Mısır sınır gerginliğinin arkasında yatan bela: SOVYETLER BİRLİĞİ

■ **Libya'nın uluslararası alandaki gerçekçi olmayan siyasetleri Moskova'nın işine yarıyor**

Faik Bulut

BUNDAN bir iki hafta önce Mısır hükümeti Libya ile olan sınır bölgesinde sıkıyönetim ilan etti. Bundan sonraki gelişmeler ise, Libya Devlet Başkanı Muammer Kaddafi'nin sınır bölgesinde Mısırlı Bedevi kabilelerle toplantı yapması, Mısır'a saldırı anının geldiğini söylemesi yönünde oldu. Son olarak da, Mısır'da yayınlanan Rozel Yussuf dergisi, Libya hükümetinin Mısır'ın büyük şehirlerine yönelik orta menzilli Sovyet yapısı "Frog" füzelerini sınır boyuna diktiğini, füzelerin Rus uzmanların denetiminde olduğunu yazdı.

Son haberin doğruluk derecesi ne olursa olsun ortada genel ve gittikçe su yüzüne çıkan bir gerçek var. Bu da, Mısır-Libya gerginliğinin gitttikçe arttığı ve bu gerginliğin arkasındaki asıl belanın Sovyetler Birliği olduğudur.

Moskova dost arıyor

1973 ve öncesi Mısır'dan kovulan sosyal-emperyalistler, daha sonra Mısır, Sudan ve Somali hükümetlerinin aldığı bir dizi önlemle Ortadoğu'da tecrit oldular. Özellikle Mısır'dan iyi bir darbe yiyen Moskova bu kez kendisine uygun bir seçenek aramaya başladı. Bu şartlarda en uygun seçenek olarak Libya ortaya çıktı. Çünkü Libya'nın "radikal" görünümü ve uluslararası alanda gerçekçi olmayan aşırı siyasetleri, Sovyetlerin yükseliş ve yayılma döneminde arayıp da bulamayacakları bir şeydi. Üstelik Libya, petrol servetine sahip zengin bir silah müşterisi olarak da Sovyetler Birliği'nin iştahını kapartmaktaydı. Bu yüzden, Kosigin'in 1973 Ekim Savaşı hemen sonrası Libya'yı ziyaret etmesi, Libya'ya satılan 12 milyar dolarlık Rus silahı ve hemen arkasından da Libya'nın Mısır'la ilişkilerini bozması, hiç de bir rastlantı değildir.

Nüfuz alanları kapmaya çalışan bir güç olan sosyal-emperyalistler, bu siyasetlerine hizmet edecek yerel güçlere yardım ediyor ve onlarla ittifaklar kuruyor. Afrika'da Angola, Güneydoğu Asya'da Vietnam, Arabistan Yarımadasında Güney Yemen, Latin Amerika'da Küba gibi. Libya'yı da bu genel bakış açısı içinde değerlendirmek gerek. Gerçekten de, Libya'nın Sovyetlerle ilişkilerinin gelişmesinden sonra, bulunduğu bölgede huzursuzluğun ve yerel kargaşalığın bir merkezi durumuna düştüğünü görüyoruz.

Mısır-Libya gerginliğinden umulan

SON Mısır-Libya sınır gerginliğinden ise Moskovalı emperyalistler, Mısır'a bir ders vermeyi ummaktadırlar. Bu ise, Ortadoğu'daki rekabet sahnesinde Sovyetlerin nüfus bölgesini genişletmesi, sonu olmayan bir kargaşalığın sürmesi ve Batının ekonomik damarlarının kıskaca alınıp kesilmesi demektir. Ne var ki, Sovyetler şu anda Ortadoğu'daki mücadeleyi "Araplaştırma", yani Arap ülkelerini birbirine kırdırıp oraya hakim olma siyasetini güdüyor. Bu Rus siyasetinin belirtileri olarak, Mısır'daki iç ve dış muhalefetin Libya ve Rus Beşinci Kolu tarafından desteklenmesi, Red Cephesinin toplantıya çağrılması ve Suriye Dışişleri Bakanının "Mısır'la çıkacak bir çatışmada Libya'nın yanında yer alırız" şeklindeki demeci gösterilebilir.

Gerçi Mısır hükümetinin Camp David çıkmazına girmesi, Arap-İsrail anlaşmazlığının çözümünün anahtarını sadece ABD'ye teslim etmesi, içteki ekonomik buhranın maliyetinin Mısır halk kitlelerinin sırtına yüklemesi ve ABD'nin Ortadoğu'daki maceralarını desteklemesi milli bütünlüğü ve bağımsızlığı zayıf düşürüyor ve Sovyet yönetiminin yararlanacağı bir gedik veriyor.

Fakat esas olan şu ki, Moskova, Ortadoğu'ya mutlaka sızmak istemekte ve Afganistan'daki hilal kıskacını Afrika ve Süveyş kanalı yönünde tamamlamak istemektedir.

Bu yüzden Arap Birliği her zamankinden daha güncel bir önem kazanmaktadır.

ABD Savunma Bakanı Harold Brown, ocak ayındaki Çin ziyaretinde, bu ülkeyle ilişkileri geliştireceklerini açıklamış, bu arada Çin Halk Kurtuluş Ordusu birliklerini gezmişti. (Yukarıda). Geçtiğimiz günlerde de, Çin Başbakan Yardımcısı Geng Biao'nun ABD'yi ziyareti sırasında, ABD'nin Çin'e bazı asker malzemeler satacağı duyurulmuştu. Şimdi ise Carter yönetimi Tayvan'a da silah satılacağını açıklayarak, bu konuda yalpalama gösteriyor.

Çin, ABD'nin Tayvan'a silah satmasını protesto etti

■ **ABD'nin Tayvan'a satacağı silah tutarı 280 milyon doları buluyor.**

DIŞ HABERLER SERVİSİ

YENİ Çin Haberler Ajansında yayınlanan bir yorumda ABD'nin Tayvan'a silah satmayı sürdürmesi şiddetle protesto edildi. İnternational Herald Tribune gazetesi yorumunda Çin'in bir yıldır ABD'ye yönelttiği en sert eleştiri olduğunu belirtti.

Yeni Çin Haber Ajansının yayınladığ yorumda şöyle deniliyor.

"ABD hükümeti, bir yandan Çin ile Tayvan arasındaki yakınlaşmayı hiç bir şekilde engelleyemeyeceğini bildirirken öte yandan Tayvan'a büyük miktalarda silah sevketmektedir. Sözlerle eylem arasındaki bu zıtlık, uluslararası ilişkilerde kötü niyetten başka bir şey değildir.

"Şurası açıktır ki, ABD hükümetinin Tayvan'a silah satmayı sürdürmesi ve satışları artırması, Çin ile ABD arasında diplomatik ilişki kurulmasında temel alınan ilkelerin ihlalidir ve Çin ABD ilişkilerinin normal bir şekilde gelişmesine zarar vermektedir"

"Çin halkı ABD'nin bu tutumu karşısında hiç kuşkusuz hareketsiz kalmayacaktır."

Yeni Çin Haber Ajansında yayınlanan yorum, bir hafta içinde Çin'in ABD'ye yönelttiği ikinci eleştiridir. 14 Haziran tarihinde Halkın Günlüğünde yayınlanan bir yorumda Cumhuriyetçi Başkan Adayı Reagan hedef alınarak şöyle denilmişti:

"Eğer ABD, Reagan'ın açıkladığı siyasete uygun olarak, Tayvan'la resmi ilişki kurarsa, bu, Çin-ABD ilişkilerini oluşturan temel ilkenin, iki halkın istediği dışında geriye döndürülmesi anlamına gelecektir."

Yeni Çin Haber Ajansında yer alan yorumda, Reagan'ı hedef alan yorumdan farklı olarak Çin ABD ilişkilerinin geleceği açısından daha ciddi bir kaygı dile getirilmiştir. Çin Haber Ajansı, bu arada, ABD'nin 1980 yılında Tayvan'a satacağını açıkladığı 280 milyon dolar tutarında silahın listesini de yayınlamıştır.

Vietnam saldırganlarına karşı ormanları mayınlayan Kamboçya gerillaları

Demokratik Kamboçya hükümeti Vietnam'a karşı mücadelenin güçlendiğini duyurdu

■ **Vietnam'a karşı direnen Kamboçyalıların sayısı gün geçtikçe artıyor.**

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Demokratik Kamboçya hükümetinin geçtiğimiz günlerde yapılanbir toplantısında bu yıl yağmurlar mevsiminin başlarında halk savaşının durumunun ele alındığı ve bazı kararların kabul edildiğini belirtilen bir bildiri yayınlandı. Bildiride şöyle deniyor:

"Kabine toplantısının kanısına göre, Kamboçya ordusu ve halkının mücadelesinin durumu, giderek iyileşmektedir. Askeri durum bu yıl yağmur mevsiminde yeni ve önemli bir dönüm noktasına girdi. Vietnam saldırganları kuvvetten düşmektedirler. Demokratik Kamboçya ordusu ile gerillaları, gerek nicelik, gerekse nitelik bakımından durmadan sağlamlaşıp gelişiyorlar. Kamboçya halkının maneviyatında büyük bir değişiklik oluyor ve Vietnam'a karşı direnen Demokratik Kamboçya'nın yanında yer alanların sayısı giderek çoğalıyor."

Bildiri şöyle devam ediyor:

"Kabine, günden güne iyileşen duruma göre, Vietnam'a karşı direniş mücadelesini ilerletecek bazı önlemler almayı da kararlaştırdı. Önlemler şunlardır: Askeri alanda Vietnam ordusunun daha çok insan gücünü yok etmek için çaba harcamayı sürdürmek; siyasi alanda, Kamboçya Yurtsever Demokrasi ve Milli Birlik Cephesinin siyasi programıyla Demokratik Kamboçya hükümetinin yeni stratejik çizgisini sürekli olarak ve ciddi bir biçimde uygulamak ve Vietnam saldırganlarına karşı direnmek için ülke içindeki ve dışındaki bütün milli güçlerle birleşmek, ekonomik alanda üretimi geliştirmek için çaba harcamak ve halkın emeklerini ve mallarını korumak, dış işleri alanında ise Vietnam'ın askeri birliklerini Kamboçya'dan çekmeye zorlayan ulaslararası destekleme faaliyetlerini ilerletmeye sevketmek."

Bildiride daha sonra şunlar açıklanıyor:

"Kabine toplantısı, Demokratik Kamboçya hükümetinin Kamboçya sorununu çözüme bağlamak konusunda geçmişte ileri sürdüğü yöntemleri tekrarladı ve gerçeğe uygun, en doğru ve en adil olan bu yöntemlerin hem Kamboçya halkının hem de Güneydoğu Asya ve dünya halklarının isteklerine uygun olduğunu savundu."

SOLDAN SAĞA: 1) Belli bir görev için oluşturulmuş grup-Birkaç türü dışında hastalık yapıcı etkisi olan tek hücreli canlılar, mikrop. 2) Büyük halk ayaklanmaları sonucu tahtını bırakarak kaçan devlet adamı. 3) Azerbaycan halkından olan kimse-TERSİ çay gibi kaynatılarak içilen pahalı ve bulunmayan bir bitki tozu. 4) TERSİ hakkından vazgeçme-TERSİ altın ve gümüşün saflık derecesi. 5) TERSİ yeterli olmayan-Oturma. 6) TERSİ sahip, iye-Üretim-Tantalın simgesi. 7) TERSİ siyaset. 8) İki ucu açık küçük boru.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Askerler-Arı, katkısız. 2) Bir çocuk hastalığı. 3) TERSİ seyahat-Çamaşır serilir. 4) Elektronik ses aygıtlarındaki hışırtı sesi. 5) Mısır'daki firavun mezarlarının geometrik biçimi. 6) Berilyumun simgesi-Kırmızı. 7) Bir ünlem-Kabak ya da mantardan yapılan ağ şamandırası. 8) Güreşte bir oyun-Yapıların çeşitli bölümlerinin girişine takılır. 9) Yahudilerin kutsal kitabı. 10) Kuruntu-TERSİ yemek. 11) Uyma. 12) İri yapılı Macar atı.

DÜNKÜ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1) Belediye-idU. 2) Analiz-Şilep. 3) rihaveC-Emi. 4) İka-İsabet. 5) Not-Medine 6) odakiM-Şaman. 7) Na-Unicef-Ra. 8) Sol-Gariban

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Bariton. 2) Enik-Das. 3) Lahana. 4) Ela-Okul. 5) Divitin. 6) izeS-Mig. 7) Cam-Ca. 8) Eş-Beşer. 9) idafİ. 10) İletim. 11) Dem-Nara 12) Upi-enaN

Samsunlu okuyucumuza cevaplar (II)

sorular? cevaplar

Soru: Türkiye NATO'dan çıkıp Varşova Paktına girerse sosyalist mi olur?

Cevap: Hayır, Türkiye Varşova Paktına girerse sosyalist olmaz, diğer Varşova Paktı ülkeleri gibi Rusya'nın kölesi haline gelir. Sovyetler Birliği'nin boyunduruğuna girer. Bunun sosyalizmle hiç bir ilgisi yoktur. Tam tersine eğer Türkiye'de sosyalizmin gerçekleşmesini istiyorsak, bugün bütün gücümüzle, saldırı halinde olan Rusya'nın önüne dikilmemiz ve Rusya'dan gelen tehdide karşı direnmemiz gerekmektedir.

Kamboçya örneği ortadadır. ABD emperyalizmine karşı mücadele ederek devrimini yapan ve sosyalizmin inşasına girişen Kamboçya bugün Rusya tarafından kışkırtılan Vietnam'ın istilasına uğramıştır ve ortada ne sosyalizm, ne bağımsızlık hiç bir şey kalmamıştır. Sosyal-emperyalistler, bir çekirge sürüsü gibi girdikleri her yeri kurutmaktadırlar. Bırakın sosyalizmi, insanlığın değerli neyi var nesi yoksa yok etmektedirler.

Soru: Burjuvazi kaç çeşittir?

Cevap: Bu, cevaplandırılması oldukça güç bir soru. Bizce burjuvazinin çeşitleri yoktur. Üretim araçlarını kendi elinde tutan ve işçilerin işgücünü sömürerek yaşayan sınıfa burjuvazi denir. Bu tanıma uyan her sınıf burjuva sınıfı kategorisine girer. Bunun dışında da başka çeşit bir burjuvazi yoktur.

Burjuvazinin ayrı çeşitleri olmamakla birlikte, çıkarları birbirleriyle çelişen ayrı kesimleri vardır. Mesela ticaret burjuvazisi, sanayi burjuvazisi ya da işbirlikçi burjuvazi, milli burjuvazi gibi. Bu kesimleri ayrıca ve daha uzun bir yazıda tahlil etmek gerekir.

Soru: Hangi düzende köylüye hürriyet tanınıyor?

Cevap: Köylülük feodal ve yarı-feodal düzenlerde toprakağalığının, tefecilerin baskı ve sömürüsü altındadır. Demokratik devrimini yapmış olan ülkelerde köylülük, bu asalak sınıfların baskısından kurtulmuş ve özgürleşmiştir. Burjuva demokratik devrimini yapmış ancak sosyalizme geçememiş ülkelerde köylülük özgürleşmiş olmasına rağmen, yine de şehir burjuvazisinin, bankaların sömürüsünden kurtulamaz. Köylülüğün gerçek kurtuluşu sosyalizmle mümkün olur. İşçi-köylü ittifakına dayalı olarak kurulan sosyalist düzende, köylü kollektif üretime teşvik edilir ve bu, üretimin büyük ölçüde gelişmesine, köylünün refaha kavuşmasına yol açar.

Ancak bizim ülkemizde, bütün halk için olduğu gibi köylünün de önündeki sorun, milli demokratik devrimin gerçekleştirilmesi yoluyla toprakağalarının ve tefecilerin baskı ve sömürüsünden kurtulmaktır. Çünkü Türkiye henüz demokratik devrimini tamamlayamamış yarı-feodal bir ülkedir.

Türkiye Niçin Hedef?

(Baştarafı 1. sayfada)

çer ve yalnızlığı benimserse, hedef olmaktan kurtulacak mıdır? Bir kere Türkiye'nin niçin hedef olduğunu berrak bir şekilde saptamak gerekir. Türkiye, özellikle konumu, ayrıca insan gücü ve maddi kaynakları dolayısıyla hedeftir. Sovyetler Birliği'nin Avrupa'yı dize getirmek için Ortadoğu'ya yönelmesi, Türkiye'yi kaçınılmaz olarak hedef haline getirmiştir.

Afganistan, Kamboçya, Güney Yemen, Etyopya gibi ülkeler herhangi bir ittifakın üyesi değillerdi. Fakat gene de hedef olmaktan kurtulamadılar. Bu ülkelerin halkları bugün Moskova'lı zorbalarca "telef" edilmektedir. Aslında bu deneyler, güçsüz ve yalnız olanların "telef" olduğunu gösteriyor.

Türkiye "hedef" oluyor, "kurban ediliyor" diyenler, Türkiye'nin kendi kendisini hedef tahtasına koyduğu kanısını yaymaya çalışıyorlar. Oysa, hedef olup olmamaya karar verecek durumda olan, Türkiye değildir. Türkiye, kendi kararı ve tutumu yüzünden hedef olmuyor. Türkiye'yi hedef olarak seçen, doğrudan doğruya Rus sosyal-emperyalizmidir. Gerçek budur. Bu olguyu, berrak bir şekilde tespit ettikten sonra, sorun Türkiye'nin bu tehdide nasıl göğüs gereceği sorunudur.

Saldırganı caydırmanın ya da direnmenin bir tek yolu vardır; Güçlü olmak ve tehdide karşı en geniş cepheyi gerçekleştirmek. Moskova yanlılarının ve kafaları 1950 ve 1960'ların dünyasında pas tutmuş olanların karşı çıktıkları da budur. Bunlar, Türkiye halkını sürekli olarak Moskova'nın azgın gücüyle tehdit etmekte ve her şeye sarılarak direnme tutumunu yıkmaya çalışmaktadırlar. Bunlar, Sovyetler Birliği'nin "Türkiye'nin beşte birini telef edeceğini" hiç bir kaygı duymadan ve iftiharla söylüyorlar. Ülkemiz halkını kırımla tehdit edene karşı tek bir söz söyledikleri bugüne kadar görülmedi. Açıkçası bunlar, Türkiye halkından değil, [illegible] yanadırlar. İstedikleri şey, Türkiye halkının teslim olmasıdır.

Acaba teslim olmak, milyonların canını kurtarabilecek midir?

Hadi bir an için, Moskova güdümündeki "Barış Dernekleri" gibi köle olmanın zilletini milletçe kabul ettiğimizi düşünelim. Bunun sonucu, 50 milyonluk Türkiye'nin Rus sosyal-emperyalistlerinin zulmü altında tıpkı Afganistan, Vietnam ve Kamboçya'daki gibi kırılması, Anadolu insanının Rusya'nın paralı askeri haline gelmesi olacaktır. Türkiye'nin, [illegible] isteğine uyarak teslim olması, güç dengesinin Sovyetler Birliği'nin yararına daha da bozulması anlamına gelir ki, böyle bir gelişme dünyayı yeni bir savaşın eşiğine getirir.

Moskova yanlılarının gözünde, bağımsızlığı savunmak, dış tehdide karşı güçlü ve yalnız kalmayan bir Türkiye istemek suç! Öyle bir mantığı kabul ettirmeye çalışıyorlar ki, Türkiye Moskova'ya karşı yurdunu ve bağımsızlığını savunursa, bu kendisi için değil, fakat başkaları için olacaktır.

Çünkü onların sorunu, Türkiye'nin bağımsızlığı ve halkımızın geleceği değil, Moskova'nın bir dünya imparatorluğu kurmasıdır. O zaman ikbal kapıları kendileri için açılacaktır. Başaramıyacaklardır.

Batı basını...

(Baştarafı 3. Sayfada)

Yorumun diğer partileri değerlendiren bölümünde ise şunlar yazılı:

"Bazılarının yeni-faşist diye adlandırdığı aşırı milliyetçi Alpaslan Türkeş'in Milli Hareket Partisi, Demirel'in sadık bir müttefiki olduğunu kanıtladı. Demirel'in MHP'lilerin okulları, kamu kuruluşlarını ve bazı bakanlıkları ele geçirmesine ne kadar izin vereceği şiddetle tartışılan bir konudur. Ana muhalefet lideri Bülent Ecevit, Demirel'in isteyerek ya da istemeyerek faşist bir iktidara yol açtığını ileri sürüyor."

MHP ve MSP'nin güçlendiğini iddia eden Greene, yazısını şöyle sürdürüyor:

"Bu arada —geçtiğimiz yıllarda Ecevit'in desteğinin temeli olan— büyük kentlerdeki işçi sınıfı, genellikle sol olmak üzere aşırı siyasi hareketlerin etkisine giriyor gibi. Bunlar alışılmış anlamda siyasi partiler değil, hücrelerde örgütlenmiş gizli gruplardır. Geniş çaplı uluslararası kaçak silah ticareti her iki tarafa da silah sağlamaktadır."

Yorum, kentlerdeki artan şiddet hareketleri, Anadolu'daki mezhep çatışmaları ve Kürt milliyetçiliği karşısında askerlerin ortaya çıktığını belirterek şöyle diyor:

"Bugünkü sıkıyönetim 1971-1973 arasındaki 2,5 yıllık örtülü askeri hükümetten farklıdır. 1971'de profesörler ve yazarlar tutuklanmıştı. Bu yıl ise yer altında faaliyet gösteren işçi gençlerdir. Demirel hükümeti generaller için bir cephe değildir.

"Ordu, iki büyük parti arasındaki çekişmeyi durdurmak için iktidarı ele almak zorunda kalır mı? Böyle bir gelişmeyi bekleyen Türklerin sayısı azdır. Türkiye güçlü sivil kurumlara sahip. Partiler etkin bir işbirliği yapamıyor ama hepsinin ordunun yönetimi ele almasına şiddetle direneceğine kuşku yoktur."

Generallerin partilere muhtıra verdiğini hatırlatan yazar, askeri müdahalenin ülkenin iç sorunlarına bir çözüm getiremeyeceğini ve Batı Avrupa ile ilişkilerini bozabileceğini belirtiyor. Greene, "Eğer işler kötüleşirse, askerlerin ve sivil kuruluşların desteğiyle geçici bir sivil hükümetin kurulması, bir darbeden daha yakın ihtimaldir."

Güçlü yönetim geleneğine, demokratik kurumlara sahip ekonomik karışıklık içindeki günümüz Türkiyesinde toplumsal ve siyasi güçler arasındaki dengenin bir tıkanıklığa girdiğini belirten yazar, bu durumun daha fazla süremeyeceğini yazıyor. Yorum şöyle sona eriyor:

"Ülke ekonomik şok tedavisinin uygulanması için gerekebilecek Latin Amerika tipi bir askeri hükümetin yönetimine girebilir. Faşist veya solcu bir kitle hareketi ülkeye hakim olabilir. Fakat şimdilik, en yakın ihtimal, Türkiye'ye özgü Üçüncü Dünya demokrasisinin, acil çözüm arayanları öfkelendirip kızdırarak, fakat ülke vatandaşlarına nispeten özgür ve müreffeh bir hayat sağlayarak ağır aksak yürümesidir."

Giscard d'Estaing...

(Baştarafı 3. Sayfada)

Sovyet askerinin kalması nedeniyle bölgede gerginliğin süreceğini söyledi. Afgan direnişçilerine de bu nedenle yardım yapmadıklarını belirten Giscard d'Estaing, Afganistan sorunu için kapsamlı ve siyasi çözüm bulunmasını istedi.

Ortadoğu'da, barışın sağlanabilmesi için İsrail'in işgal ettiği topraklardan geri çekilmesi gerektiğini hatırlatan Giscard d'Estaing'in basın toplantısı uluslararası basında ve Fransa içinde çeşitli yankılara yol açtı.

YANKILAR

İngiliz, Amerikan ve Alman gazeteleri, basın toplantısı ile ilgili haber ve yorumlarında nötron bombası konusuna ağırlık verirken, Fransa'da muhalefet, Devlet Başkanının "Uluslararası gerginliği seçim kampanyasında malzeme olarak kullandığını" ileri sürdü.

Sovyet yanlısı Fransız Komünist Partisi, nötron bombası yapımına şiddetle karşı çıkarken Giscard d'Estaing'in silahsızlanma sorununu unuttuğunu belirtti.

İktidar ortağı De Gaulle'cü RPR Partisi ise, Giscard d'Estaing'in Sovyetlerin saldırganlığı karşısında hayalci bir tutum içine girdiğini bildirdi.

Tunceli'de dışarıdan bitirme sınavları iptal edildi

TUNCELİ (ÖZEL)

TUNCELİ'DE lise ve orta dereceli okulların dışardan bitirme sınavları Bakanlık tarafından iptal edildi. Sınava girmek üzere daha önce kayıt yaptıran 600'e yakın öğrencinin okulların önünde bekleyerek, Bakanlığın son anda bildirdiği kararın geri alınmasını istediler.

22 Haziranda sınava giren ve öğleye kadar soru kağıtlarını cevaplayan öğrenciler, öğleden sonra Bakanlık müfettişlerince sınava alınmadı. Sıkı güvenlik önlemleri altında açıklanan karardan sonra, sınava gireceklerin bir kısmı dağılırken, bir kısmı ise kapı önlerinde beklemeye devam etti.

ABD...

(Baştarafı 1. sayfada)

ÇİN'İN TEPKİSİ

Bu arada Çin Başbakan Yardımcısı Geng Biao, ülkesinin, Vietnam'ın silahlı saldırılarına karşı Tayland güçlerini desteklediğini tekrarladı. Bu arada Çin Komünist Partisi yayın organı Halkın Günlüğü gazetesi Vietnam yönetiminin barışçı yollarla elde edemediklerini askeri yoldan kazanacağını sanmasının yanlış bir hesap olduğunu yazdı.

Öte yandan Vietnam Dışişleri Bakanı Nuyenko Taç, ABD ile Çin'in Kamboçya sınır çatışmasına karıştıklarını iddia etti.

Sınır bölgesinin ABD için "hayati bir çıkar" taşımadığını öne süren Vietnam Dışişleri Bakanı, ABD'nin bölgede Çin'in izlediği Sovyetler Birliği'ne karşı koyma stratejisini benimsediğini iddia etti.

Irak...

(Baştarafı 1. sayfada)

920 aday arasından seçilen 250 yeni milletvekili arasında 19 da bayan bulunuyor.

Irak'ın yakın tarihi açısından son derece önemli bir olay olarak nitelenen Meclisin açılışında Devlet Başkanı Saddam Hüseyin bir konuşma yapacak. Radyo ve televizyondan da bütün halkın izleyebileceği Meclisin açılışına Iraklı ve yabancı bir çok gazeteci de çağrıldı. Irak Millet Meclisinin 17 Temmuz tarihine kadar çalışmalarını sürdüreceği bildirildi.

MECLİSİN YETKİ VE GÖREVLERİ

1958 yılında krallık rejiminin devrilmesinden bu yana ilk kez bir yasama meclisine sahip olan Irak'ta, Millet Meclisi, yürütme organı olan Devrim Komuta Konseyi ile işbirliği halinde çalışacak.

Yetkililerin verdiği bilgilere göre, Meclis, Devrim Komuta Konseyinin önerdiği yasa tasarılarını inceleyecek. Meclisin bu tasarıları onaylamaması halinde Konsey tasarıyı gözden geçirdikten sonra bir kez daha Meclise sunacak. Eğer ikinci görüşmede de Meclis, yasa tasarısını onaylamazsa, Devrim Komuta Konseyi ile Meclis üyelerinden oluşan ortak bir komisyon iki organ arasında doğan anlaşmazlıkları giderek tasarıyı kesin yasa haline getirecek.

Verilen bilgilere göre, Irak'ta Devrim Komuta Konseyinin Meclisi feshetme yetkisi de bulunuyor.

Öte yandan Irak Millet Meclisi, bakanların çalışmalarını denetleyecek, milli bütçe ve kalkınma planlarının hazırlanmasında etkin bir rol oynayacak. Bütçe ve kalkınma planları da uygulamaya girmeden önce Meclisin onayını almak zorunda.

CEHALETLE MÜCADELE KAMPANYASI

Irak halkı, seçimler nedeniyle siyasetle daha fazla ilgilenmek olanağına kavuşurken, Devrim Komuta Konseyinin aldığı bir kararla ülkede "Cehaletle mücadele kampanyası" açıldı. Nüfusun yüzde 40'ının okuma-yazma bilmediği Irak'ta, devlet kurumlarında, radyo ve televizyonda her gün 45 dakikalık okuma-yazma dersleri veriliyor. Yetkililerin verdiği bilgiye göre, yapılan 15 yıllık program sonucunda Irak'ta 1995 yılında bütün yurttaşlar okur-yazar olacak.

"Para...

(Baştarafı 3. Sayfada)

naf ve sanatkarlarımız çeker. Nakit sıkıntısının bunalıma dönüştüğü şu sıralarda, Halk Bankasının esnaf ve sanatkarlara verdiği kredinin en azından iki misline çıkarılması gerektiği kanaatindeyiz."

Piyasadan para çekmekle enflasyonun önlenemeyeceği kanısında olduklarını da belirten Tırmandıoğlu, "Piyasada bugün birçok mal var. Ancak halkın ve esnafın alacak gücü yok. Bu bir başarı değildir" dedi.

"500 BİN BAKKALIN DURUMU"

Türkiye Bakkallar Federasyonu Başkanı İbrahim Gürdamar, devletin bir yandan bakkalarda fiyat kontrolü yaparken, öte yandan fabrikadan çıkış fiyatını serbest bıraktığını söyledi.

"500 bini aşkın bakkal ve bunların 2,5 milyon kişiye ulaşan aile fertlerinin, fabrika sahipleri ile tüccarların keyfi fiyat uygulaması sebebiyle aç kalmaya itildiklerini" söyleyen Gürdamar üretici ve toptancı tüccarların satış fiyatlarının mutlaka kontrol edilmesi gerektiğini belirtti.

Birçok malın fabrikalardan sanki perakendeci kendileri imiş gibi satış yapıldığını bildiren Dernek Başkanı, "Artık gayrimeşru kârlar elde eden fabrika sahipleri ve tüccarlara paravan olmak istemediklerini" söyledi ve şöyle dedi:

"Devletin, bugünkü sistem içersinde birtakım kuruluşları koruyucu tedbirleri vardır. Esnaflara devletin aldığı çeşitli tedbirlerin başında gelen kredi konusunda da gereken önem verilmemiştir. Merkez Bankası hür teşebbüs için 205 milyon lira kredi ayırdı. Ayrılan bu kredi miktarından sadece 8 milyonluk bölümü esnaf için kullanılacak. Üstelik 8 milyonluk krediden, sadece 500 bini aşkın bakkal ve bayi esnafı değil, kuyumcusuyla, kasabıyla, dokumacısıyla diğer bütün esnaf yararlanacaktır. Yani açıkça konuşursak devlet esnafa kredi vermemiştir."

Posta ücretlerine zam yapıldı

HABER MERKEZİ

Yurtiçi posta ücretlerine yüzde 150 ile yüzde 460 arasında zam yapıldı. Yeni zamlı tarife 1 Temmuzdan itibaren uygulanmaya başlanıyor.

Yeni tarifeye göre 20 grama kadar olan mektuplar 2,5 liradan 7,5 liraya, taahhütlü mektup 10 liradan 25 liraya yükseltildi.

Türkler...

(Baştarafı 1. sayfada)

özgürlüklerin demokratik haklarının bir bir yokedildiği bu ortamda birleşmek gerekliliğini vurguladı.

TÜRKLER

Maden-İş Genel Başkanı Kemal Türkler ise yaptığı konuşmada birlik meselesi üzerinde dururken, DİSK yönetiminin Faaliyet Raporunda kendilerine yönelttiği eleştirilere çattı. Türkler geçen yıl gerçekleşen ihraçlar konusunda DİSK yönetiminin hata yaptığını kabul etmesini istedi. Parti kurma sorununa da değinen Türkler, böyle bir girişimin DİSK'in birliğini zedeleyeceğini söyledi ve 1 Mayıs 1979'la ilgili olarak kendilerine yöneltilen eleştirilerin sübjektivist olduğunu ileri sürdü. Türkler konuşması sırasında "Goşizme sonuna kadar karşı olacağız" deyince salondaki bir grup tarafından yuhalandı.

AHMET TAŞ

Oleyis Sendikasından Ahmet Taş ise yaptığı konuşmada Rusya'nın Afganistan'ı işgaline karşı olduklarını belirtti ve "Kıbrıs'tan Türk askeri çekilsin diyenlerin Afganistan'ın işgalini uluslararası dayanışma diye savunmaları ibret vericidir" dedi.

Konuşması sırasında salondan "Fabrikalar tarlalar, işçinin olacak" şeklinde slogan atan TKP yanlılarına karşı Ahmet Taş "Evet olacak, ama sizin önderliğinizde olmayacak" şeklinde cevap verdi.

Faşistler...

(Baştarafı 1. sayfada)

rinin verdiği bilgiye göre, evinin önünde otomobiline binmeye hazırlanan Nurettin Koç, üç kişinin silahlı saldırısına uğradı. Kimlikleri belirlenemeyen üç kişi daha sonra ateş ederek olay yerinden kaçtılar. Olay yerinde iki mermi kovanı ile bir mermi çekirdeği bulundu.

Yetkililer Nurettin Koç'un sağ görüşlü olduğunu söylediler.

İSTANBUL'DA

Acıbadem'de bir apartmanın önünde konuşan üç öğrenciye açılan ateş sonucu, Sadık Korhan Özaydın olay yerinde öldü, Taner Engin ise ağır yaralanarak tedavi altına alındı.

DGB'NİN AÇIKLAMASI

İstanbul Devrimci Gençlik Birliği, iki öğrencinin öldürülmesi ile ilgili olarak bir açıklama yaptı. Açıklama şöyle:

"26.6.1980 Perşembe günü Yer Bilimleri Fakültesi Jeofizik Mühendisliği bölümü 3. sınıf öğrencilerinden Korhan Özaydın ve arkadaşı Taner Ergin Acıbadem'de faşistler tarafından kurşunlandılar. YBF öğrencisi Korhan Özaydın olay yerinde hayatını kaybetti. Taner Engin ise ağır yaralı olarak hastaneye kaldırıldı.

"Korhan Özaydın'ın faşist katillerce öldürülmesini protesto ediyoruz. Suç aleti tabanca bulunmuş ve sanık olarak iki kişi yakalanmıştır. Olay üzerinde titizlikle durulmalı ve faşist katiller cezalandırılmalıdır."

ANKARA'DA DÖRT KİŞİ YARALANDI

Ankara'nın Kayaş, Kartaltepe ve Altmışevler semtlerinde çıkan üç ayrı olayda dört kişi yaralandı.

Önceki gece saat 23.45 sıralarında Kayaş Arap Bahçeüstü Mahallesinde silahlı saldırıya uğrayan Karaca Özkan ağır yaralandı. Yine aynı saatlerde Altmışevlerde komandoların silahlı saldırısı sonucu iki kişi yaralandı.

Öte yandan dün sabah Kartaltepe Mahallesinde Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencisi Cafer Çaylak da silahlı saldırı sonucu üç yerinden ağır yaralandı. Cafer Çaylak'ın sağ görüşlü olduğu bildirildi.

ADANA'DA

Demokrat gazetesi Bölge Temsilcisi İbrahim Şimşek bir grubun saldırısına uğrayarak kolundan ve göğsünden yaralandı. Saldırganların kendisine çekiçle vurduğunu belirten Şimşek, Emniyet Müdürlüğüne bir dilekçe vererek davacı oldu.

ADANA SIKIYÖNETİM MAHKEMESİ BİR KOMANDOYU 8 YIL HAPSE MAHKUM ETTİ

Adam öldürmeye tam teşebbüs suçundan yargılanan komando Gazanfer Yıldırım 8 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı.

Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi, 11 Ekim 1978 tarihinde Görgün Düğün Salonunda Hanifi Aktaş isimli yurttaşı öldürmeye tam teşebbüs suçundan sanık komando Gazanfer Yıldırım'ı 8 yıl 10 ay 20 gün ağır hapis, silah bulundurmak suçundan ise 6 ay 20 gün hapis cezasına çarptırdı. Sanık aldığı ağır hapislik cezası süresince de yasal kısıtlılık altında bulundurulacak.

Aynı Askeri Mahkemede yargılanan sol görüşlü Fikri Suna 3 yıl 20 gün, silah bulundurmak ve yaralamaktan sanık Ali Nafi Alaşkan 3 yıl 20 gün, patlayıcı madde bulundurmaktan sanık Mustafa Öğüt ise 3 yıl ağır ve 1 yıl hapis cezalarına çarptırıldı.

Karakaş'ın...

(Baştarafı 1. sayfada)

nı Necmettin Erbakan'la yaptığı görüşmelerde de destek bulamayan Karakaş'ın, kendi partisi içinde de fazla oyu olmadığı için seçilemeyeceği artık kesinlik kazanmış oluyor.

Karakaş, daha önce CHP Grubu tarafından aday gösterildiğinde, önce siyasi partilerin ve grupların yöneticileriyle görüşeceğini, destek bulduğu taktirde adaylığını koyacağını bildirmişti. Bu temaslardan olumlu bir sonuç alınmaması üzerine Karakaş'ın bugünlerde bu konuda bir açıklama yapması bekleniyor.

NATO...

(Baştarafı 1. sayfada)

dı ve vurgulandı.

Batılı ülkeler arasında özellikle Afganistan'ın işgalinden sonra iyice su yüzüne çıkan görüş ayrılıkları Ankara'da yapılan toplantıda varlığını sürdürdü. Bununla birlikte toplantı sonunda yayınlanan ortak bildiri çeşitli görüşlerin uzlaştığı bir metin niteliğini taşımaktadır.

Ortak bildiride, daha önce tüm uluslararası toplantılarda olduğu gibi, Afganistan'ın işgali kınandı. Sovyet birliklerinin Afganistan'dan çekilmesi istendi. Ama bundan öteye gidilemedi. Örneğin Afganistan'da Sovyet işgaline karşı savaşan Afgan mücahitlerine yardım kararı alınamadı.

Sovyet işgaline ve yumuşamaya karşı izlenecek siyaset konusunda NATO müttefikleri arasındaki görüş ayrılıkları, ortak bildiride uzlaştırıldı.

Hem Doğu-Batı yumuşamasından tamamen vazgeçilemeyeceği belirtildi. Hem de dünyanın bir bölgesinde gerginlik hüküm sürerken diğer bir bölgede yumuşama olamayacağı kaydedildi. Bu, baştan beri ABD ile Batı Avrupa arasında sürüp giden bir ayrılık noktasıdır.

Schmidt'in Moskova'ya yapacağı ziyaret konusunda alınan tutum da Batı dünyasında Sovyetlere karşı izlenecek siyaset konusunda anlaşma olmadığını ortaya koydu. NATO Genel Sekreteri Luns, daha sonra yaptığı basın toplantısında Schmidt'in Moskova'da ancak kendi adına konuşacağını vurguladı. Luns böylece NATO'nun Batılı liderlerin Sovyetlerle tek tek diyaloğa girmelerini onaylamadığını ortaya koydu.

Luns, Avrupa'ya orta menzilli füzeler konmasında, NATO ülkelerinin kararlı olduğunu söyledi. Bununla birlikte programın nasıl uygulanacağı ve tek tek ülkeler arasında hâlâ mevcut olan ayrılıkların nasıl giderileceği konusunda bir gelişme sağlanamadı.

Ortadoğu konusunda da ABD ile Batı Avrupa arasındaki ayrılıklar sürdü. ABD bir süreden beri NATO'nun kapsamının Ortadoğu'yu da içine alacak şekilde genişletilmesini istemektedir. ABD bu konuda müttefiklerini ikna etmeyi başaramamıştır. Muskie, basın toplantısında NATO'nun askeri planında bir değişiklik yapılmayacağını ancak Ortadoğu'da NATO güçlerinde bir açık meydana gelmesi halinde ABD'nin bu açığı kapayacağını söylemiştir.

Ortak bildiride ayrıca Filistin sorunuyla ilgili olarak, Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkından değil, Filistin halkının meşru haklarından söz edildi. Bu aslında Batı Avrupa ülkelerinin izlediği siyasetten daha geri bir tutumu ifade etmektedir. Bu konuda ABD'ye taviz verildiği anlaşılıyor.

Bu arada, Yunanistan'ın NATO'ya geri dönmesi konusunda adımlar atıldı. Hayrettin Erkmen bu konuda bir anlaşmazlık olmadığını söyledi. Görünen Türkiye tavrını yumuşattığı, Yunanistan'ın tutumunun ise henüz açıklığa kavuşmadığıdır.

MHP...

(Baştarafı 1. sayfada)

tükten sonra : yaptığı açıklamayı izlemediler.

Parlamento Muhabirleri Derneği Yönetim Kurulu da olayla ilgili olarak yayınladığı bildiride, olayı protesto etti. Bildiride şöyle denildi:

"Derneğimiz üyesi Akajans muhabiri Ali Haydar Nergis, Millet Meclisi Başkanı Cahit Karakaş'ın temaslarını izlerken MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş'in koruma polisinin engellemesi ile karşılaşmıştır. Orada bulunan Meslis Basın Danışmanı ve diğer gazetecilerin uyarılarına rağmen Nergis görevini yapmaktan alıkonulmuştur. Daha önce çalıştığı yeri ile ilgili olarak eleştirilerle karşılaşan ve bu nedenle görev yapması engellenen arkadaşımız Nergis'in karşılaştığı bu engelleme, Millet Meclisi Karakaş'a Yönetim Kurulumuz tarafından iletilmiş ve gereğinin yapılması istenmiştir. Millet Meclisi kendi içtüzüğü ve yönetmelikleriyle çalışmaktadır. Bir partinin Genel Başkanının koruma polisinin gazetecileri Millet Meclisi binası içinde ayrım yaparak görevinden alıkoyması ve buna karşı uyarı yapanlara da aldırış etmemesi ibret ve esef verici bir olaydır. Millet Meclisi bir siyasi partinin binası değildir. Bu durumu kınadığımızı üyelerimize duyururuz."

Tarsus'ta...

(Baştarafı 1. sayfada)

yurttaşlara "Bizim elimizden gelen budur, beğenmiyorsanız kendi güvenliğimizi kendiniz sağlarsanız" biçiminde sözler söylediğinin belirtilmesi Tarsus'ta geniş tepkilere neden oldu.

Yurttaşlar, "Bizlerin can güvenliğini sağlamakla görevli devlet temsilcisinin bu sözleri büyük ölçüde bir acz ve umursamazlık belirtisidir. Devleti yönetenlerin dikkatle izlemesi gereken sözlerdir" diyorlar.

Mitsotakis, Demirel'le sürpriz bir görüşme yaptı

ANKARA (ÖZEL)

BUGÜN Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen'le görüşecek olan Yunanistan Dışişleri Bakanı Konstantin Mitsotakis dün öğleden sonra Başbakan Süleyman Demirel ile beklenmedik bir görüşme yaptı. Saat 15.30'da başlayıp 25 dakika süren görüşmeden sonra Mitsotakis Demirel' le görüşmekten memnun olduğunu, Erkmen'le görüştükten sonra açıklama yapacağını söylemekle yetindi.

Gazetecilere bir açıklama yapan Başbakan Süleyman Demirel "Sayın Mitsotakis benimle görüşme isteği ihsas etti, Devlet Başkanı Karamanlis'den ve Başbakan Rallis'den selamlarını ve iyi niyet duygularını getirmişler" dedi.

Türkiye Yunanistan ilişkileri konusunda ise Demirel şöyle konuştu:

"Türkiye ile Yunanistan arasında meseleler vardır. Bu meseleler barışçı görüşmelerle çözülecektir. İki ülke komşu ise, aralarında meseleler olması tabiidir. Ama her mesele olması kavga veya düşmanlık yapmak anlamına gelmez. Sulhun devamında yarar vardır. Sulhun muhafazasına azami dikkat edileceği tabiidir.

"Türkiye bu zamana kadar komşularıyla mesele çıkartan bir ülke olmamıştır. Atatürk'ün 'Yurtta Sulh Cihanda Sulh' ilkesine bağlıyız. Burada akılcılık vardır. Meselelerin barışçı yollardan çözümü için yeni yaklaşımlar vardır. Arzumuz bütün bunların geride kalmasıdır."

Yeni yaklaşımların ne olduğunu soran bir gazeteciye de Başbakan, bunların daha sık görüşme ve meseleleri siyasi platformda ele alma olduğunu söyledi.

Demirel, Türkiye'nin Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına dönmesine karşı olmadığını ve bu nedenle ikili görüşmelerde bu konunun ele alınmadığını söyledi ve "Yunanistan NATO'yu kendisi bıraktı. Bu bir Türkiye-Yunanistan meselesi değildir. Yunanistan-NATO meselesidir" dedi.

"Kudretli, güçlü, ekonomik problemlerini aşmış bir Türkiye hür dünyanın yararınadır. Herkesin, Yunanistan'ın da yararınadır. Zayıf bir Türkiye ise, herkesin, bu arada Yunanistan'ın da zararınadır" diyen Demirel, kimsenin Türkiye'nin güçlenmesinden kaygı duymaması gerektiğini söyledi. Demirel Türkiye'nin bu gücünü yanlış yönde kullanmayacağını da belirtti.

Demirel, tek tek meseleleri ele almadıklarını belirtirken görüşme ile ilgili genel değerlendirmesinde "Türkiye ve Yunanistan'ın anlaşmazlıklarını barışçı yollardan çözümü için karşılıklı niyet ihsas edildi" şeklinde konuştu. Demirel, iyi hazırlık yapmadan bir zirve toplantısının sonuç vermeyeceğini söyledi.

YUNANİSTAN'IN NATO'YA DÖNÜŞÜ İÇİN ŞART KOŞMUYORUZ

Oldukça uzun bir aradan sonra Türkiye ve Yunanistan Dışişleri Bakanları ilk kez iki ülkeden birinin başkentinde biraraya geliyorlar. Bugün saat 9.00'da Dışişleri Bakanlığında başlayacak Erkmen-Mitsotakis görüşmesinden elle tutulur somut sonuçlar pek beklenmiyor. Ancak iki bakanın ilk kez taraflardan birinin başkentinde biraraya gelmeleri ve bu toplantı sonunda temasların bakanlar düzeyinde ve gene karşılıklı olarak başkentlerde sürdürüleceğinin açıklanacak olması görüşmeye önem kazandırıyor.

ELE ALINACAK KONULAR

Ele alınacak konuların başında Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına dönmesi geliyor. NATO toplantısı sırasında bütün müttefiklerin sürekli telkin ettikleri bu sorunun çözümü konusunda Türkiye'nin tutumunda belirgin bir değişiklik olduğu bildirildi. Türkiye, Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına dönmesinden önce iki ülke arasındaki anlaşmazlıkların çözümünü istiyordu. Ancak daha sonra bir açıklama yapan Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen, Türkiye-Yunanistan anlaşmazlıklarının çözümünün bir ön şart olmadığını, iki ülkenin bu anlaşmazlıkları çözecek bir mekanizma oluşturduktan sonra gelişme sağlanabileceğini söyledi.

SORUNLAR:

Bununla birlikte Yunanistan'ın NATO'ya geri dönüşünün önündeki en önemli engelin Ege hava sahasının askeri sorumluluğunun paylaşımı ve NATO karargahının yeri olduğu bildirildi.

Yunanistan, hava sorumluluk sahalarının 1974'teki gibi kalmasını isterken, İzmir'deki NATO karargahının yanı sıra bir de Yunanistan'da karargah kurulmasını istiyor. Türkiye'nin ise Ege hava sahasının sorumluluğunun daha iyi paylaştırılmasını istediği bildirildi.

İki bakanın bu meselelerin yanı sıra, iki ülke arasındaki sivil sorunlar olan FIR hattı, kara suları, kıta sahanlığı gibi sorunları da ele alacakları bildirildi. Bakanların ayrıca Kıbrıs konusundaki anlaşmazlıkları gidermek ve tutumlarını açıklamak üzere görüşmeleri de bekleniyor.

MUHALEFETLERİN TUTUMU

Türkiye-Yunanistan anlaşmazlığının çözümü önündeki bir başka engel de, iki ülkedeki muhalefet partilerinin tutumları. Yunanistan'da ana muhalefet partisi olan Papandreu önderliğindeki Pasok ve Moskova yanlısı Florakis'in Yunanistan Komünist Partisi (Dış) Türkiye ile yapılan her anlaşmayı uzlaşma olarak niteleyerek iki ülke arasında düşmanlığı teşvik edici bir tutum alıyor.

Buna karşılık Türkiye'de de CHP yönetimi notamların kaldırılması sırasında gösterdiği gibi Yunanistan'a karşı sert bir siyaset izlenmesini savunuyor. MSP'nin tutumu ise fazla bir farklılık göstermiyor. Erbakan'ın Kıbrıs'taki fetihçi politikası apaçık ortada duruyor. MHP'nin siyasetleri Yunanistan düşmanlığı ve Kıbrıs'ta işgalcilik üzerine kurulu. Muhalefet partilerinin bu olumsuz tutumlarının iktidardaki partileri kısıtladığı ve rahatça oturup meseleyi çözme yolunda karar alamamalarına yol açtığı bildiriliyor.

Buna karşılık her iki ülkedeki askeri çevrelerin ortak Sovyet tehdidi altında bu düşmanlığı sürdürmeyi manasız bulduğu ve bir çözüm bulunmasını siyasilerden daha çok istedikleri söyleniyor.

Adana...

(Baştarafı 1. sayfada)

kalı otomobil ile kaçanlarla karakolda görevli polis memuru Bilal Bodur ve bekçi Zekeriya Koca arasında silahlı çatışma çıktı. Çatışma sonunda otomobildekiler kaçtı, polis memuru ve bekçi yaralandılar.

Bu sırada cezaevinde sol görüşlü tutuklu ve mahkumların bulunduğu bölümlerde yangın çıktı, itfaiye ve jandarma yangının söndürülmesi için çalıştılar. Ancak içeride bulunanlarca itfaiyenin yangını söndürmesi ateş açılarak önlendi.

Saat 05.30'a kadar Adana'nın çeşitli semtlerinde ve cezaevi civarında silah sesleri duyuldu. Saat 06.00'ya doğru silah sesleri kesildi ve güvenlik kuvvetleri arama yapmaya başladılar. Arama ve sayım sonuçlanmadığı için kaçanların kimlikleri ve kaç kişi oldukları henüz öğrenilemedi. Cezaevi ve çevresinde silah sesleri ve çatışma devam ederken polisler üzerleri çamurlu olan çok sayıda kişiyi yakalayarak gözaltına aldılar. Bunların cezaevinden kaçanlar olduğu sanılıyor.

SIKIYÖNETİM KOMUTANI YETKİLİLERİ UYARMIŞTI

6. Kolordu ve Adana Sıkıyönetim Komutanı Korgeneral Nevzat Bölügiray daha önce MHP'lilerin firar olayını incelemiş cezaevleri Cumhuriyet Savcılığı kanalıyla doğrudan Adalet Bakanlığına bağlı olduğu için kendilerinin direkt bir şey yapma durumlarının olmadığını, buna rağmen sıkıyönetim bölgesinde bulunduğu için yetkilileri uyardığını, tedbir alınmazsa, toplu kaçma, öldürme olaylarının önlenemeyeceğine dikkat çektiğini açıklamıştı.

Diyarbakır'da...

(Baştarafı 1. sayfada)

konusu polisler bu suçu kabullenmeleri için günlerce işkenceye tabi tutuldu. Polislerin bu düzmece suçu kabullenmemeleri üzerine, işkenceye aralıksız devam edildiği öğrenildi.

İşkence sonucu durumu ağırlaşan polis memurlarından Cavit Belhan'ın, gözaltına alındığının 4. gününde, muayene için Askeri Hastaneye kaldırıldığı ve hastane yetkililerinin hastanede yatması gerektiğini, aksi taktirde kalp yetmezliğinden ölebileceğini belirtmelerine rağmen, polisin hastaneye yatırılmadığı bildirildi. Cavit Belhan, daha sonra işkencelere dayanamayarak akli dengesini yitirdi. Belhan, bunun üzerine savcılıkça serbest bırakıldı.

Bu arada, kendisine yapılan işkenceleri tespit için hastaneye müracaat eden Çavit Belhan'a, Numune Hastanesi Cerrahi Polikliniğince verilen raporda, işkence yapıldığı belirtiliyor.

Acil Cerrahi Polikliniği, Dr. Ömer Karabay imzasını taşıyan 18 Haziran 1980 tarihli raporda şöyle deniliyor:

"BULGULAR:

1) Sağ clavicular bölgede 3-6 cm. genişliğinde eski ekimoz mevcut.

2) Sağ kolda iki ayrı yerde enine uzanan eski ekimoza ait iz mevcut.

3) Sağ ve sol el bileğinde halka tarzında yer yer yara, yer yer sketcis şeklinde lezyon mevcut.

4) Sol bacak ön yüzde eski kabuklu yara mevcut.

"KARAR:

1) Belirtilen lezyonlar, cebir ve şiddete aittir.

2) Bu lezyonlar bir haftadan eskidir. Ancak kesin zamanı kestirmek mümkün değildir.

3) Kesin raporun 10 (on) gün sonra yapılacak kontrolü takiben verileceğini bildirir geçici kanaat raporudur.

Acil Cerrahi Polikliniği

Dr. Ömer Karabay"

31 Mayıs günü gözaltına alınan polisler, Askeri Cezaevine kondular. Polisler hâlâ mahkeme huzuruna çıkarılmadılar.

CHP...

(Baştarafı 1. sayfada)

rımıza uyguladığı işkence işlemlerinin Türk kamuoyunda sergilenebilmesi için bir Meclis araştırması açılmasında yarar görülmektedir" dediler.

Meclis araştırmasının açılmasıyla "İşkence aracının nerede ve hangi makamın izniyle üretildiği, şu anda bu araçtan ülkemizde kaç adet bulunduğu, aracın işkencede kullanılması emrinin hangi hükümet döneminde verildiği" konularının açıklığa kavuşacağı önergede belirtildi.

EMNİYETİN TUTUMU YÜZÜNDEN

CHP Denizli Milletvekili Mustafa Gazalcı da "Emniyetin tutumu yüzünden Denizli'nin bazı mahalle ve okulları açıkça faşistlerin işgali altındadır" dedi. Parlamentoda dün basın toplantısı düzenleyen Gazalcı, Emniyet Müdürü Sami Alhan'ın gözaltına alınanlara işkence yaptığını, Emniyet Müdürü hakkında soruşturma açan Vali Musa Atik'in ise görevinden alındığını hatırlatarak, Emniyet Müdürü ve öteki ilgililer hakkında soruşturma açılmasını istedi.

NEVŞEHİR OLAYLARI

CHP Nevşehir Milletvekili Yaşar Kemal Yüksekli, CHP Nevşehir İl Başkanı Zeki Tekiner ile Yavuz Yüksel Baba'nın öldürülmesi olayını Nevşehir Valisinin saptırdığını söyledi.

Yüksekli, düzenlediği basın toplantısında şöyle dedi:

"Nevşehir Valisi olayı ideolojik olmaktan çıkarmak ve bir arazi davasından kişisel düşmanlığa bağlamak istedi. Devletin valisine yakışmayacak bir tavır aldı. Arazi davası yıllar önce sonuçlanmıştı ve bugüne kadar da herhangi bir olay olmamıştı. Fevzi Alaloğlu Nevşehir'e Vali olarak geldikten sonra, arazi davası önem kazandı. Zeki Tekiner'i ülkücüler öldürmüştür. Vali bunu çok iyi bilmektedir. Ancak olayı saptırmakta, gerçeği söylememektedir."

KAYIP— Edebiyat Fakültesinden aldığım pasomu kaybettim. Hükümsüzdür.

Yusuf TÜRK

BASINDAN SEÇMELER

Günaydın Milliyet Politika Hürriyet Son Havadis Tercüman Hergün Cumhuriyet

Nazlı Ilıcak'ın "Lider ve Güvercinleri"

(Baştarafı 3. Sayfada)

hepsinin sesi kısılmış. Lider "kalk" *deyince kalkıyor,* "otur" *deyince oturuyor. Çünkü üstlerinden çıkarın milletvekili gömleğinin, çoğunun afrası-tafrası bitecek, cakası sona erecektir."*

Neler olup bittiğini yalnız Demirel'in bildiğini söyleyen Ilıcak şöyle diyor *"Takılıp sessizce peşinden gideceksin. Belki bir otlağa, belki bir mezbahaya, ne çıkarsa bahtına!"*

Mukbil Özyörük ve MHP'nin kökleri

26 Haziran tarihli Tercüman gazetesindeki köşe yazısında Mukbil Özyörük, MHP'nin kapatılmasının ve kökünün kazınmasının mümkün olmadığını söylüyor. Özyörük şöyle diyor: *"MHP'nin kökleri Osmanlı tarihinin derinliklerine iner. MHP adında bir parti olmasa da, Türk milliyetçiliği daima mevcuttur ve bundan sonra da mevcut olacaktır." "MHP yok iken de Türk milliyetçiliği vardı. Türk milliyetçiliği, MHP zarfının içinde bulunandan ibaret değildir."*

"Ecevit'in MHP'yi tahrip için, şimdi de MSP'den yardım istediğini" söyleyen Özyörük şöyle diyor: *"MSP'nin MHP'yi feda etmeye kalkışması, kendisinin de intiharı olacaktır. MHP'nin şeklen ortadan kalkmasından fayda uman MSP'liler varsa, bugün MHP'ye yöneltilen isnat ve iftiraların nicelerinin yarın kendilerine yöneleceğini iyi düşünmelidirler. Eğer bu memlekette MHP'nin kellesi Ecevit'e verilebilirse, MSP'nin kellesi de verilebilir."*

Yarışmalı 1."Günümüz İstanbul Sanatçıları Açık Hava Sergisi" bugün Resim ve Heykel Müzesi bahçesinde açılıyor

Nezih Coş

İstanbul Devlet Resim ve Heykel Müzesi, Resim ve Heykel Müzeleri Derneği ve İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı işbirliğiyle düzenlenen ve 8. Uluslararası İstanbul Festivali içinde yer alan 1. "Günümüz İstanbul Sanatçıları Açık Hava Sergisi", bugün 16.00'da Beşiktaş'daki Devlet Resim ve Heykel Müzesinin arka bahçesinde açılıyor.

Sergide dört plastik sanat dalında 200'e yakın eser arasından Seçici Kurul'un belirlediği yapıtlar sunulacak . Bu yıl resimde ve özgün baskıda 3, heykelde 2, seramikte 1 başarı ödülü saptanmış bulunuyor. Yapıtların sahipleri, bugünkü açılış programı içinde ödüllerini alacaklar.

Seçici Kurul, iki değişiklik sonucu şu adlardan oluştu: Devrim Erbil (Başkan), Zeki Çakaloz, Sezer Tansuğ, Dinçer Erimez, Atilla Galatalı, Ali Teoman Germaner ve Balkan Naci İslimyeli.

Bugünkü açılışın bir özelliği seçkin bir davetli kesimine değil, tüm halka açık olarak düzenlenmesi. Açılışta koreoğrafisini Şebnem Aksan ve Geyvan Mc Millan'ın hazırladıkları bir "Çağdaş Dans Gösterisi" de ücretsiz olarak izlenebilecek. Bu dans gösterileri müze binasındaki salonda ve havuzlu bahçede yapılacak. "Bahçe Oyunları", İsimsiz Oyun", "Yankılar" ve "Anadolu'da Gece" adlı gösteriler, İstanbul Devlet Opera ve Balesi dansçıları ve İstanbul Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü Öğrencileri tarafından sunulacak. Dans gösterilerine İtalyan gitarist Carlo Domeniconi ve Cengiz Tanç'ın müziği eşlik edecek.

1. "Günümüz İstanbul Sanatçıları Açık Hava Sergisi" 15 Temmuz 1980 akşamına dek, her gün 10.00-17.00 saatleri arasında halka açık olacak. Dans gösterileri ise bugünden başka 30 Haziran Pazartesi 16.00'da, ve 1 Temmuz Çarşamba 16.00'da izlenebilecek.

Aşağıda sergi ve yarışmayla ilgili olarak İstanbul Devlet Resim ve Heykel Müzesi Müdürü ve yarışmanın Seçici Kurul Başkanı Devrim Erbil'le yaptığımız söyleşiyi sunuyoruz.

Yarışmanın sonuçları

RESİM:
Şükrü Erdiren (Göç)
İpek Aksüğür (Şerife)
Zekai Ormancı (Silüet 3)

ÖZGÜN BASKI:
Özer Kabaş (Köy Postası)
Ergin İnan (Dostlara)
Mustafa Aslıer (Sömürü)

HEYKEL:
Erol Kınalı (Özgürlük)
Ayşe Erkmen (1-2-3-3-2-1-0)

SERAMİK:
Fehmi Erdoğdu (Boşluk)

Müze Müdürü ve Seçici Kurul Başkanı

DEVRİM ERBİL:

«Amacımız, halkın sanatla olan bağlantısının derin, köklü ve anlamlı bir boyuta ulaşmasını sağlamaktır»

İstanbul Devlet Resim ve Heykel Müzesi Müdürü ve Ressam Devrim Erbil,arkadaşımız Nezih Coş'la görüşürken

● 1976'da yangın tehlikesi gerekçesiyle kapatılıp, geçen yıl ekim ayında, İstanbul Sanat Bayramı nedeniyle bir hafta için açılan İstanbul Devlet Resim ve Heykel Müzesinde bu bayram çerçevesinde 3 sergi de yer almıştı. Bu kez İstanbul Festivali çerçevesinde yarışmalı bir açık hava sergisi düzenlendi. Müzenin Müdürü olarak bu girişimin nasıl oluştuğunu ve amaçlarını sizden öğrenebilir miyiz?

— Biz, Müze ve Resim ve Heykel Müzeleri Derneği olarak müze sorununu güncel tutmak ve kapalı bir müzenin kültürel etkinlikler dizisini sürdürmek amacıyla birtakım girişimlerde bulunuyoruz. Örneğin bu yıl Atatürk Kültür Merkezinde bir Alman sanatçının (Berlinicke) özgün baskı sergisini açtık. DGSA'da "Çağdaş Müzecilik ve İstanbul Resim ve Heykel Müzesinin Sorunları" konulu bir açık oturum düzenledik. Çarşamba günleri müzede ve Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda sanat üzerine belgesel filmler gösterdik. Önümüzdeki yıl için "Türk Resminde Desen" konulu bir serginin ve bir kitabın da hazırlıklarını sürdürüyoruz.

Son olarak da müze bahçesinde bu yarışmalı açık hava sergisini ve dans gösterilerini programladık. Bu programın özelliği, müzede ilk kez bir dans gösterisini gerçekleştirmek, böylelikle sanat kolları arasında bir bağ kurmak ve hiç olmazsa müze bahçesini halka açabilmekti. Öte yandan düzenlenecek dans gösterisi, sergilenecek resim, heykel vb. yapıtlarla ve mekanla bütünleşmeyi amaçlayan çok yeni nitelikte, çağdaş bir olay. Bu girişimlerle müzeyi sürekli bir açılışa hazırlamak amacındayız. Dilediğimiz büyük halk kitlelerinin sanatla olan bağlantısını göstermelik bir düzeyden çıkarıp derin, köklü ve anlamlı bir boyuta ulaşmasını sağlamaktır.

Günümüz sanat müzeleri, her türlü kültürel etkinliği içeren programlarla halkın sanat eğitimini karşılayan kurumlar durumundadırlar. Biz de bunu müzemizde oluşturmak çabasındayız.

● Neden açık hava sergisi diye sorsam?

— Müzemizin arkasında güzel, havuzlu bir bahçe vardı. Burada halkla sanatın çok daha içten bir ortamda kaynaşacağını düşündük. Yazın, açık havada, doğanın içinde ilginç bir sergileme olacak bu. Öte yandan zaten müze binasının halka açılma izni yok. Bu nedenlerle sergimizi bahçede açıyoruz. Açılışı herkese açık olarak düzenledik. Dans gösterileri de halka açık ve ücretsiz olacak.

Bu programın devamı olarak önümüzdeki yaz aylarında kişisel hafta sonu açık hava sergileri düzenlemek niyetindeyiz. Bahçede bir kafeteryanın sürekli çalışmasını düşünüyoruz. Müze koleksiyonlarımızın bir kısmını da bu sergilerde yarı-kapalı mekanlarda sergileyeceğiz. Bu belki bir anlamda dünyada ilk kez kapalı tutulan bir müzenin hizmet verme çabaları olarak nitelendirilebilir.

● Sergi için çeşitli sanat dallarında kaç yapıt geldi? Yeterli bir ilgi olduğu söylenebilir mi?

— Evet bu ilginin umduğumuzun üstünde olduğunu, gelen eserlerin düzeyinin çok yüksek olduğunu, özellikle genç kuşak sanatçılarının büyük ilgi gösterdiğini söyleyebilirim. Gelen eserler sayı olarak şöyle: 142 resim ve özgün baskı, 52 heykel ve seramik.. Yani 197 yapıt... Bir karşılaştırma yapmak gerekirse, önümüzdeki ekim ayında İstanbul'da açılacak olan 1980 Devlet Resim ve Heykel Sergisine İstanbul'dan katılan sanatçıların resim-heykel toplamı 60 dolayındaydı. (Bu sergiye eser gönderme süresi dolmuş durumda). Bu karşılaştırmanın bir anlamı da müzelerin sanat kurumları olarak kazandıkları saygınlıktır. Ve bu ilgi bizi çabalarımızda yüreklendirmiştir.

● Seçici Kurul, değerlendirmede hangi kıstaslarla hareket etti?

— Seçici Kurul çalışmalarını iki aşamada sürdürdü. Önce sergilenmeye değer yapıtları seçti. Bu, serginin düzeyini korumak içindi. Aslında sergide boyutların büyük tutulmasının (resimlerde kısa kenarın 70 cm.den küçük olmaması koşulunu getirmiştik) nedeni, büyük bahçe mekanı içinde küçük resimlerin kaybolacağı ve etkisiz olacağı düşüncesiydi. Çünkü Türkiye'de son yıllarda özel galerilerin çoğalması ve galerilerin satış politikası nedeniyle resim boyutları küçülmeye başladı. Zengin evlerini süslemeye yönelik ufak boyutlu resimler yapan sanatçılara bir bakıma bizim açık hava sergimiz kapanmış oluyordu.

Seçici Kurulu değerlendirmede ilke olarak yapıtların özgün ve yaratıcı niteliğini ve sanatçının bugüne dek sürdürdüğü gelişim çizgisini dikkate aldı. Ödüllendirilen sanatçılar, hem kendi sanat çizgilerindeki gelişim aşamaları bakımından, hem de Türk sanat ve kültürüne verdikleri emek açısından değerlendirildi.

● Müzede başka sanatsal etkinliklerde bulunulması düşünülüyor mu?

— Biz geçen ekim ayında müzenin açılışının sürekli olabileceği düşüncesiyle bir yıllık bir program hazırlamıştık. Bu programda müze üst katta tamamlanacak, 1. kat salonlarıyla zemin kattaki Halil Dikmen Galerisi, sergilere ve kültürel etkinliklere ayrılacaktı. Ve müzenin açılışıyla birlikte de çağdaş müzecilik kapsamı içindeki tüm etkinlik alanları, konferans ve gösteri salonları, sanatçı çalışma atölyeleri, kafeteryası, kütüphanesi, satış bölümleri hizmete girecekti. Açılamayışımız tüm bu düşüncelerimizi engelledi.

Ne var ki, müzenin kapalı olması, tüm müzecilik etkinliklerinin sürdürülmemesi anlamına gelmez. Bugün müzede yapıtların korunması, onarılması, arşivlenmesi çalışmaları sürdürülmektedir. Asıl sorun, bütçesi ve kadrosu olmayan, çağdaş dünya müzeleri yanında hiç bir olanağı bulunmayan bir müze olarak bu çalışmaların sınırlı kalma durumudur. Ancak özveriyle, gönüllü çalışmalarla, bağışlarla, Müzeler Derneğinin ve sanata ilgi duyan bazı kurum ve vakıfların destek ve katkılarıyla bu girişimleri sürdürmek durumundayız.

Semra İnanç'ı dinlerken

Semra İnanç yetkin bir klasik Türk müziği sanatçısı. Yalnızca büyük ve özgün bir ses değil o. Müzik üstüne düşünen, çağdaşlarını gerçek anlamda eleştirebilen, üstelik bunu nesnel ölçülere vurabilen bir sanatçı. Sanırım, kısa günde önündeki bütün engelleri aşacak, kendi yerini toplum içinde de açıp oraya oturacaktır.

Ses deyip geçmeyelim. Sadece bir yorum değildir ses, bir yerde yaşadığı toplumsal çevrenin, karşıladığı duyarlık bütününün izi, belirtisi, göstergesidir de. Malatyalı Fahri'nin sesini düşünüyorum. O ses bir daha yinelenebilir mi? Sanmıyorum. Belli bir dönemin çığlığıdır o. Burdan alırsak, ünlü ses sanatçıları, dayandıkları besteler ne olursa olsun, yaşadıkları toplumun, hiç değilse o toplumun egemen çevrelerinin de sesi oluyorlar.

Münir Nurettin'den hiç bir zaman tat almadım. "Polis Vazife ve Selahiyetleri Yasası"nın sınırları içinde alaturkayı magazinleştirmek isteyen, bunu da mistisizmi tangolaştırarak yapan bir ses o. 1936 sesi. Yalı ve ilk mütegallibe sesi. Kadın eşi olan Safiye Ayla ile birlikte gider. Safiye Ayla ise Parlamentodaki ilk kadın milletvekillerinin sesidir. Tenis dersi alan bir ses. İlk kadın uçmanın, Beden Terbiyesi yasasının sesi. (Bu yasanın bir maddesini bir yazımda anmıştım: "On sekiz yaşını bitiren her yurttaş jimnastik yapmağa mecburdur). Münir Nurettin'in edebiyattaki karşılığı Halit Fahri Ozansoy, siyasadaki karşılığı Hamdullah Suphi Tanrıöver oluyor.

Zeki Müren? O hangi duyarlığı karşılıyor? 1950-1960 arasını, Demokrat Parti duyarlığını. Bu duyarlık, ezanı Arapçalaştırma taktiğini bir yerde sınırlama gereğini duymuş, buna karşılık gelenekçilik adına eski köçeklerin sahneye çıkarılmasına gerek duymuştur. Daha doğrusu bu kendiliğinden böyle olmuştur. Sinema öncesi radyodur Zeki Müren. Banka ikramiyeleridir, kadınların kocalarından ayrı siyasal partilere yönelebilmesi, kağıt üzerinde eşitlik duygusu, Hürriyet gazetesi, Hastaş, yakında ikiye bölünecek Mason örgütüdür.

Zeki Müren'in kadın eşi olarak yalnızca Müzeyyen Senar'ı görüyorum. Sanırım, son otuz kırk yıllık serüven içinde tek doğurgan ses onunki olmuştur. Anaç, mırıltılı, daha çok da mırlanma sözcüğüyle tanımlanabilir bir ses. Zeki Müren onun gençlik döneminde doğurduğu parıltılı çocuğudur. Behiye Aksoy ise hayırsız kızı (Müzeyyen Senar ona gebeyken, herhal, sokaktan teneke çalarak geçen iyi kalpli çingenelere bakmıştı).

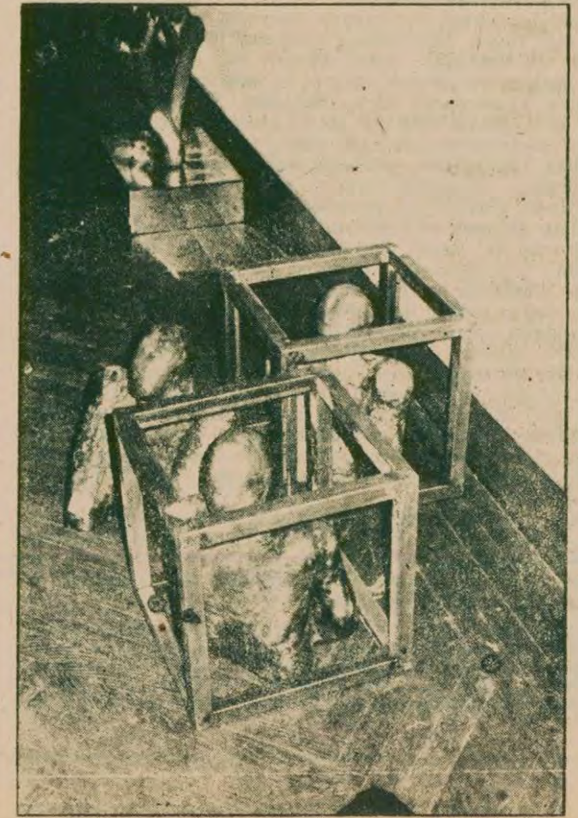
Bülent Ersoy'a gelince, ona da "Müzeyyen Senar'ın Mafiayla birleşmesinden doğmuş, gizlice, ama özenle büyütülmüş yasa dışı çocuğudur" diyeceğim. Kara paranın karşılığıdır Bülent Ersoy.

Semra İnanç da Müzeyyen Senar ses ailesinden geliyor. Bakalım sonunda o hangi duyarlığın karşılığı olup çıkacak? Günümüzde en iyi kadın sesi olarak onu görüyorum. Emel Sayın, bir antolojiden başka bir şey değil. Gönül Yazar bir kukla. Sesi de kukla sesi. Muazzez Abacı parfüm malzemesi satan bir butik açsa daha başarılı olacak.

Semra İnanç'ın erkek eşi olarak da Taner Şener'i görüyorum. Bu ikisi, geçmiş sesleri eleştirebilen, yerlerine oturtabilen bir kıvamda. Çağrışımları, yansıları olan iki ses. Ne var ki Taner Şener sanatını gereğince ciddiye almıyor.

Televizyonun yaygınlaşması eski alaturkada gerçek bir ayıklanmaya yol açacak gibi. Denebilirse, daha şimdiden, eski ve gerçek klasik yapıtlar daha değerlenmiş, buna karşılık 1950 sonrası besteler çaptan düşmüş durumda. Radyo da, Muzaffer Sarısözen'in çalışmalarından sonra, halk müziğinde gerçek bir eleme yapmıştı.

Bu yazı Zeki Müren'in geçirdiği ciddi rahatsızlığına rastladı. Ben burda onun toplumsal sesinden, sesinin toplumdaki işlevinden söz etmek istedim. Yoksa, soyut olarak, yalnızca ses olarak, çok değişik ve benzersiz bir olgudur o.

Heykel dalında ödüllendirilen iki yapıttan biri: Erol Kınalı'nın "Özgürlük" adlı üçlü kompozisyonu.

Resim dalında "Başarı Ödülü" alan yapıtlardan biri: Şükrü Erdiren'in "Göç" adlı tablosu. (1973)

Hikaye: Ahmet Naim

Ateş Nefes -4-

Tayyip Çavuş daha ilerideki bacalara gitmedi. Dehlize sağlı sollu uzanıp giden kılavuzlara bakmaktan vazgeçti. Birdenbire, galerinin dönemecinde, direk bağları basık, tabanı kabarmış bir bacaya saptı. Aklına taban kazımak için patar atılacak ateş nefesli baca gelmişti. Neboo'nun söylediğine bakılırsa, Tenekeli Mühendis'in bir dikkatsizlik yap(ı)burada dinamit attırması mümkündü.

Tayyip Çavuş, metrük bacada koşar gibi ilerliyordu. Yıllardır işlenmeyen bacayı hâlâ bir geçit yeri halinde koruyan bağlar tamamiyle mantarlaşmış gibiydi. Keskin bir rutubet ve küf kokusu genzi yakıyor, tavandan aşağıya sular dökülüyordu.

Tayyip Çavuş metrük bacayı geçti. Ondan sonraki lağım galerisini de geçti. Sonra, sola döndü. Uzaktan topal lambacının titreye titreye yanan ışığını gördü. Kuyunun bu kısmı insanı üşütecek kadar hava akımı yapıyordu.

Tayyip Çavuş, koşar gibi yürümeye devam ediyordu. Karanlık galeride sahibi henüz görünmeyen kalın bir ses, hoppa bir Karadeniz türküsüne başlamıştı:

"—Aman da Lussi, canım da Lussi..."

Tayyip Çavuş bu sesi tanıyordu; topal lambacı, galerilerde uğultu halinde uzayıp giden nalın seslerinden Tayyip Çavuş'un geldiğini anlamıştı ve onu her zamanki gibi şarkıyla karşılıyordu:

"—Amman ibrişim, sırma gümüşüm.
Ak gerdanın altında fırladı dişim
Amman da Lussi, canım da Lussi..."

Tayyip Çavuş, galerinin taş duvarına açılmış küçük bir höyüğün önünde durdu. Burası ocağın lambahanesiydi. Topal lambacı oturmuş, sakat ayağını ileriye doğru uzatmıştı. Önünde açık bir lamba ve büyük bir mıknatıs vardı. Ocakta kullanılan lambalar mıknatısa tutulmadan açılmadığı için lambası sönen işçiler buraya geliyorlardı. Topal lambacının görevi bu lambaları yakmaktı.

Topal, en az altmışlık bir adamdı. Derin iki bıçak yarası taşıyan yüzünü, akları daha çok bir sakal çeviriyordu. Gençliğinde Hopa ile Karadeniz ve Rus limanları arasında gemicilik ve kaçakçılık yapmış, Batum, Norosisk balozlarının uçarı bir gediklisi olmuştu. Gümrükçülerle yaptıkları silahlı çatışmalarda yaralar almıştı. İşte, bacaklarından birini dokuz santim kısa bırakarak onu "Topal Lambacı" yapan yaralardan biri bu kaçakçılık çarpışmalarının armağanıydı. Topal lambacı beş yıl önce bu kuyuya gelmişti. Beş yıldan beri gün doğmadan kuyuya giriyor ve gün battıktan sonra kuyudan çıkıyordu. On iki saatte on iki kişinin bile yüzünü görmeden bu ıssız ve dilsiz höyüğünde zamanı, karanlıkları beklemekle geçiriyordu. Bazan, taş galerinin katran karası karanlığında saatlerce insan ayağı sesi duymadan, kendisiyle birlikte karanlıklara nöbet tutan lambasıyla baş başa beklediği sıralar gözlerini kah karanlıklara kah lambasının titrek alevine dikerek saatlerce öyle oturduğu olurdu. Ona yer altında en candan arkadaş, karanlığı, yalnızlığı, dilsizliği boğmak için yardıma çağırdığı kendi sesi olurdu.

—Amman da Lussi, canım da Lussi!...

Tayyip Çavuş, topal lambacıya selam verdi. Öbürü toparlandı, Tayyip Çavuş'un dikkatle yüzüne baktı. Bu yüz eğer güleç olsaydı, lambacı her zamanki gibi ona o ünlü: "Amiral paşa hop! diye başlayan türküyü söyleyecekti. Ne çare ki, Tayyip Çavuş'un yüzü gülmüyordu.

Topal lambacı laf açmak için:

– Tayyip Çavuş, bugün üçüncü baş yukarıdan çok sönük lamba geliyo,, dedi: Uşaklar "Ateş nefesten sönüyor" diyorlar...

Tayyip Çavuş; topal lambacıya değil de, beynini kurcalayan soruna cevap verir gibi konuştu:

– Bir de orada dinamit attırmak istiyorlar...

– Tenekeli Mühendis; "Atılsın zarar yok" demiş.

Tayyip Çavuş irkildi. Lambacının gözlerine yiyecek gibi bakarak sordu:

– Sen nereden biliyorsun?

– Demin ocak katibi Mehdi Efendi'yle buradan geçtiler konuşurlarken duydum.

Ayak parmaklarını nalınlarına daha sıkı sardı, koşmaya başladı. Taş galerilerden direk bağlı dehlizlere, bırakılmış kılavuzlara, bırakılmış bacalara daldı çıktı. Sürünerek küçük deliklerden geçti. Dar kömüroluklarından başyukarılara tırmandı Rasladığı bütün işçiler şaşkın gözlerle ona bakıyorlardı.

Soluk soluğa ateş nefesli yere vardığı zaman geç kaldığını dehşetle gördü; lağım fitillerini ateşleyen iki lağımcı patlama alanından uzaklaşmak için hızla ona doğru geliyorlardı. Tayyip Çavuş yarım yüzyılı bulan yeraltı hayatında, maden kuyularında en çetin, en tehlikeli anlarda bile telaşa kapılmamanın tek çıkar yol olduğunu öğrenmiş ve bunaı kendini alıştırmıştı. Kendisine doğru koşan lağımcılara tek kelimeyle sordu:

— Ateşlediniz mi?

- Ateşledik, Tayyip Çavuş!

— Kaç patar vurdunuz?

— On!

— Fitiller ne kadar?

— On metre, Tayyip Çavuş!

Tayyip Çavuş derin bir soluk aldı. Fitil uzunluğu iyiydı. Fitil yanıp lağıma dayanıncaya kadar bir şeyler yapabilecek zaman vardı.

Tayyip Çavuşbir direk bağının yanında duran baltayı kaptı, bacanın alnındaki lağımların olduğu yere, yere döşeli fitillerin bulunduğu yere atılırken haykırdı:

— Burada durman! rastladığınız bütün bacalardaki işçileri de ilerilere, ocak ağzına doğru alın. Haydi durman!

Bacanın ilerisinde çalışan merametçiler, kazmacılar Tayyip Çavuş'un dediğini yaparak hızla bacalarını boşaltıyorlardı. Ama, iki lağımcı geriye doğru tek adım atmadan korku, şaşkınlık ve taktirle, Tayyip Çavuş'un fitillere atıldığını, lambanın serptiği loş ışık altında hayal meyal seçebiliyorlardı.

Tayyip Çavuş'un yapmak istediğini onlar da anlamışlardı. Ne ki bu iş, yaydan çıkan oku tutmaktan daha güçtü. Tayyip Çavuş, vakit bulup o(n) fitil(i) teker teker kesebilse de fitillerin kesilen yelerinden fırlayacak yalazla(r)la, eğer onun şüphe ettiği gibi varsa, ateş nefes yine kütleyecekti. O halde bu zahmet neye yarayacaktı?

Tayyip Çavuş onların düşündüklerini daha önce düşünmüştü. Yalnız fitilleri kesmekle kalmıyor, kestikleri uçları baltanın ters yanıyla vurarak yere gömmeye savaşıyordu.

Yeraltı insanlarının hayatlarını kurtaracak olan bu delice girişimi başaracak zamanı bulabilecek miydi acaba? Onun baltasıyla, sağa sola çılgın gibi atıldığını donmuş gibi seyreden lağımcılar, birdenbire, kulakları dolduran bir görültüyle irkildiler. Hayır! Lağımlar patlamamıştı. Göçük olmuştu. Tayyip Çavuş'un çılgın gibi salladığı baltası, bacaya yeni vurulan bir bağı devirmiş, desteksiz kalan tavanın büyük bir kısmı gürültüyle çökmüştü.

(DEVAM EDECEK)

günün sanat olayları

8. ULUSLARARASI İSTANBUL FESTİVALİNDE BUGÜN

● FRIEDRICH Durrenmatt'ın STRINDBERG OYUNU adlı yapıtı, 21.30'da Rumelihisarı'nda ikinci kez sunuluyor. Dilimize Müşerref Hekimoğlu'nun çevirdiği oyun Asuman Korad tarafından yönetilmiş. Dekorlar Refik Eren'e, giysiler Hale Eren'e ait. Fiyatlar: 100, 75 lira.

● SLOVAK ODA Orkestrası, ilk konserini, bugün 19.00'da Aya İrini'de veriyor. Çekoslovak Filarmoni Orkestrasının birinci sınıf yaylı sazlarından oluşan Slovak Oda Orkestrası, 1960 yılında kurulmuş. Topluluk şimdiye dek 477'si yabancı ülkelerde olmak üzere 790 konser vermiş bulunuyor. 13 çalgıdan oluşan topluluk son konserini de yarın akşam verecek. Orkestra Bohdan Warchal tarafından yönetiliyor. Fiyatlar: 300, 200, 100 lira.

● YAPI-KREDİ BANKASI Çocuk Tiyatrosu, 11.00'de Atatürk Kültür Merkezi Konser Salonunda, M.Clara Machado'nun SEVİMLİ HAYALET (The Lovely Ghost) adlı çocuk oyununu sunuyor. Bülent Kınay'ın dilimize çevirdiği oyunun yönetmeni Raik Alnıaçık. Müziği Edward Aris tarafından hazırlanan oyunun dekorları Refik Eren'e, giysileri de Hale Eren'e ait. Fiyat: 50 lira.

Aydınlık

Kurucusu ŞEFİK HÜSNÜ
Kuruluş yılı 1921

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

Çin'de «Sosyalist ekonomide rekabet» üzerine tartışma

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Çin Halk Cumhuriyetinde, Dört Modernleşme Hareketi ile ilgili çeşitli sorunlarda ideolojik ve siyasi tartışmalar sürüyor. Devrimden sonra sınıfların varlığı, sınıf mücadelesinin devamı, Büyük Proleter Kültür Devriminin değerlendirilmesinin yanısıra, "Sosyalist ekonomide rekabet" sorunu da Çin gerçeği çerçevesinde yeniden tartışma konusu oldu.

2 Haziran 1980 tarihli "Beijing Review" dergisi konu ile ilgili yaptığı tanıtma yazısında "Geçmişte, Çin'de ekonomik yönetimde oldukça merkezileştirilmiş bir yöntem uygulandı. Dolayısıyla işletmelerin karar veya kendini yönetme yetkisi pek yoktu. Böylece işyerlerinin kendi aralarında da rekabet oluşmuyordu. Ne var ki, geçtiğimiz bahar denenen ekonomik yapıdaki reformdan bu yana daha fazla karar yetkisi verilen işletmeler arasında rekabet yeniden ortaya çıktı" deniliyor. Çin'deki birçok iktisatçının şimdi "sosyalizmde rekabet" konusuna eğildiğini yazan dergi, ikisi rekabet yanlısı, biri rekabete karşı olan üç uzmanın makalelerini yayınladı. Aşağıda iki farklı tezi savunan Çinli uzmanların makalelerini sunuyoruz:

Rekabet vardır

Wu Tongguang

GELENEKSEL bir anlayış, rekabetin kapitalizmle eşanlamlı olduğunu ileri sürerek, sosyalist ekonomide rekabet olmaması gerektiğini savunuyor. Ancak, rekabet kendi başına, üretim ilişkilerinin niteliklerini göstermez. Rekabet, meta ekonomisinde hareket yasası, yani değer yasasının rolüyle ilişkilidir.

Marks, Kapital'in birinci cildinde şunları yazar: "Toplumsal iş bölümü, rekabetten başka otorite tanımayan bağımsız mal üreticilerini karşı karşıya getirir." Rekabet, üretim ve pazarlama için elverişli koşullar sağlamayı amaçlayan farklı meta üreticileri arasında çıkar. Meta ekonomisinde değer yasası rekabet ve fiyatların dalgalanması ile üretim ve dolaşımı ayarlar. Bu yüzden rekabet yalnızca kapitalizme özgü toplumsal bir olgu değildir.

Sosyalizmin bugünkü aşamasında hâlâ meta üretimi ve meta değişimi olduğu ve değer yasası hâlâ üretim ve dolaşımı düzenlediği için üreticiler ve ticari kesimler arasında rekabet olmalıdır. Başka türlü değer yasası en iyi ekonomik sonuçları elde etmek üzere yararlı bir şekilde kullanılamaz.

Sosyalist kollektif mülkiyet çerçevesinde sosyalist üretimi geliştirmek yani toplumsal ihtiyaçları karşılamak amacıyla insanların değer yasasını bilinçli bir şekilde kullandığı bir araçtır. Fakat bugün önemli meselelerden biri, üretim ve pazarlama arasındaki ayrımdır. Bu, bir ölçüde devletin üretim ve ticaret kesimlerini çok sıkı denetim altında tutmasından doğar. Devletin tek alımı ve bütün ürünlerin önceden planlanarak pazarlanması ve ticaretin tekelleşmesi pratik yöntemler değildir. Tüketici pazarda istediğini özgürce seçebilirse, ucuz ve daha kaliteli mal sağlayan fabrikalar bir rekabet avantajı sağlar ve daha çabuk gelişirler. Öte yandan kötü yönetim yüzünden zaaf gösteren hatta zarar eden işletmeler, çalışma yöntemlerini düzeltmeye zorlanacak ve rekabetteki dezavantajlı durumunu değiştirecektir. Yoksa bu işletmeler yeniden örgütlenmeli hatta kapatılmalıdır.

Rekabetin serbest bırakılması sosyalist planlı ekonomiyi baltalar mı? Hayır. Eğer planlı ekonomi batar ekonomisi ile bütünleşir ve birinciyi esas, ikinciyi tali olarak ele alırsa, rekabet üretim ile gerçek ihtiyaçlar arasındaki çelişkileri daha kolay ayarlayacak ve azaltacaktır. Bu yöntem, devlet planının gerçekleşmesine ve planlı ekonominin üstünlüğünü daha açık göstermeye yardımcı olacaktır.

Rekabet kapitalizme yol açar mı? Marks, Kapital'de kapitalist üretim biçiminin ortaya çıkması için iki koşulun gerçekleşmesi gerektiğini yazmıştı: Bu iki koşul, işgücünün meta haline gelmesi ve paranın da sermayeye dönüşebilmesidir. Eğer bu iki koşul gerçekleşmezse, rekabet tek başına kapitalizme yol açmaz. Kapitalist rekabet, özel mülkiyet temelinde yürütülür ve kapitalizmin temel ekonomik yasası yani artı değer yasası tarafından yönlendirilir. Bu çeşit rekabetin sonucu orman yasaları hakim olur.

Sosyalist rekabet ise, sosyalist kamu mülkiyeti temelinde yürütülür ve sosyalizmin temel ekonomik yasasınca yönledirilir. (*) Bu çeşit rekabet, öncü işletmelerin daha da ilerlemesini, geri kalmış işletmelerin de seçkin işletmelerin düzeyine ulaşmasını sağlayacaktır. Bu iki tip işletme birbirini ilerletecektir. Uzun zamandan beri devlet desteğiyle yaşayan bazı kötü yönetilen işletmenin kapanmasında toplumsal bakımdan sakınca yoktur.

Kuşkusuz, rekabet ile bazı olumsuz olguların ortaya çıkması da mümkündür. Ancak bu çekinilecek bir şey değildir. Sosyalist bir ülke, bu tür olumsuzlukları banka operasyonları ve vergilendirme gibi ekonomik önlemlerle veya planlama ve fiyat denetimi sayesinde düzene sokabilir.

(*) Stalin, 1952'de yazdığı "SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları" kitabında sosyalizmin temel ekonomik yasasını şöyle formüle ediyor: Daha ileri teknikler temelinde sosyalist üretimin sürekli büyümesi ve mükemmelleşmesi sayesinde bütün toplumun sürekli artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarının azami ölçüde tatmin edilmesi.

Yarışmaya evet, rekabete hayır

Jin Mingjun

WU Tongguang'a göre, rekabetin meta ekonomisinin hareket yasası ile başka bir deyişle değer yasasıyla ilişkisi vardır. Bu görüş iyi tanımlanmamıştır.

Özel mülkiyete dayanan meta ekonomisinde değer yasası rekabet vasıtasıyla kendiliğinden üretim ve dağıtımı düzenler. Ama, kamu mülkiyetine dayanan meta ekonomisinde bu düzenleyici rolü plan vasıtasıyla devlet oynar. Rekabet vasıtasıyla kendiliğinden düzenleme tamamen safdışı edilmiştir. Daha doğrusu, rekabet özel mülkiyete dayanan meta ekonomisiyle doğrudan ilişkilidir. Bu konuyu irdeleyen Marks, Engels, Lenin ve Stalin, rekabeti her zaman özel mülkiyete dayanan meta ekonomisine bağlamıştır.

Rekabet aslında, kendi çıkarlarını savunmak için üreticilerin birbirlerine karşı sürdürdükleri bir mücadeledir. Rekabetin özelliği onun kendine özgü niteliğidir. Rekabetin amacı, "kutsal özel mülkiyeti" korumaktır. Dolayısıyla kaçınılmaz olarak, rekabet, her biri kendi çıkarını savunan üreticiler arasındaki karşıtlık biçiminde kendini gösterir.

Eğer rekabet sosyalist ekonomide geçerli sayılırsa, kanımca üç zararlı olgu ortaya çıkacaktır:

1 Rekabet, üretimde anarşiyi ulusal ekonominin çeşitli sektörleri arasında dengesizlikleri beraberinde getirecektir. Eğer rekabete izin verilirse, işletmeler devlet planlarına karşın iyi satan ve en yüksek kârı getirebilecek maddeleri üretmek için (daha çok tüketim maddeleri bu bölüme dahildir) birbirleri ile rekabete girişeceklerdir. İşletmeler devletin acilen ihtiyaç duyduğu fakat az kâr getiren maddeleri üretmeyeceklerdir. (Esas olarak sermaye malları bu bölüme dahildir). İşte bu durumda, ulusal ekonominin çeşitli sektörleri arasında bir uyumsuzluk olacaktır.

2 Rekabet, parti örgütlerinin işçilerin ve memurların ideolojisini yozlaştırabilir. İşletmelerin sloganı, "İlkeler hiçtir, ekonomik çıkar her şeyden önce gelir" olacaktır. Böylece, kadrolar yarar sağlamak amacıyla hilebazlık ve başkalarına zarar verme gibi burjuva çalışma tarzını benimseyecekler ve bazı kadrolar spekülatör haline gelebileceklerdir. İşçilerin girişimciliği sadece kendi işletmelerinin ekonomik çıkarları çevresinde olacaktır. Acil çıkarlar, işçilerin anlayışlarını köreltebilir, ülkenin efendisi olan işçiler böylece yavaş yavaş kendi işletmelerinin köleleri haline gelirler.

3 Rekabet, devlet ile işletmeler arasındaki, hatta işletmelerin kendi arasındaki sosyalist ilişkileri baltalayacaktır. İşletmeler, sosyalist devlet ekonomisinin organik parçalarıdır ve çıkarları ortaktır. İşletmeler arasında karşılıklı işbirliği ve eşitlik ilişkileri bulunmalıdır. Bu işletmeler rekabete girişirlerse, onlar sadece kendilerine elverişli bir durum sağlamaktan kendi çıkarlarını delice savunmaktan ve diğerlerine üstünlük kazanmaktan başka bir şey düşünmeyecek, böylece işbirliği ilişkilerini baltalayacaklardır.

Sosyalizm koşullarında, işçilerin girişimciliğini yaygınlaştırmanın tek yolu, parti önderliğinde, sosyalist yarışmayı başlatmaktır. Yarışma, rekabetten tamamen farklı bir kavramdır. Yarışma koşullarında, işçiler kendilerini ülkenin efendisi olarak değerlendirirler. Yarışma, yoldaşlar arasında işbirliği ile nitelenen sosyalist üretim ilişkilerine uygun düşer. Yarışma, sosyalist ekonominin ilerlemesini teşvik eden gerçek itici güçtür.

Çin'de Daqing petrol bölgesinde üretim mücadelesi.

Rekabet ilerleme demektir

Zhu Jiaming

YILLARCA, rekabet, kapitalist özel mülkiyetin önemli bir niteliği ve sosyalist kamu mülkiyetine uygun düşmeyen bir şey olarak düşünüldü. Bu doğru mudur?

REKABETİN KÖKENİ

MARKS Kapital'de şuna işaret etti: "Toplumsal ilişkinin kendisi, birçok sanayi dalında yarışmaya ve her bir işçinin etkinliğini artıran hayvani duyguların tahrikine neden olur." Bu cümle, rekabetin genel niteliğini ve kaynağını yani üretici emekteki toplumsal ilişkiyi ortaya koyar.

İnsan toplumunda iş bölümü ve meta değişimi ortaya çıktığından bu yana, emekçiler arasındaki her toplumsal ilişki, pazardaki meta değişiminden etkilenir. Değişim ne kadar gelişmiş olursa, rekabet de o kadar keskin olur. Bunun tersi de geçerlidir. Rekabet, değer yasasının talebini içerir.

Rekabet, kapitalist toplum ortaya çıktıktan sonra tam manasıyla gelişti. Kapitalist toplum emperyalizm aşamasına ulaştığında, tekelcilik rekabeti silmedi tam tersine rekabet daha da arttı. Rekabet, birkaç yüzyıl gibi kısa bir zaman süresinde kapitalizmin büyük zenginlikler ve ileri üretici güçler yaratmasına yardımcı oldu. Rekabetin tarihte oynadığı olumlu rolü kabul etmeliyiz.

Sosyalist ekonomi sisteminde hâlâ meta değişimi ve değer yasası varlığını sürdürür. Durum böyle olduğuna göre, bu ikisine bağlı olan rekabetin varlığını inkar etmenin anlamı yoktur.

SOSYALİST REKABETİN ÖZELLİKLERİ

SOSYALİST rekabet ile kapitalist rekabet arasındaki fark açıktır, çünkü mülkiyet sistemi farklıdır.

Sosyalist şartlarda rekabetin esas niteliği, onun planlı devlet ekonomisiyle bütünleşmesi ve onun tarafından sınırlandırılmasıdır.

Devlet, planını rekabet sonuçlarına göre ayarlamalıdır. Planlamanın esas görevi, kapsamlı bir denge kurmaktır. Plan uygulanırken, rekabet bunu bozabilir. Rekabetten ileri gelen olumlu etki devletin planı hızla yeniden ayarlamanın temeli olmalıdır. Örneğin, belli bir mal pazarda yığılmış ise, bu malın üretim planlarında kısıntı yapılmalıdır.

Çeşitli toplumsal, siyasi ve ideolojik etkenlerden etkilenen rekabet, bazen kamu mülkiyetinin tanıdığı sınırları aşar ve ulusal ekonominin bütününe uygun düşmez.

Sosyalizmde rekabet ilerleme ve canlılık demektir.

ÇÖZÜLMESİ GEREKEN SORUNLAR

REKABETİ kapsayan yeni bir ekonomik yapı kurmak için her şeyden önce aşağıdaki üç sorunu çözmek gerekir.

1- Pazar ekonomisini geliştirmek ve pazara daha fazla malın girmesine izin vermek. Sadece tüketim malları değil, üretim araçlarının da pazara gitmesine izin verilmelidir. Ancak böyle yapılırsa rekabet imkanları genişler ve rekabetin olumlu etkisi ulusal ekonominin bütününde duyulur.

2— İşletmeye daha fazla karar yetkisi tanımak ve ürünlerini doğrudan pazarda satmasına izin vermek. Bu yolla bir işletme iş muhasebesine, yönetime ve tüketicilerin çıkarlarına daha fazla dikkat gösterir.

3- Bugünkü devletin birleşik bir şekilde fiyatları saptamasını düzeltmek. Üretim maliyetinin (*) varlığını tanımak, belli sınırlar içinde fiyat dalgalanmalarına izin vermek ve taban fiyatları saptamak.

Çin uzun bir süre feodal toplumu yaşadı. Meta ekonomisi hiç bir zaman fazla gelişmedi ve rekabet geleneği oldukça zayıftır. Bu yüzden rekabete izin verildiği zaman bir dizi karmaşık mesele hatta dayanılmaz olgular ortaya çıkacaktır. Fakat bundan korkarsak giderek bunu tümüyle inkar etmek için bir neden yoktur.

(*) Genel olarak, maliyete üretim masrafları ve ortalama kâr dahildir. Bu, değerin bir dönüşümüdür ve pazardaki fiyatı ayarlar.

Çin köylüleri, bir yerel pazardan alışveriş ediyor.

Tarih boyunca İŞKENCE

Hazırlayan: R. Kısacık

Günümüzde işkence - 2 -

CIA dünyaya «modern» işkence yollarını öğretti

● Portekiz'de Salazar diktatörlüğünün uyguladığı en önemli işkencelerden biri de "Heykel" işkencesiydi

1940'lardan bu yana, Amerika Birleşik Devletlerinde hükümet-ordu-CIA elele, asker ve siviller üzerinde, hipnozdan elektroşoka kadar varan deneylerde bulundu. O günden bu yana, özellikle CIA'nın işkenceleri 1960'lardan sonra kamuoyuna yansımaya başladı.

Son yıllarda, gazeteci Walter Woward tarafından yazılan "Beyin Kontrol Harekatı" adında bir kitap, CIA'nın salt ani değil, yavaş cinayetlere de ilgi gösterdiğini ortaya çıkardı. Rockfeller ve Church Komisyonlarının raporlarında da doğrulandığı gibi, Merkezi Haber Alma Örgütü CIA, kimyevi madde deneylerinde insanları kobay olarak kullanmış, kurbanlarının arasında daha sonra hafıza eksikliği ve psikoz vakalarına rastlanmıştır.

1940'lardan bu yana, hipnozdan elektroşoka kadar varan deneyler bir tarafa, 6940 kişiye Halüsinasyon yaratan maddeler verildi. Bunlardan LSD verilen CIA emrindeki bir kimyager intihar etti. Ünlü bir tenis şampiyonu ilaç enjeksiyonundan iki saat sonra kalp krizinden öldü. Bu işkencelerini örtbas etmek için CIA, 10 yıldır büyük çabalar gösterirken, bırakın yabancı basını ABD'deki yayın organları bile dosyalar dolusu CIA'nın işkencelerini kamuoyuna yansıttılar.

Günümüzde, özellikle askeri cuntaların egemen olduğu ülkelerde yapılan işkencelerin CIA'nın modeli olduğu herkesçe bilinmektedir. Kalkınmakta olan ülkelerin veya rejim bunalımı içerisinde bulunan ülkelerin haber alma örgütleri bile, işkence yöntemleriyle birlikte, özellikle elektrikli işkence aletlerini CIA'dan aldıkları ABD yayın organlarında belirtilmiştir. SAVAK'ın devrim öncesi İran'da yaptığı tüm işkence yöntemleri CIA ajanlarınca, İran işkencecilerine öğretilmiş, bu sorgularda çoğu kez bu ajanların da hazır bulundukları açığa çıkmıştır. 1960'lardan sonra, CIA'nın kirli çamaşırları tamamen ortaya çıktığında yabancı devletlerin işlerine, devlet başkanlarının öldürülmelerine kadar varan kargaşalıkların yanısıra işkence konusunda ne denli canavarca bir tutum içerisinde oldukları anlaşılmış, günümüz dünyasında işkencecilerin akıl hocası durumuna geldikleri saptanmıştır.

CIA'nın yanı sıra FBI'nin de (Federal Soruşturma Bürosu) işkence konusunda uzman olduğu ortaya çıkmıştır. FBI'nin Amerika Birleşik Devletlerinde uyguladığı, çoğu kez elektroşok işkencesinde CIA'dan geri kalmadığı, bu iki örgütün birçok konuda olduğu gibi işkence konusunda da yarış halinde oldukları, zaman zaman kurulan komisyonların raporlarında açıkça belirtilmektedir.

Yunanistan'daki askeri cunta döneminde uygulanan 32 tür işkence yönteminin CIA uzmanlarınca düşünülüp uygulanmakta olduğu bilinmektedir. CIA, yabancı ülkelerde olduğu kadar, kendi ülkesinde de uyguladığı 100'e yakın işkence yöntemlerine numara bile vermiştir.

Angola

ANGOLA'da 1961 yılının mart ayında meydana gelen ayaklanmalardan sonra, Salazar yönetimi baskı ve işkenceyi artırıyordu. 1961 ayaklanmasında, Salazar'ı destekleyen gazeteler bile, haber, makale ve röportajlarında yapılan işkenceleri en küçük ayrıntılarına dek yazıyorlardı. Salazar'ı destekleyen, Londra'da yayınlanan Daily Telegraph gazetesi Richard Beeston imzasıyla yayınlanan haberinde "Mart ayından beri, tahsilli, yarı tahsilli Afrikalılara karşı yaygın ve hunharca bir işkence dönemine girildi, katliamlar yoğunlaştı" derken, Sunday Telegraph gazetesi "Afrikalılara karşı yöneltilen işkence linç kampanyası sonunda durdu. Tutuklama dalgaları birbirini izlemeye başladı. Yalnız Lobito bölgesinde 1500 tutuklu var, Hapishane yetkilileri ise 100 kadar olduğunu söylüyor. O halde geri kalanlar işkencelerle öldürüldüler." diyordu.

1961 yılı ortalarında İngiliz Baptist Misyonerler Topluluğu 20 bin Afrikalı siyahın işkencelerle öldürüldüğünü kamuoyuna açıklıyordu. Daily Miror gazetesi, 2 Mayısta bir subayın kendilerine şunları söylediğini yazıyordu: "Bu hayvanlardan 30 bin kadarını öldürdüğümüzü söyleyebilirim. Teröristlerle işbirliği yapan 100 bin kadar daha hayvan var sanıyorum. Altı hafta içerisinde, bunları da yakalarız. Zaten bir kaçını yakaladık mı, gerisi kolay yakalanıyor. Kurak mevsimi başlar başlamaz bunların tümünü temizleriz sanıyorum."

Portekiz Savunma Bakanı Angola'ya gitmek üzere olan yeni birliklere: "Siz insanlara karşı değil, vahşi yaratıklara karşı dövüşmeye gidiyorsunuz" demiş Richard Beeston'da "Otları tutuşturacağız ve onları av hayvanı gibi avlayacağız" diyordu.

Afrikalı bir zencinin işkencenin vahşetinden kendisini kurtarıp 6. kattan aşağı atladığı zaman Daily Miror gazetesi, bu olayın ayrıntılarına da değinerek "Bir zenci topluluk, beyazları parçalıyor" diye yazmıştı.

4827 nolu eski bir asker olan Fransisco Gomes de Sil, ve Bissau kışlasını gazetelere şöyle anlatıyordu:

"Bir Bissau kışlasında iki hafta kaldım. Kışlada komandolar tarafından yakalanmış iki PAIGC militanı vardı. Sorgu sırasında gece gündüz tel kamçılarla dövüldüler. Zavallılar bir şey bilmediklerinden ya da, davalarına ihanet etmek istemediklerinden tek kelime söylemiyorlardı. Tel kamçıların vücutları üzerinde bıraktığı izler, ikinci bir darbeyle açılıyor ve kan olduğu gibi dışarı fırlıyordu. Oluk oluk akıyordu kanlar. İşkenceden yorgun düşene dek tekmelediler. Çoğu kez "su" diye inliyorlardı. Ancak verilen suyun içerisine bol oranda tuzlu suyu iştihayla içerken, onlar kahkahalarla gülüyorlardı. Gine'de gördüğüm bu vahşet dolu tabloyu unutamam. Tel kamçılar ve onların değdiği yerden fışkıran kanlar, bol tuzlu su içen kurumuş ağızlar. Bu gördüğüm tablo ilki, ama sonuncu değildi..." Eski askerin bu sözlerine en geniş yeri Jurnal De Emigrante vermişti.

Salazar'ın adamlarının en büyük işkence yöntemi tel kamçılarla, siyah vücutlardan oluk oluk kırmızı kan akıtmaktı. Bir topluluk önünde çoğu kez tutuklu tel kamçılarla dövülüyor, örgüt üyelerinin isimleri soruluyor, topluluğa ibret dersi verilmek isteniyordu...

1965: İşkenceler 60 ülkede sürüyor

AVRUPA'daki çok sayıda yayın organı, Uluslararası Af Örgütünün raporlarına dayanarak verdikleri haberlerde, 60 ülkede siyasi tutuklulara akıl almaz işkenceler yapıldığını yazıyordu. Bu ülkeler arasında Portekiz Uruguay, Nikaragua, Pakistan, Romanya, Yunanistan, Brezilya, Fas, Tunus, Gine, Uganda, Tanzanya, Gana, Etyopya, Sudan, Sovyetler Birliği, Güney Afrika, Rodezya başta gelmekteydi.

Bu ülkelerde, siyasal veya dinsel görüşleri iktidarlarla bağdaşmayan çok sayıda insan, pislik içerisinde bulunan zindanlara atılıyor ve buralarda en ağır işkence yöntemlerinden geçiriliyordu. Tabii çoğu bu işkence masalarında veya hücrelerinde ölüyorlardı.

Uluslararası Af Örgütünün 1965 yılı raporunda Salazar dönemindeki Portekiz'de "Pide" adlı siyasi bir polis örgütünün tutuklulara akıl almaz işkenceler yaptığı belirtilmekteydi. Bu polis örgütünün en büyük işkence yöntemleri arasında "Heykel" adı verilen yöntem bulunmaktaydı. Bu yönteme göre, tutuklu heykel gibi sürekli ayakta durduruluyor, oturmak istediği veya bir yere yaslanmak istediği sırada tel kamçılarla dayaklar atılıyordu. Bu işkence yöntemi sonucunda, tutuklu ya aklını yitirmekte, ya da sürekli dayak yediğinden ölümle burun buruna gelmekteydi.

Yarın: Endonezya'da vahşet

TV'de HABER YORUM MAGAZİN

Gariplikler diyarı TRT 2

TRT'de kim soruşturmaya uğradıysa, iş yapmış demektir

Mehmet Yeşil

TRT'de bugüne kadar kıyımların, sürgünlerin nedeni "Çalışanların politikaya karışmasıdır" diye özetlenmiştir. Ama gelin görün ki gerçek tamamen tersidir. TRT'ye hiç bir yayıncı, bir politikacının adamı olarak gelmemiştir, çünkü yayıncılık prosedürü buna imkan vermez. Hatta sonradan politikaya bulaşan yayıncılar bile yayıncı olana kadar politik bir destek görmemişlerdir. Ancak Genel Müdürler için aynı şey söylenemez. TRT'de ancak Genel Müdürler politik destekle atanmışlardır. TRT'de politika yapmak Genel Müdürlerin tekelindedir. Politikayı ancak onlar yapabilirler.

Yayıncıların politika yapmalarına olanak yoktur. Çünkü denetimiyle, müfettişiyle, hukuk müşaviriyle, üst yöneticileriyle, Disiplin Kurulu ile, yayın izni ile her olanak Genel Müdürlerin politikasına göre programlanmıştır.

TRT'ye müstahdem, memur, teknisyen, yayın elemanları, binlerce insan sırat köprüsünden geçercesine geçtiği sınavlardan sonra alınmaktadır. Oysa bugüne kadar ne sınavla Genel Müdür alınmıştır ne de Genel Müdür olanlar daha önce herhangi bir sınavla TRT'ye girmişlerdir. Bu durumda özellikle yayın personeli görevlerine ilişkin objektif yeterliliklerini kuşkuya yer bırakmayacak biçimde kanıtlamışlardır. Ancak Genel Müdürler için aynı şeyi söylemek olanaksızdır. Tabii Genel Müdürlerin atadıkları yöneticiler için de aynı şeyi söylemek mümkündür.

Genel Müdürler belli konularda soruşturma açılmasına, açılmamasına, açılmış soruşturmanın durdurulmasına, verilen cezayı kaldırmaya ve hafifletmeye yetkili bulunmaktadır.

Ancak bir nokta açıklık kazanmamıştır. Genel Müdürler bu yetkilerini hangi ölçüye göre kullanmaktadır.

Genellikle gözlenen, objektif bir uygulamanın sözkonusu olmadığıdır. Örneğin: "Yasak" adlı film denetimden geçtiği ve yayını sakıncalı bulunmadığı halde o zaman yayınlayan ilgililer çeşitli ağır cezalara çarptırılmışlardır. "Yıldızlar Savaşıyor" adlı film denetimden geçmediği, yayında yer almadığı, reklam tarifesine göre on milyonun üzerinde bir ödemeyi gerektirecek reklam filmi gibi kullanıldığı halde yetkililer işin sorumlularına en küçük bir ceza vermekten kaçınmışlardır. Öte yandan, Yayın Yönetim Şube Müdürlüğünde görevli yayın şefi kurumda çiğ köfte yaptığı veya yapılmasına göz yumduğu gerekçesiyle hâlâ soruşturması devam etmekte ve yetkililer büyük bir hızlılık içerisinde olayı sürdürmektedirler.

Araştırmalarımız sonucunda edindiğimiz sonuç şöyle; bugüne kadar TRT'de soruşturmaya uğrayanlar, ceza görenler iyi ya da kötü bir iş yapmağa çalışanlardır. Yıllardır kurumdan maaş alan ama hiç bir iş yapmamış olan pekçok kişinin ne soruşturmaya uğradığına ne de ceza aldığına rastlayamadık.

TELEVİZYONDA BUGÜN

17.00 HABERLER

17.05 FLİPPER

17.30 ÇOCUK VE ÇAĞI

18.00 POP MÜZİK

18.30 LAUREL İLE HARDY

19.30 YENİ SESLER

İlgün Soysev'in hazırladığı ve Necla Erol'un sunduğu programda, üç yeni sosilst adayından ikişer şarkı dinleyeceğiz.

20.00 HABERLER

20.50 MİNİK KONSER

Programda Schummann çeşitlemelerini İvan Jekov piyanoda seslendirecek.

20.55 İŞTE CUMARTESİ

Uğur Dündar ile Gül Erda'nın birlikte sunacakları programda ilginç magazinler yer alıyor.

23.15 SAİNT'İN DÖNÜŞÜ

24.00 HABERLER